

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd



Diplomová práce

**Předpoklady pro založení a fungování venkovské
komunitní školy (Případová studie)**

Bc. Jana NEUBAUEROVÁ

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jana Neubauerová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Předpoklady pro založení a fungování venkovské komunitní školy (Případová studie)

Název anglicky

Prerequisites for Establishment and Functioning of a Rural Community School (Case Study)

Cíle práce

Zjistit podmínky a možnosti zřízení venkovské komunitní školy ve vybrané venkovské obci, a to nejen na základě oficiálních požadavků a dosavadních zkušeností, ale také po podrobném zmapování místní komunity.

Metodika

Východiskem a obecným rámcem práce je průnik konceptu rurálního rozvoje a konceptu komunitního vzdělávání. Tento průnik lze spatřovat v konceptu komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD). Po tomto obecném vstupu do problematiky je věnována pozornost historii a současnému stavu komunitního vzdělávání a školství v ČR, se zřetelem jednak k problematice rurálního rozvoje, a jednak k zahraničním zkušenostem v oblasti komunitního vzdělávání a školství. Tato část práce vychází z literární rešerše odborné literatury a odborných materiálů (především MŠMT ČR, NSVKŠ), s doplněním o již uskutečněné výzkumné akce zpracované v diplomových pracích a článcích ve vědeckých a odborných časopisech. Praktická část práce bude ve vybrané venkovské lokalitě zjišťovat, jak teoretickou konceptualizaci odráží možnosti a snahy uplatňovat myšlenky komunitní školy v dané lokalitě s ohledem jak zevnitř této lokality (rámeček CLLD), tak vně lokality (širší institucionální rámec). Splnit toto zadání vyžaduje použití sekundárního (pro situaci v ČR) i primárního výzkumu (pro případovou studii vybrané venkovské obce). Primární výzkum použije kvantitativní přístup (dotazníkové šetření postojů místních obyvatel k případné existenci venkovské komunitní školy v obci) a kvalitativní přístup (šetření u případných aktérů této školy polostandardizovanými rozhovory). V závěrech bude posouzena potenciální možnost (příznivost/nepříznivost podmínek) ke zřízení komunitní školy ve sledované obci.

Doporučený rozsah práce

80-100 stran

Klíčová slova

CLLD, rozvoj venkova, komunitní vzdělávání, komunitní škola, sociologický empirický výzkum

Doporučené zdroje informací

- BARTÁK, M. (2011) Venkovská komunitní škola (diplomová práce). Pedagogická fakulta, Masarykova univerzita v Brně.
- BOUKALOVÁ, K. (2017) Spolupráce v rozvoji venkova: vize nebo realita (případ místních akčních skupin). PEF ČZU v Praze [disertační práce]
- HEERS, M. – VAN KLAVEREN, C. – GROOT, W. – MAASEN VAN DEN BRINK, H. (2011) Community Schools Unfolded: A Review of the Literature. Tier Working Papers No. 11/04. Maastricht. Maastricht University. 9. 1–36.
- LAUERMANN, M. (2008) Analýza připravenosti prostředí v ČR a možností rozvoje komunitních škol. Praha: MŠMT ČR.
- LAUERMANN, M. (2012) Komunitní škola v perspektivě českého vzdělávacího systému. [online]. Dostupný z <http://clanky.rvp.cz/clanek/a/15805/15805/KOMUNITNI-SKOLA-V-PERSPEKTIVE-CESKEHO-VZDELAVACIHO-SYSTEMU.html/>
- LORENZOVÁ, J. (2001) Komunitní vzdělávání a komunitní škola. In KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, B. Prostředí, člověk, výchova. Brno: Paido, s. 29-135.
- Materiály Národní sítě venkovských komunitních škol
- RAY, C. Neo-endogenous rural development in the EU. In: Cloke, M., Marsden, T., Mooney, R: Handbook of Rural Studies. London 2006: Sage, pp.278 – 265.
- TUPÝ, P. (2015) Rozvojový potenciál venkovských komunit. [diplomová práce], PEF ČZU v Praze. Vedoucí: doc. Mgr. Helena Hudečková, CSc.
-

Předběžný termín obhajoby

2018/19 ZS – PEF (únor 2019)

Vedoucí práce

doc. Mgr. Helena Hudečková, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 18. 9. 2018

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 16. 02. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Předpoklady pro založení a fungování venkovské komunitní školy" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 26.3.2019

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Heleně Hudečkové, CSc. za cenné odborné rady, připomínky, trpělivost a obětavou pomoc při zpracování této diplomové práce. Poděkování patří též ředitelce základní školy a starostce obce Dolní Podluží za vstřícnost.

Předpoklady pro založení a fungování venkovské komunitní školy (Případová studie)

Abstrakt

Práce vychází z průniku konceptu rurálního rozvoje a konceptu komunitního vzdělávání. Posuzuje předpoklady českého venkova a možnosti, které jsou vytvářeny pro založení a fungování venkovské komunitní školy v Dolním Podluží. Práce byla rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. Po analýze sekundárních dat, na jejichž základě byla zmapovaná situace v Základní škole v Dolním Podluží, navazovalo primární šetření v sociologickém empirickém výzkumu dotazníkovou technikou. Navzdory tomu, že 67 respondentů neprojevovalo zájem o žádný kurz či aktivitu, sledává 86 % vznik komunitní školy za přínosný. Respondenti projevili nejvíce zájem o jazykové, pohybové a tvořivé kurzy. Získané údaje z dotazníkového šetření byly interpretovány a prodiskutovány v rozhovorech se starostkou obce Dolní Podluží a s ředitelkou Základní školy v Dolním Podluží. Ze zjištěných výsledků dotazníkového šetření a rozhovorů je zřejmé, že zájem o vznik a fungování komunitní školy v obci je reálný. Obě dotazované v rozhovorech uvedly, že mají zájem o rozvoj obce a školy, propojení prací s komunitou a podporou místních rozvojových vzdělávacích aktivit nejen pro místní obyvatele, ale i pro obyvatele přilehlých obcí.

Klíčová slova: komunitní škola, komunitní vzdělávání, koordinátor, rurální rozvoj, celoživotní vzdělávání, komunita

Prerequisites for Establishment and Functioning of a Rural Community School (Case Study)

Abstract

The thesis is based on a combination of a rural development concept and a community education concept. The conditions in the country in the Czech Republic are considered as well as the possibilities, which are created to found and operate the rural community school in Dolní Podluží. The thesis was divided into two parts: a theoretical and a practical one. After the analysis of the secondary data, on which base the situation in the basic school in Dolní Podluží was mapped, a primary survey followed as a sociological empirical research by a questionnaire technique. Despite that 67 respondents did not show any interest in classes or activities, 86% find the constitution of the community school as beneficial. The respondents showed their interest mostly in language, physical training, and creative courses. The data obtained from the questionnaire was interpreted and discussed in interviews with the mayoress of the village of Dolní Podluží and with the directoress of the basic school in Dolní Podluží. The result on the basis of the interviews and results of the questionnaire examination is obvious that the interest really exists in the foundation and operation of the community school. Both persons interviewed state in the discussion that they are interested in the community and the school development, linking the works with the community, and support of the local development educational activities not only for local inhabitants, but also for the inhabitants of the adjacent villages.

Keywords: community school, community education, coordinator, rural development, lifetime education, community

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	16
3.1 Rurální rozvoj jako LEADER/ CLLD	16
3.2 Úvod do venkovského komunitního školství a vzdělávání.....	21
3.2.1 Zkušenosti s komunitním vzděláváním v zahraničí.....	25
3.2.2 Shrnutí zkušeností s komunitním vzděláváním v zahraničí.....	28
3.2.3 Komunitní vzdělávání v ČR	29
3.2.3.1 Komunitní školy v ČR.....	32
3.2.3.2 Principy komunitní školy	36
3.2.3.3 Odkaz konceptu školy v ŠVP	37
3.2.3.4 Motivace	38
3.2.3.5 Standardy kvality komunitní práce.....	39
3.3 Základní předpoklady vzniku komunitní školy.....	42
3.3.1 Institucionalizace komunitní školy	42
3.3.2 Budování strategie školy.....	43
3.3.3 Komunitní koordinátor	44
3.3.4 Financování komunitní školy.....	45
3.3.5 Spolupráce komunitní školy s rodiči a se zřizovatelem.....	47
3.3.6 Vnitřní a vnější podmínky pro rozvoj VKŠ v obcích	48
4 Škola v Dolním Podluží – může se stát venkovskou komunitní školou?.....	51
4.1 Obecné informace o základním školství v Ústeckém kraji.....	51
4.2 Existence místní akční skupiny Český sever, z. s. a komunitní vzdělávání.....	51
4.3 Základní škola v Dolním Podluží.....	54
4.3.1 Obecné informace a historie školy.....	54
4.3.2 Současná situace školy.....	55
4.3.3 Činnosti školy pořádané pro žáky.....	57
4.3.4 Akce školy pořádané pro veřejnost a ve spolupráci s ostatními subjekty	58
4.3.5 Ostatní činnosti školy.....	59
4.3.6 Shrnutí.....	61
5 Praktická část – zjistit podmínky a možnosti zřízení venkovské komunitní školy ve venkovské obci Dolní Podluží	62

5.1	Výzkumný nástroj	62
5.2	Respondenti – objekt primárního šetření	63
5.3	Průběh výzkumu.....	64
5.4	Zpracování výsledků dotazníkového šetření.....	65
5.4.1	Základní charakteristiky výběrového souboru (vzorku).....	65
5.4.2	Účast na aktivitách školy (skutečná a případná).....	69
5.4.3	Postoje k existenci komunitní školy v Dolním Podluží.....	78
5.5	Rozhovory o výsledcích dotazníkového šetření.....	82
5.6	Shrnutí	84
6	Závěr.....	87
7	Seznam použitých zdrojů	91
8	Přílohy	93

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Místní akční skupiny v ČR (2018)	20
Obrázek 2 – Území MAS Český sever	52

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Vnitřní objektivní podmínky pro rozvoj VKŠ v obcích	49
Tabulka 2 – Vnitřní subjektivní podmínky pro rozvoj VKŠ v obcích.....	49
Tabulka 3 – Vnější objektivní podmínky pro rozvoj VKŠ v obcích	50
Tabulka 4 – Vnější subjektivní podmínky pro rozvoj VKŠ v obcích.....	50
Tabulka 5 – Výše příspěvků od zřizovatele na provoz školy	56
Tabulka 6 – Přehled zájmových kroužků	57
Tabulka 7 – Přehled zájmových kroužků – doučování.....	58
Tabulka 8 – Výťažky z akce Rozsvícení vánočního stromu	58
Tabulka 9 – Výťažky z akce Velikonoční odpoledne	59
Tabulka 10 – Pohlaví respondentů.....	65
Tabulka 11 – Intervaly věku respondentů.....	66
Tabulka 12 – Pracovní vztah	67
Tabulka 13 – Návštěvnost dětí v Základní škole v Dolním Podluží	68
Tabulka 14 – Účast respondentů na akcích pořádaných Základní školou v Dolním Podluží	69
Tabulka 15 - Účast respondentů na akcích pořádaných Základní školou v Dolním Podluží	69
Tabulka 16 – Ochota podílet se na organizaci akcí pořádaných školou v Dolním Podluží. 70	
Tabulka 17 – Zájem využití prostorů školy k vlastnímu rozvoji, zálibám či kreativitě	71
Tabulka 18 – Zájem rodičů či obyvatel lokality o zájmové kurzy pořádané školou v Dolním Podluží	72
Tabulka 19 – Nabízené kurzy či aktivity	73
Tabulka 20 – Čtvrtletní výše platby za kurzy či aktivity pořádané školou.....	75
Tabulka 21 – Vyhovující čas začátku kurzu	76

Tabulka 22 – Čas vymezený pro kurz či aktivitu	77
Tabulka 23 – Role koordinátora	79
Tabulka 24 – Spolupráce respondenta se školou při pilotním vedení nějakého kurzu.....	80
Tabulka 25 – Úsudek respondentů na vznik komunitní školy v Dolním Podluží	81
Tabulka 26 – Bilance vnitřních objektivních podmínek pro vznik VKŠ v obci.....	89
Tabulka 27 – Bilance vnitřních subjektivních podmínek pro vznik VKŠ v obci.....	90

Seznam grafů

Graf 1 – návratnost dotazníků.....	64
Graf 2 – Pohlaví respondentů	65
Graf 3 – Intervaly věku respondentů	66
Graf 4 – Pracovní vztah	67
Graf 5 – Návštěvnost dětí základní školy v Dolním Podluží.....	68
Graf 6 – Účast respondentů na akcích pořádaných Základní školou v Dolním Podluží	70
Graf 7 – Ochota podílet se na organizaci akcí pořádaných školou v Dolním Podluží	71
Graf 8 – Zájem využití prostorů školy k vlastnímu rozvoji, zálibám či kreativitě.....	72
Graf 9 – Zájem rodičů či obyvatel lokality o zájmové kurzy pořádané školou v Dolním Podluží	73
Graf 10 – Nabízené kurzy či aktivity.....	74
Graf 11 – Čtvrtletní výše platby za kurzy či aktivity pořádané školou	76
Graf 12 – Vyhovující čas začátku kurzu.....	77
Graf 13 – Čas vymezený pro kurz či aktivitu	78
Graf 14 – Role koordinátora	79
Graf 15 – Spolupráce respondenta se školou při pilotním vedení nějakého kurzu.....	80
Graf 16 – Úsudek respondentů na vznik komunitní školy v Dolním Podluží	81

1 Úvod

Tak jako člověk během svého života mění názory na určité věci a přehodnocuje žebříček hodnot, tak se mění i trendy života společnosti. Nyní je trendem, že se mladí lidé po škole stěhují z venkovských regionů za prací do větších měst a naopak mladé rodiny s dětmi si kvůli klidnějšímu životu s nízkou kriminalitou a zdravějším životním prostředím bez znečištění pořízují bydlení na venkově. Kromě fyzického životního prostředí je velmi významnou a poměrně často podceňovanou složkou kvality života také existence kvalitního sociálního prostředí – nízká kriminalita, otevřenost a tolerance společnosti vůči odlišnostem.¹ Vše má své výhody i nevýhody. Život na vesnici nenabízí takovou širokou nabídku volnočasových aktivit a vzdělávacích příležitostí jako ve městě.

Nacházíme se v 21. století, v uspěchané době, obklopeni moderními technologiemi, s komunikací prostřednictvím e-mailů, sociálních sítí, internetu, chytrých telefonů. Technický pokrok nelze zastavit a na žáky, zaměstnance a uchazeče o zaměstnání jsou kladeny stále vyšší pracovní nároky. Vědomosti, které jsme získali jako žáci ve škole, v pozdějším věku už nestačí. Celoživotní vzdělávání je nástrojem pro získání schopností a rozvíjení našich dovedností, velkou roli hraje i schopnost jedince přizpůsobit se novým podmínkám. Jak už jsem výše uvedla, možnosti k dalšímu vzdělávání jsou na venkově omezené. Jednou z alternativ, jak řešit tento nedostatek, je komunitní vzdělávání, které napomáhá rozvíjet oblasti v mezilidských vztazích, ale i osobní, sociální a metodické kompetence.

Proto je z hlediska společnosti dobré zabývat se problematikou venkovských komunitních škol nejen z důvodů omezených možností celoživotního vzdělávání dospělých, ale velký význam mají i pro seniory, a především pro mládež. Mimoškolní aktivity, kroužky, sportovní aktivity významně napomáhají v boji proti sociálně patologickým jevům. Komunitní vzdělávání podporuje sociální jednání, partnerské vztahy a posiluje občanské postoje v komunitě.

Prakticky se jedná o systém vzdělávání propojený prací s komunitou a podporou místních rozvojových aktivit nejen pro místní obyvatele, ale i pro obyvatele přilehlých

¹ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3; s. 295-296.

obcí. K provozování komunitní školy je možné využít v podstatě jakýkoliv veřejný prostor určený k setkávání lidí, například knihovnu, jednací prostory nebo školu.

Většina komunitních škol vznikla díky dotačním prostředkům získaným prostřednictvím místních akčních skupin (MAS) působících v dané lokalitě za podmínky zpracované strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD).

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zjistit podmínky a možnosti zřízení venkovské komunitní školy ve vybrané venkovské obci Dolní Podluží, a to nejen na základě oficiálních požadavků (legislativních, personálních, hmotných) a dosavadních zkušeností, ale také po podrobném zmapování místní komunity. Obec Dolní Podluží zřizuje dvoustupňovou základní školu. Její zřízení má velký význam i pro občany okolních tří obcí Jiřetín pod Jedlovou, Horní Podluží (které školu nezřizují) a Rybniště (pouze první stupeň). Jedná se tedy o školu spádovou a díky tomuto vztahu budou do výzkumu též zařazeny.

2.2 Metodika

Práce bude strukturována do dvou hlavních částí, teoretické a praktické části. Východiskem a obecným rámcem práce je průnik konceptu rurálního rozvoje a konceptu komunitního vzdělávání. Tento průnik lze spatřovat v konceptu komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD). Koncept místního rozvoje je veden Místními akčními skupinami a je uskutečňován na základě integrovaných a víceodvětvových strategií místního rozvoje s ohledem na místní potřeby a s přístupem využití ve venkovském území, konkrétně v území MAS tvořeném správními územími obcí.

V mapovaném regionu působí Místní akční skupina Český sever, která ve své Strategii komunitně vedeného místního rozvoje pro období 2014–2020 uvádí, že potenciál pro rozvoj komunitního života tkví ve spolupráci (i přeshraniční) spolků, obcí a podnikatelů. Důležité je vytváření prostředí pro tuto spolupráci, např. prostřednictvím komunitních škol a využíváním mimoškolních prostor.² Po tomto obecném vstupu do problematiky je věnována pozornost historii a současnému stavu komunitního vzdělávání a školství v ČR, se zřetelem jednak k problematice rurálního rozvoje, a jednak k zahraničním zkušenostem v oblasti komunitního vzdělávání a školství. Tato část práce vychází z literární rešerše odborné literatury a odborných materiálů, především

² MAS Český sever. *Strategie komunitně vedeného rozvoje*. [online]. [cit. 2018-06-23]. Dostupné z WWW: <http://www.masceskysever.cz/file/338usztkduewsukh9rlrwrq5khpfx9io/integrovana-strategie-uzemi-mas-cesky-sever.pdf>; s. 9.

Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR a Národní sítě komunitních škol, s doplněním o již uskutečněné výzkumné akce zpracované v diplomových pracích a článcích ve vědeckých a odborných časopisech.

Obec Dolní Podluží je příhraniční obcí s Německem, na severní straně Lužických hor, v okrese Děčín, jihozápadně od města Varnsdorf. Vzhledem k tomu, že obec Dolní Podluží je součástí Ústeckého kraje, bude praktická část obsahovat i nezbytné informace o regionálním a komunitním školství v Ústeckém kraji.

Na získané poznatky navazuje praktická část práce, která bude ve vybrané venkovské lokalitě zjišťovat, jak teoretickou konceptualizaci odráží možnosti a snahy uplatňovat myšlenky komunitní školy v dané lokalitě s ovlivněním jak zevnitř této lokality (rámec CLLD), tak vně lokality (širší institucionální rámec). Splnit toto zadání vyžaduje použití sekundárního (pro situaci v ČR) i primárního výzkumu (pro případovou studii vybrané venkovské obce). Podle Národní sítě venkovských komunitních škol se za venkovskou komunitní školu v České republice považuje (rozumí) vzdělávací subjekt sídlící a provozující svoji činnost ve venkovské obci do 5 000 obyvatel. Tuto podmínku obec Dolní Podluží i s přilehlými spádovými obcemi splňuje, je tedy vhodnou lokalitou pro výzkum.

Podle Majerové a Majera jsou výzkumné techniky používající dotazování (tj. dotazníky a různé formy interview) vhodné pro takové druhy výzkumu, které se zabývají popisem (deskripcí) společenských jevů a jejich vysvětlením (explanací).³ Dotazník – nástroj sběru dat, nemůže být jiný než standardizovaný, proto se také vyskytuje jako technika ve sběru dat pouze v kvantitativní metodologii. Jde v podstatě o způsob kladení písemných otázek a získávání písemných odpovědí od respondentů.⁴ Jedná se o nejfrekventovanější metodu především pro hromadné získávání údajů od většího počtu odpovídajících. Proto bude v práci z hlediska metodiky pro primární výzkum použit kvantitativní přístup prostřednictvím dotazníkového šetření postojů místních obyvatel a obyvatel okolních obcí k případné existenci venkovské komunitní školy v obci Dolní Podluží. Důvodem zvolení této metody je možnost oslovit velké množství respondentů

³ MAJEROVÁ, Věra a Emerich MAJER. *Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007-. ISBN 978-80-213-1671-3; s. 34-35.

⁴ MAJEROVÁ, Věra a Emerich MAJER. *Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007-. ISBN 978-80-213-1671-3; s. 66.

a získat v relativně krátké době větší množství dat od občanů z obcí Dolní Podluží, Horní Podluží, Jiřetín pod Jedlovou a Rybníště.

Interview je alternativní způsob získání dat, otázky pokládá tazatel a zapisuje odpovědi respondenta.⁵ Interview je metoda, která nám pomůže nejen zachytit fakta, ale i hlouběji proniknout do motivů a postojů respondenta, a je velmi dobrým explorativním nástrojem na zmapování problematiky.⁶ Z tohoto důvodu bude kvantitativní výzkum provedený technikou dotazníku doplněn o další výzkumný nástroj. Jedná se o kvalitativní přístup, který bude proveden technikou polostandardizovaných rozhovorů s případnými aktéry této školy. O rozhovor bude požádána jak starostka obce Dolního Podluží, tak i ředitelka základní školy v obci. V závěru bude posouzena potenciální možnost, tedy příznivost či nepříznivost ke zřízení komunitní školy ve sledované obci Dolní Podluží.

⁵ MAJEROVÁ, Věra a Emerich MAJER. *Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007-. ISBN 978-80-213-1671-3; s. 93.

⁶ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6; s. 110-111.

3 Teoretická východiska

3.1 Rurální rozvoj jako LEADER/ CLLD

Jak jsem v předchozí kapitole uvedla, východiskem a obecným rámcem práce je průnik rurálního rozvoje a konceptu komunitního vzdělávání. Mnohé studie, které se věnovaly rozvoji venkova, zkoumaly varianty vnitřních neboli endogenních a externích neboli exogenních faktorů. Endogenní faktory jsou lokální zdroje, které lze případně využít, a exogenní faktory jsou ty, které danou oblast mohou jakkoliv ovlivnit z vnějšku. Vzhledem k tomu, že je endogenní model rozvoje venkova dnes žádoucí a podporován, začala být myšlenka tohoto modelu jako „ideálního typu“ posléze kritizována z důvodu nemožné aplikace v evropských podmínkách.⁷ V mnoha oblastech začalo být využíváno kombinace endogenních a exogenních elementů. Lokální aktéři spolu museli začít spolupracovat nejen mezi sebou, ale též s nadlokálními aktéry, pokud chtěli čerpat dotační prostředky či jiné podpory.⁸ Jedná se tedy o hybridní model rozvoje venkova, kdy endogenní přístup zdola nahoru za využití lokálních zdrojů a exogenní přístup za podpory nadlokálních partnerů jsou spojeny v jeden koncept, čili neo-endogenní model.

Iniciativa LEADER vznikla v roce 1991 v Evropské unii. U nás jsou principy LEADER uplatňovány při rozvoji venkova se zapojením místních subjektů od roku 2003. LEADER je zkratkou francouzského „Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale“, tedy „Propojení rozvojových aktivit venkovské ekonomiky“.

V roce 2003 byly v Salzburgu na konferenci deklarovány principy rozvoje venkovského prostoru, jejich budoucí potřeby v souvislosti s plánovaným rozšířením EU, rozvoj venkova založený na základě spolupráce mezi veřejnou, soukromou a občanskou společností. V deklaraci je uvedeno, že „*hlavním proudem budoucí politiky podpor EU pro venkovské oblasti musí být přístup „zdola“ místních partnerství, s využitím zkušeností*

⁷ RAY, Ch. (2006) Neo-endogenous rural development in the EU. In: Cloke P, Marsden T, Mooney P (ed.) Handbook of Rural Studies, Sage, pp 281.

⁸ BOUKALOVÁ, Kateřina. *Spolupráce v rozvoji venkova: víze nebo realita (případ místních akčních skupin)*. Praha, 2017. Disertační práce. Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, Katedra humanitních věd. Vedoucí práce Doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph. D., s. 26.

získaných iniciativy LEADER“ prostřednictvím místních akčních skupin, které jsou základní jednotkou metody LEADER.⁹

Prvotními principy v České republice byly pilotní projekty v rámci Programu obnovy venkova Ministerstva pro místní rozvoj, později v rámci programů LEADER ČR Ministerstva zemědělství a Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

Metoda LEADER se řídí hlavními principy ukotvenými v Nařízení Evropské komise č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV/EAFRD), článek 61:

Vymezení přístupu Leader:

- a) strategie místního rozvoje podle jednotlivých oblastí určené pro řádně vymezená subregionální venkovská území;
- b) partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem na místní úrovni (dále jen „místní akční skupiny“);
- c) přístup zdola spojený s tím, že rozhodovací pravomoc týkající se vypracování a provádění strategií místního rozvoje náleží místním akčním skupinám;
- d) víceodvětvové navrhování a provádění strategie založené na součinnosti mezi subjekty a projekty z různých odvětví místního hospodářství;
- e) uplatňování inovačních přístupů;
- f) provádění projektů spolupráce;
- g) vytváření sítí místních partnerství.¹⁰

Cílů, které vedly k zavedení této iniciativy, bylo více. Zejména zmírnit stále se zvyšující rozdíly v životní úrovni mezi venkovem a městy, dále zabránit devastaci venkova a zachovat jeho kulturní dědictví, zabránit odlivu lidí z venkova do měst a nastartovat venkov metodou zdola nahoru, to je „bottom-up“.

O rozvoj místních partnerství se zasloužila experimentální fáze LEADER I působící v letech 1991–1993, úkolem bylo řešit problémy regionů určitých společenských charakteristik. LEADER II (1994–1999) byl orientován na investice v znevýhodněné

⁹ EK-EVROPSKÁ KOMISE (2003) *Planting seeds for rural futures: Rural policy perspectives for a wider Europe*. Second European Conference on Rural Development, 12.-14. November 2003. Salzburg. 196 s. ISBN 92-894-7145-X.

¹⁰ NAŘÍZENÍ RADY (ES) Č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV). [online]. [cit. 2018-06-23]. Dostupné z WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005R1698&from=CS>. s. 25.

venkovské oblasti. Třetí fází byl v letech 2000–2006 LEADER +, který měl být i přes nejasná pravidla a časté změny zaměřen na rozvoj spolupráce, rozvoj sítí a mohl být už využit ve všech typech venkovských oblastí. V letech 2007–2013 došlo k začlenění přístupu LEADER jako čtvrté horizontální osy v Programech rozvoje venkova členských států EU.

Během těchto let docházelo k rychlému rozvoji neo-endogenního modelu díky místním akčním skupinám působících v regionu, jejich znalostem místních potřeb, zájmů (horizontální sítě) a zároveň díky finančním prostředkům z vnějšku, za které nesly odpovědnost, a díky spolupráci s aktéry na vertikální úrovni.¹¹

Evropská komise provedla v programovém období 2014–2020 reformy kohezní politiky a Společné zemědělské politiky ve formě zákonodárných úprav týkajících se Evropských strukturálních a investičních fondů (Evropský sociální fond, Fond soudržnosti, Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský zemědělský fond, Evropský námořní a rybářský fond), aby byla jednotná metodika pro všechny fondy a dostupnost realizace komunitně vedeného místního rozvoje. V tomto programovém období vznikl nástroj politiky soudržnosti Komunitně vedený místní rozvoj (v anglickém jazyce nazýván Community-led Local Development – dále jen CLLD). Jedná se v podstatě o upgrade metody LEADER.

CLLD je nástroj rozvoje nejen venkovských a městských oblastí, ale rozvíjí i spolupráci s okolními venkovskými a příměstskými oblastmi. CLLD doplňuje další prostředky rozvoje na místní úrovni, posiluje územní soudržnost, podporuje sociální inovace, je schopen dosáhnout politických cílů, aktivuje a zapojuje místní a regionální aktéry k udržitelnému růstu podporujícímu začlenění. Místním aktérům (občanům, partnerům, nestátním neziskovým organizacím, zástupcům veřejné správy), kteří žijí v dané lokalitě, je umožněno podílet se na tvorbě strategie místního rozvoje a zvyšovat tak kvalitu života a životního prostředí ve své komunitě. CLLD přijala většina členských států EU. Svá rozhodnutí stvrdila dokumentem Dohoda o partnerství, kde každý stát sám určil,

¹¹ BOUKALOVÁ, Kateřina. *Spolupráce v rozvoji venkova: vize nebo realita (případ místních akčních skupin)*. Praha, 2017. Disertační práce. Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, Katedra humanitních věd. Vedoucí práce Doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph. D. s. 27.

jak bude Evropské strukturální a investiční fondy využívat za účelem dosažení cílů strategie Evropa 2020.¹²

CLLD má pomáhat občanům měst a obcí ve smysluplném a udržitelném rozvoji na základě uplatnění následujících sedmi principů uvedených ve stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru:

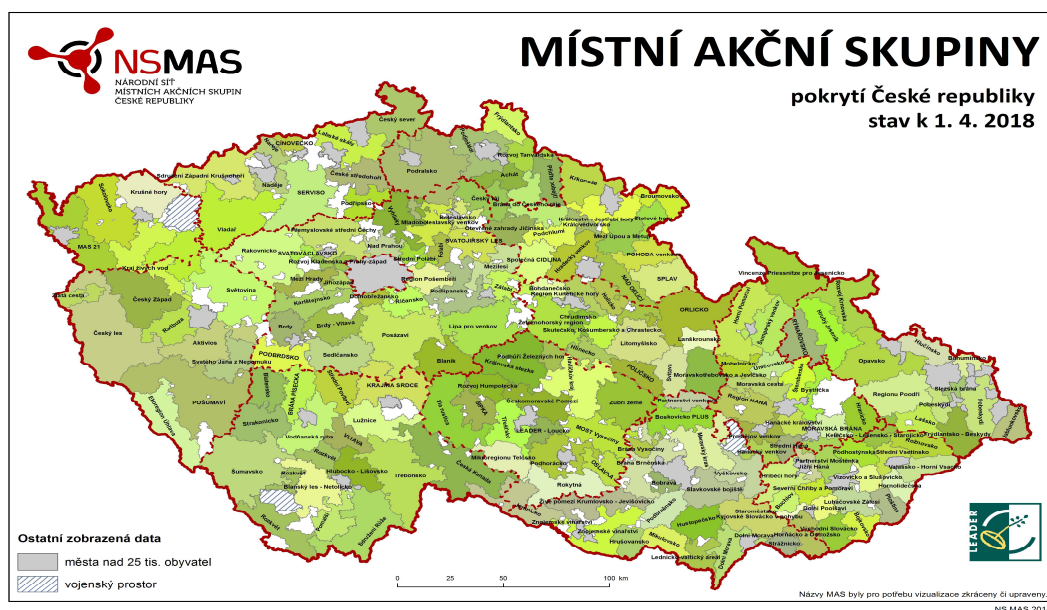
- Přístup zaměřený na danou oblast – existence strategie místního rozvoje, která je zaměřená na venkovskou oblast, jež využívá její skutečný potenciál a zohledňuje její výhody a nevýhody a odpovídá jejím skutečným potřebám.
- Přístup zdola nahoru (bottom-up) – při definování priorit strategie rozvoje je kladen velký důraz na zapojení místních obyvatel a oblastní správy. Vytvářet prostředí pro komunikaci a budovat důvěru v princip, že jejich náměty budou objektivně vyhodnocovány a zapracovány.
- Místní akční skupiny – podpora při zakládání místních akčních skupin, které mají spojit partnery z veřejného, soukromého (ziskového a neziskového) i dobrovolnického sektoru a vést k rozvoji oblasti.
- Inovativní přístup – uplatňování inovativních přístupů, snaha o vytváření nových produktů, procesů, organizací a trhů. Poskytování co největší flexibility místním skupinám.
- Integrovaný a všeoborový přístup – velký důraz je kladen na sloučení různých oborů a provádění strategie založené na součinnosti mezi subjekty a projekty z různých odvětví místního hospodářství. Do celistvých projektů zapojit a koordinovat oblast ekonomickou, sociální, kulturní, životního prostředí.
- Vytváření sítí místního partnerství – podpora k zakládání sítí (institucionálních, financovaných Evropskou komisí, i méně formální – národních, oblastních, místních) k výměně zkušeností mezi aktéry.
- Spolupráce – provádění projektů spolupráce nekončí pouze výměnou zkušeností v rámci sítě, ale přímo spoluprací na jednom tematickém projektu.¹³

¹² BOUKALOVÁ, Kateřina. *Spolupráce v rozvoji venkova: víze nebo realita (případ místních akčních skupin)*. Praha, 2017. Disertační práce. Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, Katedra humanitních věd. Vedoucí práce Doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph. D. s. 28.

¹³ EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR, ECO/366 *Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD)* ze dne 11. prosince 2014 stanovisko EHSV, [online]. [cit. 2018-07-01]. Dostupné z WWW: <https://www.eesc.europa.eu/cs/node/53514>.

V České republice je gestorem pro implementaci CLLD Ministerstvo pro místní rozvoj, které podporuje ve své činnosti místní akční skupiny (dále MAS). K 21. červnu 2018 evidoval Český statistický úřad 179 MAS, které zahrnovaly 94 % obcí České republiky.

Obrázek 1 – Místní akční skupiny v ČR (2018)



Zdroj: <http://nsmas.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>

Národní síť místních akčních skupin České republiky uvádí, že „*Místní akční skupina (dále MAS) je na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejné moci), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z EU a z národních programů, pro svůj region, metodou LEADER. Základním cílem MAS je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech. Jedním z nástrojů je také aktivní získávání a rozdělování dotačních prostředků.*“¹⁴

¹⁴ NS MAS – NÁRODNÍ SÍŤ MÍSTNÍCH AKČNÍCH SKUPIN ČESKÉ REPUBLIKY, *O MAS*. [online]. [cit. 2018-09-23]. Dostupné z WWW: nsmas.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/.

Prostřednictvím místních akčních skupin MAS by měly být upevňovány vztahy mezi místními partnery a zvýšena jejich soudržnost k lokálnímu rozvoji. Na základě potřeb daného regionu, stanovených opatření a aktivit tvoří MAS strategie komunitně vedeného rozvoje SCLLD. Díky tomu může být v rámci příslušné strategie podpořeno široké portfolio vzájemně provázaných (integrovaných) opatření, což umožní řešení komplexních sociálních a ekonomických problémů venkovských regionů vyžadujících multisektorový přístup.¹⁵

3.2 Úvod do venkovského komunitního školství a vzdělávání

Oblast komunitního vzdělávání byla již v několika diplomových či bakalářských pracích zpracovaná, ale obecně není lidem známo, co pojem komunitní škola fakticky znamená. Pro správné pochopení problematiky je třeba vymezit několik základních pojmů.

Co si vlastně pod pojmem venkov lze představit? Podle zákona o obcích je i venkovská obec základním územním samosprávným společenstvím občanů, tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce, pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů a při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.¹⁶ Pojem venkov je neurčitým a do jisté míry abstraktním označením kulturní krajiny se specifickými charakteristikami. Žádný způsob exaktního vymezení venkova však neodráží reálný venkov. Pro vymezení venkovského prostoru se využívají především tyto přístupy:

- „*Velikostní kategorie obce (počet trvale bydlících obyvatel) - nejčastější hranicí je 2 000 či 3 000 obyvatel.*
- *Hustota zalidnění (případně počet obyvatel na zastavěnou plochu) - obvykle 150 obyvatel na km².*“¹⁷

¹⁵ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD) v programovém období 2014-2020.* [online]. (PDF). [cit. 2018-07-02]. Dostupné z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/cf180d65-df99-4e41-b4e5-557a9f58026d/Komunitne-vedeny-mistni-rozvoj-CLLD-web.pdf>.

¹⁶ Zákon 128/2000Sb., ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení).

¹⁷ METODICKÁ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. *Přístupy k vymezení venkova* [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z WWW: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/vymezeni.html>.

Venkov můžeme definovat i dalšími způsoby, jako je charakter sídel, vybavenost obcí, využití krajiny, podle stupně zapojení prostoru do národního hospodářství. Především na lidech a kvalitě daného prostředí jsou utvářeny kulturní a společenské znaky venkova.

Podle Guthové Jarkovské je venkov prostorem, který má v porovnání s městem omezený přístup k některým specificky zaměřeným službám. Jednou z nich je například celoživotní vzdělávání. Vzdělání získané ve škole využijeme v pracovním životě pouze z části, proto je velmi důležitá dostupnost k vhodným formám vzdělávání i v průběhu dalšího života. V tomto ohledu má venkov omezené možnosti přístupu ke všem formám celoživotního vzdělávání. Koncept komunitního vzdělávání a komunitních škol pomáhá vyrovnat toto znevýhodnění venkova.¹⁸

Komunita může být chápána jednak jako pospolitost lidí společných vazeb, původu, víry, hodnot, národnostní příslušnosti, ale také jako geografické území, které společně obývají lidé. Pedagogický slovník vymezuje komunitu z lat. *communitas* – společenství, pospolitost, obec. Jednak ji vymezuje jako přirozené lokální společenství obyvatel v místě školy a také jako skupinu utvořenou pro dosahování terapeutických cílů nebo pro hájení společných zájmů.¹⁹ Encyklopedický slovník ji definuje sociologicky jako souhrn osob, které žijí v určitém vymezeném prostoru, kde vykonávají každodenní aktivity a obvykle tvoří autonomní jednotku.²⁰ Dle Velkého sociologického slovníku je komunita považována za pospolitost, společenství, dané zvláštním typem vnitřních vazeb a jejím zařazením do širšího sociálního prostředí. Heslo rozlišuje komunity sídelní či místní a komunitní hnutí, k nim patří i internacionální komunity současných let, dále rozlišuje komunity tradiční, které existují po většinu doby. Jsou ohraničeny prostorově, příbuzenskými vztahy, vlastními zdroji, suverenitou uvnitř i vně komunity a spojeny hodnotovou orientací. Příkladem jsou komunity zájmové, vědecké, umělecké, profesní. Komunitu lze využívat

¹⁸ GUTHOVÁ JARKOVSKÁ, Z. Venkovské komunitní školy – nástroj celoživotního vzdělávání. [online]. (PDF). [cit. 2018-08-06]. Dostupné z WWW: [file:///C:/Users/jana/Downloads/Venkovsk%C3%A9%20komunitn%C3%AD%20C5%A1koly%20text%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/jana/Downloads/Venkovsk%C3%A9%20komunitn%C3%AD%20C5%A1koly%20text%20(3).pdf).

¹⁹ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6; s. 131.

²⁰ BRADNOVÁ, Hana. *Encyklopedický slovník*. Praha: Odeon, 1993. Klub čtenářů (Odeon). ISBN 80-207-0438-8; s. 534.

i jako účinný nástroj ke zlepšení sociálních podmínek minoritních skupin i pro spoluvytváření lepších vztahů v sousedstvích a širších společenstev.²¹

Hartl rozlišuje několik typů komunit:

- sídelní (ekologickou) komunitu – je poutem členů k užívání určitého společného prostoru,
- morální (psychickou) komunitu – jejím základem jsou duchovní vazby, jako je původ, víra nebo hodnoty,
- terapeutickou (léčebnou) komunitu – pomoc s řešením psychických problémů,
- výcvikovou komunitu – zaměřenou na sebepoznání a nácvik dovedností, např. komunikačních.²²

Za důležitý pojem v diplomové práci dále považuji vzdělávání. Jedná se o vzdělávací proces, edukaci, edukační proces, v němž se realizuje vzdělání, učení, které probíhá v edukačním prostředí. Podle skupiny, kterou vzděláváme, se upravuje obsah, forma, metody výuky, zásady a cíle.

Zákonem, který upravuje legislativu českého školství, je Zákon 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Jakékoliv vzdělávání se musí uskutečňovat v souladu s tímto zákonem a s níže uvedenými zásadami:

- a) rovného přístupu každého státního občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, víry a náboženství, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu a zdravotního stavu nebo jiného postavení občana,
- b) zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce,
- c) vzájemné úcty, respektu, názorové snášenlivosti, solidarity a důstojnosti všech účastníků vzdělávání,
- d) bezplatného základního a středního vzdělávání státních občanů České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ve školách, které zřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí,

²¹ *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5; s. 512-513.

²² HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-85850-45-1; s. 37.

- e) svobodného šíření poznatků, které vyplývají z výsledků soudobého stavu poznání světa a jsou v souladu s obecnými cíli vzdělávání,
- f) zdokonalování procesu vzdělávání na základě výsledků dosažených ve vědě, výzkumu a vývoji a co nejširšího uplatňování účinných moderních pedagogických přístupů a metod,
- g) hodnocení výsledků vzdělávání vzhledem k dosahování cílů vzdělávání stanovených tímto zákonem a vzdělávacími programy,
- h) možnosti každého vzdělávat se po dobu celého života při vědomí spoluodpovědnosti za své vzdělávání.²³

Jedním druhem vzdělávání je celoživotní vzdělávání, které je většinou organizováno a nabízeno různou formou – mimoškolní kurzy, vzdělávání rodičů, seniorů, místních obyvatel, kteří se mohou i sami aktivně zapojit a předávat ostatním nabyté zkušenosti, dovednosti – kompetence. Celoživotní vzdělávání je dnes převážně chápáno jako nutnost, která se neomezuje pouze na mladší a střední generace, má pozitivní přínos pro osobnostní rozvoj, profesní kariéru i pro společnost a hospodářství.

V případě komunitního vzdělávání zdůrazňuje Hartl, že pojem je užíván v komunikačním smyslu, kdy se určité sdělení přenáší z jednoho místa do druhého. Procesy vzdělávání a komunikování jsou v podstatě procesy sociálního ovlivňování.²⁴ Neumajer formuluje komunitní vzdělávání jako proces, který zapojuje lidi bez rozdílu věku do života komunity tak, že uspokojuje jejich vzdělávací, sociální, kulturní nebo rekreační potřeby.²⁵

Souslovím venkovská komunitní škola (dále VKŠ) rozumíme jistý systém vzdělávání a práci s komunitou. Guthová Jarkovská používá následující definici pro venkovské komunitní vzdělávání: *„Komunitní vzdělávání je formou celoživotního učení, které je otevřené všem členům komunity. Svými principy podporuje aktivní zapojení členů komunity na rozhodování a při své činnosti se snaží o co nejefektivnější využívání zdrojů, které má komunita k dispozici. Programy jsou tak tvořeny na základě potřeb dané*

²³ Zákon č. 561/2004 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

²⁴ HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-85850-45-1; s. 110.

²⁵ NEUMAJER, O. Slyšeli jste už o komunitním vzdělávání? In *Učitelství listy*, 2001. Č. 4, roč. 200/2001; s. 6-7. ISSN 0139-5718.

*komunity (a s její aktivní účastí) a zahrnují široké spektrum vzdělávacích, sociálních, zdravotnických či rekreačních aktivit určených všem členům komunity.*²⁶

Pedagogický slovník uvádí, že jde o plánovanou vzdělávací činnost školy, která zasahuje jiné skupiny místní komunity, než jsou žáci školy. Může se podílet výrazně na celoživotním vzdělávání obyvatel obce, usilovat o řešení partikulárního problému nebo zlepšení kvality života obce jako celku.²⁷

3.2.1 Zkušenosti s komunitním vzděláváním v zahraničí

Komunitní vzdělávání v zahraničí je na rozdílné úrovni. V některých státech je komunitní vzdělávání přímo vyhlášeno oficiálním programem, ke kterému se školy mohou přihlásit. V jiných zemích je vytvořen pedagogický rámec, jež definuje obecné cíle, ze kterých školy vycházejí. Vždy je ale podstatným faktorem komunitního vzdělávání znalost prostředí a potřeb komunity vedoucí k podpoře rodiny, zlepšení života dětí, jejich studijních výsledků, učení pro skutečný život v reálném životě a propojení různých organizací a institucí. V mnoha zemích existují podpůrné instituce, které pomáhají s plánováním, analýzou, financováním či hodnocením při vzniku komunitních škol.

V USA působí koalice pro komunitní školy Coalition for Community Schools. Sdružuje národní, státní a lokální organizace podílející se na výchově a vzdělávání od předškolních dětí až po středoškoláky, sítě škol, zaštiťují organizace podporující rodiny. K rozvoji myšlenky komunitního vzdělávání a přeměny škol na školy komunitní přispívá sdílení informací a dobré praxe, setkávání se s partnery, členy, zveřejňování materiálu na webu, propagace aktivit na lokální a federální úrovni. Komunitní školy mají v USA dlouhou tradici. Program komunitních škol je strategií rozvoje školní reformy a je součástí federální legislativy. Komunitní vzdělávání získalo podporu v Kongresu, o novou legislativu se zasadil americký politik - kongresman Steny Hoyer. V USA se komunitní školy prioritně zaměřují na partnerství mezi školou a místní komunitou a podporují rodiče, aby byli vnímáni jako partneři svých dětí. V některých oblastech USA je zcela běžné

²⁶ GUTHOVÁ JARKOVSKÁ, Z. Venkovské komunitní školy – nástroj celoživotního vzdělávání. [online]. (PDF). [cit. 06-08-2018]. Dostupné z WWW: [file:///C:/Users/jana/Downloads/Venkovsk%C3%A9%20komunitn%C3%AD%20C5%A1koly%20text%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/jana/Downloads/Venkovsk%C3%A9%20komunitn%C3%AD%20C5%A1koly%20text%20(3).pdf).

²⁷ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6; s. 131.

aktivní a samozřejmě zapojení rodičů do dění ve školách. Komunitní vzdělávání se soustředí na vzdělávání rodičů, pomoc se zvýšením jejich kvalifikace a to za podpory v oblasti zdravotnické, sociální a duševní. Výsledky studií ukázaly zlepšení vzdělávání dětí na komunitních školách. Díky tomu má velkou podporu nadacemi, státními i regionálními organizacemi. Finančně je mimoškolní činnost komunitních škol podporována v projektu „Komunitní centra 21. století“.²⁸

V roce 1980 byla jako Rozvojové centrum komunitních škol založena organizace ContinYou, jež zabezpečuje pomoc školám ve **Velké Británii** při přeměně na komunitní školu. Podstatou podpory je zajistit možnost vzdělávání každému bez rozdílu původu, sociálně ekonomického zázemí. Smyslem organizace je komunita, která bude fungovat i bez podpory ContinYou, bude zapojovat lidi, motivovat je, bude vytvářet partnerství s místními organizacemi, bude nápomocna lidem v různých životních situacích a šířit ideu komunitního školství prostřednictvím webu, publikací a prezentací. Organizace ContinYou staví na třech pilířích:

- učení je mnohem víc než to, co se děje ve škole,
- učení je celoživotní proces,
- přístup ke vzdělání je klíčový faktor k dosažení sociální spravedlnosti.²⁹

Ve Velké Británii zpracovali koncepci školského systému, jejímž záměrem bylo, aby v roce 2010 byly všechny školy komunitní. Přejít na komunitní školy byl postupný. Tento proces byl monitorován, vyhodnocován a podporován vládou nejen finančně, ale i legislativně. Ověřování dodržování principů komunitního vzdělávání je jedním z úkolů školní inspekce založené v roce 1993.

Centrum je jednou z podpůrných organizací v rozvoji komunitních škol v **Belgii**, respektive ve Flandrech, která má vypracovaný koncept pro komunitní školy, prosazuje rovný přístup ke vzdělání všem dětem, sleduje proces přeměny komunitních škol a provádí výzkumy sloužící jako podklad k informování politiků a veřejnosti. V roce 2005 byla komunitní škola ve Flandrech vyhlášena oficiálním programem, ke kterému se mohou přihlásit základní a střední školy, ovšem za splnění daných parametrů, na jejichž základě může být škola nazývána komunitní školou. Centra byla vládou vyzvána k zapojení do

²⁸ SSŠ BRNO. Analýza připravenosti prostředí v ČR a možnost rozvoje komunitních škol. Brno: Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, 2008; s. 30.

²⁹ SSŠ BRNO. Analýza připravenosti prostředí v ČR a možnost rozvoje komunitních škol. Brno: Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, 2008; s. 24.

procesu, zabezpečují školám servis, pomáhají jim se vzděláváním, prezentací, následně s monitoringem činností, sledují průběh projektů, zpracovávají výsledky, sdílejí zkušenosti a vydávají metodická doporučení. Vláda využívá jejich výstupů jako zpětné vazby pro své další kroky. Tento projekt započal první spolupráci mezi Ministerstvem mládeže a kultury a Ministerstvem financí. Školy se zapojují do různě orientovaných projektů s rozdílnými parametry, jednou za rok se setkávají a sdělují si informace a výsledky projektů, které mohou být nápomocny v jejich projektové činnosti. Důraz komunitního vzdělávání je kladen na propojení prostředí pro učení a pro život, čili jsou zapojeny do procesu instituce, úřady a všechny organizace působící v oblasti vzdělávání.

Rozvoj komunitního vzdělávání byl v **Nizozemí** od počátku veden zespoda. Proto nebyla stanovena definice komunitního vzdělávání, ale byl vytvořen přehled, který vymezoval povinnosti komunitní školy. Podporu vlády získaly pouze některé školy, tudíž se nejedná o oficiální program. Primárně byly komunitní školy zaváděny ve znevýhodněných lokalitách, ale následně vláda zhodnotila koncepci přínosnou pro všechny oblasti. Vláda podporuje finančně tyto školy pouze částečně vzhledem k tomu, že nejsou stanovena jednotná kritéria podpory. Školy zapojují do vzdělávání a výchovy okolí, spolupracují s dalšími vzdělávacími organizacemi a získávají pro svou komunitní práci klady a aktivity, které již fungují. Pedagogický rámec týkající se běžných osnov a mimoškolních aktivit zpracoval Holandský institut pro mládež. Tento rámec pracuje se třemi obecnými cíli, kterých chce dosáhnout: účast na životě společnosti, orientace na prostředí a rozvoj specifických kompetencí. Akademické výsledky a výsledky žáků i jejich osobnostní rozvoj jsou základem holandské koncepce principů učení.³⁰

I v postkomunistických zemích vzbudilo o komunitní vzdělávání po pádu totalitního režimu zájem **Maďarsko**, které za podpory organizace Open Society Fund či Charles Stewart Mott Foundation založilo před lety Národní komisi komunitního vzdělávání (National Community School Committee). Tato komise zastřešovala v roce 2008 už dvacet tři škol, které vybírala a trénovala. Federace maďarských komunitních škol (MARKSZ) se zrodila na základě podnětu Ministerstva školství, které schválilo oficiální pozici koordinátora komunitních aktivit a tím se vyřešilo i její financování. Cílem federace bylo

³⁰ SSŠ BRNO. Analýza připravenosti prostředí v ČR a možnost rozvoje komunitních škol. Brno: Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, 2008, s. 25- 29.

podporovat a realizovat konkrétní činnosti, koordinovat členy, pořádat semináře, konference, projekty a to vše na profesionální úrovni.

V **Rusku** začala působit obdobná organizace zvaná Centrum, jejímž posláním bylo napomáhat procesu uvedení komunitních škol do praxe na základě instruktáží, školení, poradenství a odborné literatury. Díky komunitnímu vzdělávání tak mohou školy vycházet z místních potřeb, nikoliv z centrálně stanovených požadavků. Na konceptu komunitní školy se v Rusku významně podílela organizace Krasnojarské Centrum pro komunitní partnerství (Krasnoyarsk Center for Community Partnerships), která každoročně pořádá konference a zasadila se o vznik Asociace komunitních škol působících především na Sibiři. Vzhledem k velikosti země musela být nejprve vytvořena fungující infrastruktura, jež by podpořila zavedení koncepce komunitních škol do praxe. Zejména vybudování internetového portálu významně napomohlo k lepší koordinaci činnosti, výměně zkušeností, spolupráci a prezentaci komunitní praxe mezi ruskými školami. Díky získané podpoře ruského ministerstva školství vznikl prostor pro budování a rozšiřování sítě komunitních škol. V zemi nyní pracuje již 18 center na podporu komunitních škol. Samotné školy podporují i školské odbory. Přesto se nedaří zajistit všem školám podporu na stejné úrovni. Financování ruských komunitních škol je z velké míry zajištěno ze zahraničních nadací. Intencí komunitního školství v Rusku je ovlivnit proces vývoje zaměřený na spolupráci rodičů, místní komunity a ostatních organizací na vzdělávání dětí.³¹

MIOS je neziskovou organizací pro rozvoj komunitního školství působící v **Bosně a Hercegovině**. Organizace podporuje rozvoj otevřených škol, pomáhá se zasíťováním škol, zajišťuje vzdělávání učitelů, podílí se na tvorbě vzdělávacích materiálů. MIOS usiluje o zařazení do školského systému.

3.2.2 Shrnutí zkušeností s komunitním vzděláváním v zahraničí

Z výše uvedených informací si dovoluji usuzovat, že komunitní školství je ve světě na rozdílné úrovni. Koncept komunitní školy vznikl ve třicátých letech minulého století

³¹ SSŠ BRNO. Analýza připravenosti prostředí v ČR a možnost rozvoje komunitních škol. Brno: Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, 2008, s. 25-28.

v USA, a proto má oproti zemím Evropy dlouhou tradici. Koncept si získal zájem a postupně se začal vyvíjet nejprve v západní Evropě a od devadesátých let dvacátého století postupně i ve střední a východní Evropě. V USA tvoří koncept komunitní školy součást strategie komunitního rozvoje školství. Stejnou cestou se vydala i Velká Británie, která má zpracovanou koncepci školství, jejímž záměrem bylo, aby všechny školy byly do roku 2010 komunitní. V Nizozemí mají zpracovaný pedagogický rámec, který určuje běžné osnovy a mimoškolní aktivity a naplňuje tři obecné cíle. Postupně se koncept komunitní školy stává oficiálním programem i v dalších zemích, jako například v Maďarsku a v belgických Flandrech. Naproti tomu jsou ale země, které nemají zpracovaný žádný oficiální program a komunitní vzdělávání není ani součástí ŠVP. Obecně lze o všech zemích říci, že bez podpory nadací, státních, regionálních i zahraničních organizací by bylo šíření a zavádění komunitního školství jen velmi obtížné. Podpůrné organizace pomáhají školám nejen se vzděláváním, ale i s metodickými doporučeními, sdílením informací, koordinací členů, zapojením a realizací projektů, díky nimž mohou získat finanční prostředky pro vlastní činnost. Způsob financování komunitních škol ve světě je různý. Někde je oporou stát, jinde je státní podpora jen částečná a pak jsou země, které by bez finanční podpory ze zahraničních organizací nemohly existovat.

3.2.3 Komunitní vzdělávání v ČR

V České republice zaznamenáváme počátky komunitního vzdělávání až po pádu totalitního režimu v roce 1989. Nadace Open Society Fund Praha a Nadace Charlese Stewarta Motta byly dvě podpůrné organizace, které se zasloužily jednak o prosazování komunitního vzdělávání a vznik komunitních škol v České republice a jednak finančně podpořily rozjezd několika projektů v pilotních fázích.

V roce 2000 byly vytvořeny podmínky pro vznik prvních komunitních škol v ČR. V tomto roce také vznikla Liga komunitních škol, jejíž členové usilovali o zapojení zejména romské komunity do vzdělávání.

Od července roku 2000 vykonávala obecně prospěšná společnost Nová škola ve spolupráci se školami v Praze, Ústí nad Labem, Ostravě-Přívoze a Brně dvouletý projekt „Podpora komunitních škol“, finančně podpořený Charlesem Stewartem Mottem

Foundation a Nadací rozvoje občanské společnosti. Záměrem tohoto projektu byla podpora rozvoje komunitních škol s předností vzdělávání minoritních studentů, vytváření kapacit těchto škol a vznik příležitostí pro příští spolupráci s ostatními komunitními školami. V projektu realizovali tréninky v oblasti budování týmů, získávání finančních i jiných zdrojů (fundraising) a public relations, vydali společný časopis a součástí byla i přímá finanční podpora jednotlivých škol.³²

Další komunitní školy působily v různých oblastech České republiky, všechny se zabývaly různými problémy dané lokality. Je evidentní, že komunita ve střediskové vesnici bude mít jiné potřeby a bude se potýkat s jinými problémy, nežli škola z okresního města nebo škola z panelákového předměstí.³³ Je pravděpodobné, že v České republice se vyskytují školy, které naplňují koncept komunitního vzdělávání, přestože nejsou součástí žádné organizace nebo si ani neuvědomují, že ideu komunitního vzdělávání uskutečňují.

Ačkoliv první komunitní školy začaly vznikat v průběhu 90. let minulého století, zmiňují se strategické dokumenty České republiky o komunitním vzdělávání pouze okrajově. Prvně je pojem komunitní škola uveden v Národním programu rozvoje vzdělávání v České republice, v tzv. Bílé knize 2001. Již v první kapitole tohoto dokumentu s názvem Východiska a předpoklady rozvoje vzdělávací soustavy jsou popsány následující obecné cíle vzdělávání a výchovy v hlavních rovinách vzdělávací soustavy:

- rozvoj lidské individuality,
- zprostředkování historicky vzniklé kultury společnosti,
- ochrana životního prostředí ve smyslu zajištění udržitelného rozvoje společnosti,
- posilování soudržnosti společnosti,
- výchova k partnerství, spolupráci a solidaritě v evropské i globalizující se společnosti,
- zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky a prosperity společnosti,
- zvyšování zaměstnatelnosti,
- podpora demokracie a občanské společnosti.

³² NEUMAJER, O. Slyšeli jste už o komunitním vzdělávání? In Učitelství listy, 2001. Č. 4, roč. 200/2001, s. 6-7. ISSN 0139-5718.

³³ NEUMAJER, O. Slyšeli jste už o komunitním vzdělávání? In Učitelství listy, 2001. Č. 4, roč. 200/2001, s. 6-7. ISSN 0139-5718.

Ve výše uvedených cílech jsou popsány myšlenky, na nichž je postaven koncept komunitního vzdělávání, důraz je kladen na celoživotní učení postavené na pevných základech. Je požadována proměna tradiční školy ve vztahu mezi učitelem a žákem, který by měl být založen na partnerství a vzájemném respektu, v důrazu na výchovnou funkci školy a rozvíjení interpersonálních a sociálních vztahů, v rozšíření příležitostí k aktivní a tvořivé činnosti, v utváření školní komunity jako modelu demokratické společnosti. Logicky to vede i k rozšíření funkce školy i pro zájmové činnosti a volný čas a k nabídce vzdělávání i pro další uživatele. Závěr Bílé knihy je věnován opatřením, na základě kterých by se mělo dosáhnout požadovaných změn, jedná se o nástroje, které umožní školám otevřít se veřejnosti, podpořit rozvoj obce a spolupráci mezi školami.³⁴

Přestože některé myšlenky uvedené v Bílé knize jsou v současnosti stále aktuální, byl z důvodu vývojových změn a nových potřeb společnosti zpracován nový dokument Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020. Strategie 2020 byla jednak klíčovým dokumentem, ale také podmínkou pro čerpání prostředků z Evropské unie. Ačkoliv není myšlenka komunitního vzdělávání v dokumentu přímo citována, je v dokumentu kladen důraz na celoživotní učení, které je jedním ze zásadních znaků komunitního vzdělávání. V úvodní části Strategie 2020 jsou uvedeny vize, jednou z nich je podpora ve směru rozvoje aktivního občanství a otevření škol veřejnosti, což obojí tvoří základní princip komunitního vzdělávání.

Dalším strategickým dokumentem, který v roce 2015 vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, byl Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015 – 2020. Tento dokument je jednak jedním z implementačních dokumentů Strategie vzdělávací politiky České republiky 2020 vydané Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v roce 2014, ze které vychází, a zároveň je navazujícím dokumentem na Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2011–2015. Opět se i v tomto dokumentu podporují principy komunitního vzdělávání.

Za nejvýznamnější dokument vydaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy zabývající se problematikou komunitního vzdělávání považují Analýzu připravenosti prostředí v ČR a možností rozvoje komunitních škol. Díky této analýze byla

³⁴ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: bílá kniha*. Praha: Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8.

zmapována problematika komunitních škol v ČR z hlediska vyjádření tohoto konceptu a jeho použití do činností a vzdělávacích programů základních a středních škol.³⁵

3.2.3.1 Komunitní školy v ČR

Jak už bylo výše popsáno, má komunitní školství ve světě oproti České republice velkou historii, která se stále vyvíjí z jednotných východisek a myšlenek do různých linií. Co se týká České republiky, zaznamenáváme dvě samostatné linie komunitního vzdělávání. Jedná se o komunitní školy městského typu (sídlištního) a venkovské komunitní školy.

Komunitní školy městského typu představují větší školy ve městech, kde se z vlastní vůle vzdělávají nejen děti, a charakterizují se takto:

- chod školy neovlivňují pouze učitelé, ale také děti, rodiče a členové komunity,
- školní prostory jsou poskytovány k využívání celé komunitě,
- škola mimo celoživotní vzdělávání umožňuje i vzdělávání kulturní, rekreační a společenský program,
- komunitu utváří především rodiče dětí,
- většinou se zaměřují na nějakou sociální problematiku (např. práci s romskou minoritou, na sociálně slabé skupiny atd.)
- právní forma zřízení je doplňková činnost školy.

Venkovské komunitní školy jsou vzdělávací organizace sídlící a provozující svou činnost ve venkovské obci do 5 000 obyvatel za splnění těchto podmínek:

- celoživotní vzdělávání je poskytováno a umožněno všem obyvatelům obce,
- sídlí a provozují svou činnost v jedné obci a spádovém území,
- participují nějakou formou na obecných rozvojových činnostech a komunitním životě obce,

³⁵ SSŠ BRNO. Analýza připravenosti prostředí v ČR a možnost rozvoje komunitních škol. Brno: Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, 2008, s. 4

- vedou vlastní, oddělený rozpočet a jsou řízeny s důrazem na finanční soběstačnost a dlouhodobou udržitelnost,
- mají vlastní právní formu.³⁶

Možnost dlouhodobě plánovat a získávat prostředky z cizích zdrojů formou dotací umožňuje komunitním školám jejich právní subjektivita. Získané finanční prostředky jsou využívány především pro organizování celoživotního vzdělávání v komunitě. V Bílé knize byla celoživotnímu učení pro všechny věnována kapitola. Uvádí se, že jde o zásadní změnu pojetí, cílů a funkce vzdělávání, kdy všechny možnosti učení – ať již v tradičních vzdělávacích institucích či mimo ně – jsou chápány jako jediný celek, který dovoluje rozmanité a četné přechody mezi vzděláváním a zaměstnáním a který umožňuje získat stejné kvalifikace a kompetence různými cestami a kdykoli během života.³⁷ Koncept celoživotního vzdělávání vychází ze změny tradičního životního stylu člověka, napomáhá k rozvoji a získávání nových kompetencí, které napomáhají v konkurenceschopnosti a zaměstnanosti obyvatel venkova. Podle Guthové Jarkovské nabízí běžná venkovská škola:

- výuku práce s počítačem,
- výuku cizích jazyků,
- kurzy tradičních řemesel,
- specializované kurzy zaměřené na práci se dřevem, psaní na stroji,
- kurzy vaření (české kuchyně, zahraniční kuchyně, dietní stravy, zdravých pokrmů),
- taneční kurzy, kurzy poskytnutí první pomoci, cvičení aj.,
- vzdělávání seniorů – U3V,
- mezigenerační vzdělávání.³⁸

³⁶ GUTHOVÁ JARKOVSKÁ, Z. *Venkovské komunitní školy – nástroj celoživotního vzdělávání*. [online]. (PDF). [cit. 2018-08-06]. Dostupné z WWW: [file:///C:/Users/jana/Downloads/Venkovsk%C3%A9%20komunitn%C3%AD%20%C5%A1koly%20text%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/jana/Downloads/Venkovsk%C3%A9%20komunitn%C3%AD%20%C5%A1koly%20text%20(3).pdf).

³⁷ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: bílá kniha*. Praha: Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8; s. 17.

³⁸ GUTHOVÁ JARKOVSKÁ, Z. *Venkovské komunitní školy – nástroj celoživotního vzdělávání*. [online]. (PDF). [cit. 2018-08-06]. Dostupné z WWW: [file:///C:/Users/jana/Downloads/Venkovsk%C3%A9%20komunitn%C3%AD%20%C5%A1koly%20text%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/jana/Downloads/Venkovsk%C3%A9%20komunitn%C3%AD%20%C5%A1koly%20text%20(3).pdf).

K rozvoji komunitního vzdělávání v ČR nestačí pouze snaha, podpora, propagace ze strany škol či státu, ale významnou roli zastávají neziskové organizace, instituce, které tvoří projekty a programy podporující komunitní vzdělávání. V souvislosti s těmito činnostmi je umožněno síťování komunitních škol, vzdělávání jejich pracovníků i členů komunity v této oblasti, získávání potřebných finančních zdrojů potřebných k realizaci komunitních aktivit.

Jednou z podpůrných organizací působící od roku 1996 na našem území je nevládní nezisková organizace **Nová škola o.p.s.** Její prioritou je především podpora inkluzivního vzdělávání menšin, cizinců či jinak sociálně nebo kulturně znevýhodněných dětí a mládeže. Kromě inkluze dlouhodobě podporuje i koncept komunitního vzdělávání a komunitních škol, kdy za podpory nadace Charlese Stewarta Motta a Nadace rozvoje občanské společnosti řídila v letech 2000–2002 úspěšný projekt Podpora komunitních škol, do kterého byly zapojeny čtyři školy s žáky různého etnického původu. Dalším významným projektem této organizace zaměřeným na pomoc přeměny školy v komunitní školu byl projekt pojmenovaný Varianty – interkulturní vzdělávání. Nová škola o.p.s. pořádala v roce 2004 mezinárodní konferenci týkající se komunitního vzdělávání v Unhošti, které se zúčastnilo 11 zemí, například z Ruska, USA, Holandska, Kanady, Maďarska, Srbska, Černé Hory a dalších. Předávání zkušeností v procesu zavádění komunitního vzdělávání v zúčastněných zemích bylo hlavním tématem konference. Předmětem konference pořádané touto organizací v roce 2007 byla identická problematika. Jako pomůcku školám při přeměně na školy komunitní vydala Nová škola o.p.s. publikaci autora Vladimíra Vika s názvem Plán rozvoje komunitního vzdělávání.

Další podpůrnou organizací působící u nás je občanské sdružení základních a mateřských škol **Liga komunitních škol**, která zahájila svou činnost v roce 2000. Tyto školy spojuje idea komunitního a inkluzivního vzdělávání. Sdružení spolupracuje se školami a získává inspiraci nejen u nás, ale i se školami v zahraničí např. na Slovensku, v Rakousku, Německu, Velké Británii. Důležitým partnerem sdružení je Nadace Open Society Fund Praha. Mezi jejich aktivity patří pořádání konferencí, workshopů, kulturních a sportovních akcí, výměnné stáže, vzájemná podpora učitelů a partnerství v projektech a dotačních programech. Podpora rozvoje a budování sítě škol spojené s myšlenkou

konceptu komunitního a inkluzivního vzdělávání je jedním z cílů, které si Liga komunitních škol stanovila. Dalším cílem je ověřovat inkluzivní a komunitní předpoklady v českém základním a mateřském vzdělávání díky spolupráci mezi těmito školami. Předkládat návrhy změn v Českém vzdělávacím systému a prosadit způsob systémového financování podmínek inkluzivního a komunitního vzdělávání jsou další dva cíle sdružení.³⁹

Národní síť venkovských komunitních škol (dále jen NSVKŠ) je organizací zastřešující venkovské komunitní školy v celé České republice, která vznikla v roce 2005 v Borech. Organizace má dnes už více jak 18-ti leté zkušenosti, spolupracovala se 40 školami v České republice a s 20 státy v Evropské unii. Činnosti sítě se orientují především na podporu celoživotního vzdělávání na vesnici, zachování vesnických škol, rozvoj vesnických komunit zezdola, vytváření partnerství a mezinárodní spolupráce. NSVKŠ pořádá kurzy určené pro venkovské obce, komunitní školy a kurzy pro místní akční skupiny zaměřené na CLLD.

Tupý v diplomové práci uvádí, že Ministerstvem vnitra je evidováno 38 venkovských komunitních škol, ale žádná z nich nevykonává svou činnost jako školské zařízení registrované u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Tyto venkovské komunitní školy zastřešuje Národní síť venkovských komunitních škol.⁴⁰

Centrum komunitní práce Ústí nad Labem je nevládní nezisková organizace. Byla založena v roce 1997. Své činnosti směřuje především na rozvoj lidských zdrojů, začleňování sociálně znevýhodněných skupin, rozvoj neziskového sektoru, pomoc regionálnímu a místnímu rozvoji, aby zvýšila jeho konkurenceschopnost na evropském sociálním trhu. V oblasti komunitního vzdělávání organizuje vzdělávání, rekvalifikace, kurzy, zapojuje se do příhraniční a mezinárodní spolupráce a do projektů a programů.

Projekt Komunitní škola v Ústeckém kraji je jedním z příkladů práce této organizace. Jednalo se o první projekt takového charakteru v Ústeckém kraji, zapojeny byly čtyři

³⁹ LIGA KOMUNITNÍCH ŠKOL, občanské sdružení. *O lize*. [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z WWW: <https://www.ligakomunitnichskol.cz/o-lize>.

⁴⁰ TUPÝ, Petr. *Rozvojový potenciál venkovských komunit*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, Katedra humanitních věd, 2015. s. 50. Vedoucí diplomové práce doc. Mgr. Helena Hudečková, CSc.

regiony – Ústí nad Labem, Děčín, Litoměřice, Teplice-Dubí. Z každého regionu byla vždy zapojena základní a střední škola, celkem tedy osm škol. Snahou Centra komunitní práce Ústí nad Labem a zároveň ve spolupráci s partnery byl vznik koncepce komunitní školy a její pilotní ověření v praxi zapojených škol. V souvislosti s tímto projektem vznikla na každé škole v regionu malá komunitní centra, která prostřednictvím šetření zjišťovala potřeby cílových skupin. Byly realizovány dva vzdělávací moduly pro žáky základních a středních škol orientované na rozvoj měkkých dovedností. Dále probíhaly projektové dílny, projektové práce, vzdělávání pedagogů a také výjezd pedagogů do zahraničí s cílem načerpat zkušenosti v oblasti komunitního vzdělávání. Participujícím lektorem na tomto projektu byl erudovaný konzultant ICECS – The International Centre for Excellence of Community Schools (Coventry, UK) Mgr. Et Bc. Marek Lauermann, který se problematice komunitního vzdělávání v České republice věnuje již řadu let. S cílem posílit spolupráci rodiny a školy byl k projektu natočen informační film pro širokou veřejnost. Dalšími výstupy projektu byly materiály Bulletin Škola základ komunity a Standardy kvality a principy Komunitní školy. Na závěr byla k projektu uspořádaná konference, které se zúčastnili i zástupci organizace Contin You Cymru z Velké Británie.

3.2.3.2 Principy komunitní školy

Koncept komunitních škol a komunitního vzdělávání lze realizovat a rozvíjet na jakémkoliv místě a v jakémkoliv prostoru dosažitelném všem členům komunity, především tam, kde je dostupné personální a technické zázemí. Je tedy možné k rozvoji komunitních aktivit využít zázemí mateřských škol, dětských domovů, domů dětí a mládeže, komunitních center, domovů s pečovatelskou službou či domovů důchodců nebo také jiné prostory místních organizací a podnikatelů aj. Za největší prioritu považují školy s velkými a letitými zkušenostmi s budováním a posilováním svého komunitního programu účelné vyplňování volného času, zapojení rodičů do aktivit školy, poskytování dalšího vzdělávání místní komunitě a získávání finančních a materiálních partnerů. Škola se pak na základě poptávky veřejnosti otevírá dětem, komunitě, zřizovateli a dalším organizacím. Díky tomu, že je škola otevřená, dochází ke zlepšení vztahů mezi všemi zúčastněnými, napomáhá to i k dobrému klimatu ve škole. V otevřené škole je tak umožněno žákům podílet se prostřednictvím školního parlamentu na rozhodování o své škole. Rodiče se mohou díky

školské radě či sdružení rodičů, případně jiné občanské iniciativě, podílet a určovat společné cíle týkající se místní komunity a organizovat různé akce.⁴¹ Zapojit co nejvíce členů komunity do tvorby strategie komunitního vzdělávání je proto velice významné.

Shrnutí principů fungování komunitních škol:

- vzdělávání jako celoživotní proces – je jedním z cílů základního vzdělávání – „umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení“,⁴²
- aktivní zapojení členů komunity – při tvorbě dlouhodobého záměru komunitního vzdělávání aktivně zapojit co nejvíce členů komunity do všech činností a zástupcům komunity umožnit rozhodovat a plánovat aktivity,
- využití stávajícího potenciálu komunity – jak technického zázemí, tak především lidských zdrojů,
- komunitní aktivity mohou být rozvíjeny v podstatě kdekoliv – podstatou je především dostupnost všem členům komunity a splnění technických a prostorových podmínek.⁴³

3.2.3.3 Odkaz konceptu školy v ŠVP

Vzdělávání ve školách v České republice probíhá v souladu s kurikulárním dokumentem tzv. školským vzdělávacím plánem (ŠVP), na jehož tvorbě se podílí pedagogičtí zaměstnanci školy, schvaluje jej ředitel školy a jeho tvorba obnáší provedení nezbytných změn v obsahu, formách a metodách výchovného procesu. Pokud by se běžná škola chtěla stát školou komunitní, znamenalo by to vynaložení velkého úsilí a nároků na kvalitu a stmelení pedagogického sboru. Všichni zaměstnanci by na tuto situaci měli být dobře připraveni, především na to, že by sbory měly vystupovat jako sehrané kooperující týmy, hlavně v partnerských vztazích, což je nutnou podmínkou k úspěšnému fungování školy. Ačkoliv se proces tvorby ŠVP značně přibližuje podmínkám a charakteristikám budování komunitní školy, potvrdila výzkumná studie Analýza připravenosti prostředí

⁴¹ LAUERMANN, M. Komunitní škola v perspektivě českého vzdělávacího systému [online]. 2012. [cit. 2018-08-09]. Dostupné z WWW: <https://clanky.rvp.cz/clanek/a/15805/15805/KOMUNITNI-SKOLA-V-PERSPEKTIVE-CESKEHO-VZDELAVACIHO-SYSTEMU.html/>.

⁴² MŠMT PRAHA, 2017. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*, část C, odst. 3.2.

⁴³ SSŠ BRNO. *Analýza připravenosti prostředí v ČR a možnost rozvoje komunitních škol*. Brno: Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, 2008, s. 7.

v ČR a možností rozvoje komunitních škol, že pouze na několika málo školách sledovaného vzorku (40 škol) došlo k prolnutí komunitní dimenze s dokumentem ŠVP. Školy všeobecně usilují o propojení obsahu vzdělávání, integraci výuky a praxi s životem v obci, ale k přímému zapracování konceptu komunitní školy do ŠVP došlo jen sporadicky. Tyto školy mají koncept komunitní práce a komunitního vzdělávání přímo zanesený v ŠVP a to buď v rámci školních praxí a ročníkových projektů nebo se komunitní součást objevuje v ŠVP jen dílčím způsobem. Zároveň se setkáváme se školami, které koncept komunitní školy zaměřují na vzdělávání dospělých a prolnutí s ŠVP nemají vůbec v úmyslu nebo jej z různých příčin zamítají. Vzhledem k tomu, že komunitní vzdělávání je na většině škol organizováno v rámci doplňkové činnosti školy a nikterak nesouvisí s jejich hlavním vzdělávacím programem žáků a studentů, není tedy důvod je zapracovat do vzdělávacích dokumentů. Školy vytvořily prostor pro komunitní a informační centra stovebními úpravami, vybavily jej informační technikou tak, aby v něm mohly probíhat různé vzdělávací akce, přednášky a vznikl prostor pro setkávání, který není přímo cílen na žáky, ale spíše na místní komunitu, což může vést především na venkově k rozvoji kvality života.⁴⁴

3.2.3.4 Motivace

Jak už bylo v předchozí kapitole uvedeno, přeměna školy na školu komunitní obnáší velké úsilí, mnoho práce spojené s větší časovou náročností, spoustu změn, které spolu nesou i svá úskalí spočívající v nedostatku podpory, pochopení, ochoty nebo zaujetí. Na managementu školy je, aby své zaměstnance o připravovaných inovacích otevřeně informoval, citlivě a obezřetně jim sdělil, jaký to pro ně bude mít dopad, a nadchnul je a motivoval pro změny tak, aby měli pocit, že nové změny jsou vlastně jejich nápadem a mají na nich hlavní zásluhu. Výsadou managementu je inspirovat lidi k práci tak, aby se dosáhlo cílů organizace. Abychom mohli lidi motivovat, musíme znát jejich vnitřní potřeby. Motivace bude působit tak dlouho, dokud budou potřeby v souladu s jejich aktuálními motivy.

⁴⁴ SSŠ BRNO. Analýza připravenosti prostředí v ČR a možnost rozvoje komunitních škol. Brno: Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, 2008, s. 10.

Mezi zásady motivace v procesu vzniku a posílení komunitního školství patří:

- pokud není ředitel školy sám motivován, nemůže zdárně motivovat ostatní,
- znát cíl nestačí, k dostatečné motivaci musí být zřejmé cesty, jak se k vytýčenému cíli dostat,
- je důležité stanovovat dosažitelné cíle a proces rozfázovat do etap; úspěšnější ředitel je ten, který se sám podílí na aktivitách týmu.

Proces změny je efektivní nastartovat pod vedením zkušeného odborníka, který dokáže pomoci zvrátit nahlížení některých pedagogů na smysl vzájemné spolupráce.⁴⁵

Všechny úspěšné týmy jsou podle Plamínka charakteristické těmito šesti znaky:

- Sdílené cíle – faktickou podstatou spolupráce je sdílení myšlenek a cílů v týmu na základě společné otevřené komunikaci.
- Kvalita komunikace – čím je komunikace mezi spolupracujícími lidmi efektivnější, rychlejší, tím jsou informace mezi jednotlivými lidmi přenášeny levněji a přesněji, čímž vznikají lepší podmínky.
- Sdílené cesty – platí stejné pravidlo jako pro cíle, vzhledem k tomu, že práce nejsou ve všech segmentech týmu stejné, je kladen důraz na sdílení a dodržování soustavy hodnot a pravidel s možností sdělení rozdílného názoru.
- Rozdělení rolí – jednotlivci si postupně určují své specifické a rozdílné role.
- Kvalitní vztahy – členové týmu by se měli respektovat jednak jako odborníci, ale i jako lidé, mohou sdílet i mimopracovní problémy a někdy i volný čas.
- Možnosti rozvoje – především ze svých výsledků, jak úspěšných tak i neúspěšných, umožňuje členům týmu osobní rozvoj a je známkou zralosti týmu.⁴⁶

3.2.3.5 Standardy kvality komunitní práce

Tempo vývoje komunitních škol a schopnost jejich reakce na místní požadavky jsou různé. V některých školách je vyšší entuziasmus zaměstnanců pro komunitní vzdělávání, jinde dokážou lépe využít své schopnosti pro komunitní práci. Abychom zjistili, zda je

⁴⁵ SSŠ BRNO. Analýza připravenosti prostředí v ČR a možnost rozvoje komunitních škol. Brno: Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, 2008, s. 11.

⁴⁶ PLAMÍNEK, Jiří. *Vedení lidí, týmů a firem: praktický atlas managementu*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2448-5. s. 130.

komunitní škola kvalitní a kvalita byla měřitelná, je nezbytné stanovit základní charakteristiky, jistý standard komunitních škol. V podstatě slouží standardy jako autoevaluační nástroj poskytující školám zpětnou vazbu důležitou pro jejich další vývoj nebo jim odhalí oblasti ke zlepšení.

Tyto standardy jsou výstupem několikaleté práce nestátních organizací evropských zemí: Velké Británie, Moldávie, Ukrajiny, ČR a Ruska, které započaly v roce 2004 svou iniciativu k ověření standardů. V roce 2007 v rámci projektu „Ověření standardů kvality komunitní školy – projekt mezinárodního akčního výzkumu“, bylo odsouhlaseno 9 bodů standardů komunitních škol, které se dají aplikovat na jakoukoliv školu ve světě. V první fázi v roce 2007 probíhaly tréninky pro školitele a koordinátory implementace standardů kvality komunitní školy ze 17 zemí světa s cílem seznámit je se standardy a jejich dalším využitím. Do druhé fáze bylo zapojeno osm zemí a z každé země bylo vybráno deset škol, celkem se zúčastnilo 80 škol zastupujících různé typy vzdělávacích organizací (základní, střední, vesnické, městské). V prosinci roku 2009 a počátkem roku 2010 provedly školy sebehodnocení aktuálního stavu dle standardů a zjištěné výstupy předaly centrálnímu týmu, který je porovnával a sumarizoval. Stejný proces se na stejných školách opakoval i v roce 2010. Závěrečnou fází byla analýza, která měla za úkol ověřit prvky komunitní školy a také měla zodpovědět otázky: Existují společné znaky mezi jednotlivými školami a zúčastněnými zeměmi? Jedná o podpůrný nástroj pomoci použitelný při budování komunitní školy? Připíšeme další standardy?

Indikátory kvality komunitní školy jsou nástrojem měření způsobu práce vedoucí k posílení školy jako centra komunity a poskytují nám informace, na jejichž základě je zřejmé, zda se přibližujeme ke stanoveným cílům a zda jsou naše aktivity přínosné pro vybrané oblasti.

Přehled standardů kvality komunitní školy:

- **Vedení (leadership)**

Kvalitní, dobré vedení podporuje rozvoj schopností všech zaměstnanců, jejich profesní růst, zaměstnancům jsou jasně určené kompetence, všem je známá vize školy a ztotožňují se s ní.

- **Partnerství**

Pevné partnerství s ostatními institucemi, členy komunity a jejich vzájemná podpora jsou známkou dobré komunitní školy.

- **Sociální inkluze**

Dobrá komunitní škola nabízí možnost vzdělání a osobní rozvoj pro všechny členy komunity bez zřetele na jejich pohlaví, náboženskou příslušnost, etnický původ, společenské postavení, fyzickou zdatnost či sexuální orientaci. Usiluje o soudržnost a o vytvoření příznivého klima ve výuce a odnaučuje děti stereotypům či negativnímu náhledu na druhé.

- **Služby**

Dobrá komunitní škola by měla nabízet co největší portfolio služeb, které odpovídají aktuálním potřebám komunity, mezi než patří podpora rodin, další vzdělávání dětí a dospělých, zdravotnické a sociální služby, a poskytnout prostor pro služby zajišťované jinými organizacemi či partnery.

- **Dobrovolnictví**

Kvalitní komunitní škola motivuje děti, žáky, rodiče, členy komunity k dobrovolnické práci, ke spolupráci na životě komunity, k uvědomění si občanských postojů, které rozvíjí znalosti, sebevědomí a sebedůvěru.

- **Celoživotní učení**

Školy podporující celoživotní vzdělávání členů komunity různých věkových kategorií, především dospělých, napomáhají v komunitě k lepšímu prospěchu dětí. Rodiče jdou dětem příkladem tím, že vzdělávat se odborně nebo jen tak pro radost může člověk v jakémkoliv věku.

- **Zapojení rodičů**

Pokud znají rodiče potřeby svých dětí, mohou jim být dobrou oporou, vytvářet jim vhodné podmínky pro učení, na jejichž základě pak mohou žáci dosahovat lepších výsledků. Zapojení rodičů do aktivit školy nebo přispívat s věcnými nápady napomáhá lepšímu porozumění konceptu školy.

- **Kultura školy**

Komunitní škola je otevřená a vstřícná ke změnám, zaměstnanci naslouchají rodičům, žákům, partnerům, komunitě a vhodně upravují své metody. Je podněcována tvořivost, ochota, spolupráce, to vše se odráží v klimatu školy, díky kterému si škola získá důvěru rodičů a komunity.

- **Rozvoj komunity**

Škola je nápomocna skupinám v komunitě s aktivním zapojením, jednáním a poskytováním služeb místním občanům.⁴⁷

3.3 Základní předpoklady vzniku komunitní školy

3.3.1 Institucionalizace komunitní školy

Aby mohla komunitní škola pracovat, pořádat kurzy, vybírat poplatky, platit lektory a žádat o dotace, je nutné nastavit jistá pravidla provozu. Institucionalizací je myšleno stanovit právní formu fungování. V případě venkovských komunitních škol přichází v úvahu následující tři právní formy:

Doplňková činnost školy:

Komunitní vzdělávání je organizováno školou jako mimoškolní aktivity, tak zvaná doplňková činnost, která může být vykonávána pouze, pokud navazuje na hlavní činnost nebo činnosti sloužící k účelnějšímu využití odbornosti zaměstnanců a majetku školy.

Spolek nebo obecně prospěšná společnost:

Založení, podoba i likvidace spolku je upravována zákonem č. 89/2014 Sb., občanský zákoník, účinný od 1. ledna 2014. Z toho vyplývá, že spolek má právní subjektivitu, jedná vlastním jménem, může žádat o dotace a příspěvky od různých subjektů a institucí.

Obecně prospěšná společnost (o. p. s.) je nestátní nezisková organizace, která poskytuje obecně prospěšné služby uvedené v zakládací listině a má jasně vymezené odpovědnosti vůči nakládání s majetkem. Obecně prospěšné společnosti se řídily zákonem o obecně prospěšných společnostech č. 248/1995 Sb., který byl k 1. lednu 2014 zrušen novým občanským zákoníkem.

Nová příspěvková organizace obce:

Komunitní škola může také vzniknout jako příspěvková organizace obce nebo mohou být její aktivity provozovány místním informačním centrem či pověřenou osobou obce. V případě zřízení komunitní školy v této právní formě, spatřuji riziko ohrožení její činnosti v situaci, kdy bude mít obec finanční problémy nebo dojde ke změně ve vedení obce, které nebude mít pochopení pro koncept komunitního vzdělávání.

⁴⁷ LAUERMAN, M. *Ověření standardů kvality komunitní školy*. [online]. 2011 [cit. 2018-08-14]. Dostupné z WWW: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/10473/overeni-standardu-kvality-komunitni-skoly-dilci-vysledky-mezinarodniho-projektu.html/>.

3.3.2 Budování strategie školy

Pro úspěšný start komunitní školy je nutné vědět, jakým směrem se škola bude ubírat, co se od založení školy očekává, jaké bude poskytovat služby, zkrátka sestavit strategii školy. Při tvorbě strategie komunitní školy musí být kladen důraz především na potřeby komunity a měly by být pochopeny a zodpovězeny následující otázky:

1) Čím je komunita vymezena?

Komunita se může profilovat geografickou oblastí, etnickou a náboženskou příslušností nebo jinak specifickým alternativním pojetím výuky.

2) Na kterou oblast činností se škola zaměří?

Nově vzniklá škola by se měla zaměřit především na oblast činností, které doposud v místě jejího působení chybí a byl by o ně zájem. Mezi tyto činnosti, na které se škola může orientovat, patří například spolupráce školy a rodiny, spolupráce s místními zájmovými subjekty, problematické skupiny mládeže, vzdělávání dospělých, pronájmy, pořádání akcí pro veřejnost, poskytnutí nabídky volnočasových aktivit celé komunitě.

3) Kdo se do organizace komunitních aktivit zapojí?

K založení komunitní školy je třeba sestavit kvalitní a sehraný organizační tým, který může být sestaven z pedagogů a z ostatních zaměstnanců školy, z dobrovolníků z řad bývalých žáků školy nebo z rodičů žáků, z místních lidí a z členů místních organizací.

4) Kdo bude činnost koordinovat?

Pro bezproblémové působení komunitní školy v obci a s ohledem na její udržitelnost je nezbytné, aby měl koordinaci aktivit na starosti jeden člověk. Může to být třeba komunitní koordinátor nebo ředitel školy, jeho zástupce, určený pedagog či učitelé střídavě dle plánovaných akcí.

5) Z čeho bude činnost financována?

Možností financování komunitní školy je několik, buď z prostředků zřizovatele, ze státního rozpočtu, z doplňkové činnosti, z vlastních výnosů, z dotace nebo od sponzorů.

6) Jaké je třeba zajistit podmínky v oblasti?

Pro činnost komunitní školy je nezbytné materiální a technické vybavení.⁴⁸

⁴⁸ SSŠ BRNO. Analýza připravenosti prostředí v ČR a možnost rozvoje komunitních škol. Brno: Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, 2008, s. 9-10.

Budování zdárné strategie komunitní školy představuje vysokou míru participace a především vnitřního ztotožnění všech členů, kteří se na zpracování budou podílet, s cíli a s obsahem.

3.3.3 Komunitní koordinátor

V této kapitole bych ráda vysvětlila, jak zásadní funkcí je pozice komunitního koordinátora, člena týmu komunitní školy. Není v možnostech ředitele školy anebo zástupce, aby kromě všech povinností vyplývajících z výkonu jejich funkce a předně těch, které mají svěřené zákonem, zastávali ještě pozici koordinátora. Většina komunitních škol by jistě uvítala, kdyby mohl být komunitní koordinátor kmenovým zaměstnancem školy, který by se naplno věnoval vlastnímu chodu komunitní školy, pořádání a koordinaci aktivit a plánu komunitního rozvoje.

Pozice koordinátora zastává stěžejní funkci v řízení komunitní školy. Proto vyžaduje určitou míru znalostí a schopností, mezi něž se řadí kreativita, organizační schopnosti, komunikace, plánování, mapování, public relations a propagace školy v tisku, médiích, na webu školy a sociálních sítích. Vzhledem k tomu, že koordinátor působí jako reprezentant školy a pohybuje se v neustálém kontaktu se spoustou lidí, jsou pro výkon této pozice nezbytností jeho osobní kvality a organizační schopnosti. Kromě dlouhodobého plánování, určování priorit, směrů školy a již výše uvedeného se koordinátor musí také zabývat získáváním finančních zdrojů na provoz komunitní školy tzv. fundraising, a to v oblastech:

- Sponzoring – komunitní škola by měla participovat s obchodními společnostmi propojenými s komunitou. Na provozu komunitní školy se může podílet například banka, která se školou úzce spolupracuje.
- Dotace (dříve granty) – v současné době je mnoho příležitostí, kde si škola může samotná nebo přes SRPŠ podat žádost o dotaci, a to z ministerstev, z neziskových organizací nebo u místní samosprávy.
- Spolufinancování – podstatou věci je správný odhad a plánování příjmů a výdajů, které tvoří finanční plán – rozpočet komunitního centra tak, aby nikterak neomezoval chod školy.

Mezi klíčové činnosti koordinátora patří prezentace výsledků komunitní školy a šíření idejí komunitního vzdělávání. To lze uskutečnit prostřednictvím hromadných sdělovacích

prostředků jako je rádio, televize, internet či regionální nebo místní tisk. Pro inzerci nabídek kurzů jsou kromě již zmíněných alternativ ještě využívány vývěsky na obecním úřadě. Podstatu principu komunitního vzdělávání je nezbytné propagovat nejen mezi členy komunity a zástupci samosprávy, ale též i mezi učiteli.⁴⁹

Vzhledem k tomu, že je postavení komunitního koordinátora v našem školství málo využitě, není financování výkonu této pozice doposud státem řešeno. Prakticky bylo financování na jednotlivých školách zajištěno smluvně, a to prostřednictvím zastřešujících organizací nebo pomocí dotační politiky, případně dohody se zřizovatelem škol či na základě spolupráce s některou místní organizací.⁵⁰

V některých školách vzniklo placené místo koordinátora díky získané dotaci, problematická pak byla situace s udržení místa v plném rozsahu po ukončení projektu. Pokud byla náplň práce koordinátora během projektu pro obec účelná a smysluplná, pak pokračovala finanční podpora k udržení jeho místa. Byly i případy, kdy byl koordinátor placen pouze z poplatků účastníků kurzů. Z výše uvedeného vyplývá problematický fakt, že požadavky na schopnosti a dovednosti koordinátora jsou vysoké, ale mnohdy ho nejsme schopni v plném rozsahu odměnit.

3.3.4 Financování komunitní školy

Školy zapsané v rejstříku škol a školských zařízení získávají finanční prostředky na neinvestiční výdaje (platy) ze státního rozpočtu a prostředky potřebné na provoz jim poskytuje jejich zřizovatel. Dle p. Tupého bylo na Ministerstvu vnitra ČR v roce 2015 evidováno 38 venkovských komunitních škol jako občanské sdružení. Jako školské zařízení není v rejstříku škol a školských zařízení u MŠMT zapsaná ani jedna z nich.⁵¹

Řada komunitních škol započala svoji činnost díky dotaci, v některých případech vznikla na základě nějakého projektu. Jsou ale také školy, které vznikly čistě z nadšení

⁴⁹ NEUMAJER, O. Slyšeli jste už o komunitním vzdělávání? In Učitelské listy, 2001. č. 4, roč. 2000/2001, s. 6-7. ISSN 0139-5718.

⁵⁰ SSŠ BRNO. Analýza připravenosti prostředí v ČR a možnost rozvoje komunitních škol. Brno: Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, 2008, s. 14.

⁵¹ TUPÝ, Petr. *Rozvojový potenciál venkovských komunit*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, Katedra humanitních věd, 2015. 50 s. Vedoucí diplomové práce doc. Mgr. Helena Hudečková, CSc.

a fungují dobře i bez dotační podpory, není to lehké, ale jde to. Finanční prostředky ve prospěch školy lze získat těmito možnostmi:

- Výnosy z vlastní činnosti – odvíjí se od možností a podmínek jednotlivých škol. Nejběžnější výnosy u základních škol bývají z pronájmu svěřeného majetku. Škole plynou peníze z pronájmu služebního bytu nebo tělocvičny, která bývá hojně využívána sportovními oddíly po skončení výuky až do večerních hodin. Třídy, auly, sálky se pronajímají za účelem vystoupení, vernisáže či besedy, dílny bývají využity pro odpolední tvoření s veřejností.
- Doplňková činnost školy – nejčastěji se jedná o využití volné kapacity školní jídelny, kdy jsou navíc vyvářeny obědy pro ostatní strávnicky, především seniory, případně zajišťují občerstvení pro různé příležitostní akce anebo mohou být prostory za dodržení hygienických podmínek využity také k výstavám prací žáků.
- Příjmy z kurzů a vzdělávacích akcí pořádaných školou – vzhledem k tomu, že tyto finance tvoří jen malou část příjmů, používají se pouze jako doplněk dotačních zdrojů.
- Příjmy z dotací vyhlášených územně správními celky podle působnosti školy – jedná se o dotace poskytnuté z městských a krajských úřadů v rámci vyhlášených dotačních programů.
- Prostředky poskytované Evropskými strukturálními fondy – v současnosti jsou vyhlášována témata na projekty rozšiřování role školy jako společenského, kulturního a vzdělávacího centra.
- Sponzoring – finance získané od klientů školy a ostatních organizací.
- Finanční prostředky získané z Úřadu práce – na zajištění rekvalifikačních kurzů pro nezaměstnané v regionu, na dohody o provedení práce pro dlouhodobě nezaměstnané s využitím např. jako pomoc v kuchyni nebo uklízečka.⁵²

Některé dotační programy mohou mít podmínky dotace nastaveny tak, že služby a kurzy musí být veřejnosti poskytovány zdarma. To může budít dojem, že když jsou zdarma, tak to nemusí mít odpovídající úroveň, a ne vždy si jich proto účastníci plně váží. Pokud však na bezplatné kurzy navazují placené, může se zdát lidem zase naopak

⁵² SSŠ BRNO. Analýza připravenosti prostředí v ČR a možnost rozvoje komunitních škol. Brno: Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, 2008, s. 15.

jakákoliv cena vysoká i přesto, že je nižší než u služeb a kurzů poskytovaných jinými subjekty ve městě.

3.3.5 Spolupráce komunitní školy s rodiči a se zřizovatelem

V předchozích kapitolách jsem zmiňovala zkušenosti s komunitním vzděláváním v zahraničí i u nás. Záměrem konceptu komunitní školy je co nejvíce zapojit místní komunitu a především rodiče do chodu školy. Tradiční zkušenost spolupráce rodičů a běžné školy je zaměřená na předávání informací ohledně dětí, jejich prospěchu, chování a řešení problémů při setkáních na rodičovských schůzkách či oficiálních jednáních.

V komunitních školách jde o více, cílem je zvýšit účast rodičů, vzbudit v nich zájem o to, co se děje za jejich dveřmi. Což není vůbec lehké, protože každý rodič je jiný, má jinou povahu, má jiná přání, představy a očekávání vůči škole a přistupuje s jiným elánem, efektivitou a odpovědností. I rodiče mají odlišné důvody pro partnerství se školou, pro některé rodiče může být důvodem zlepšení prospěchu dětí ve škole nebo možnost vzdělávání rodičů, potřeba vědět o škole víc, možnost něco více ovlivnit, vzájemná podpora školy i rodičů. Pro rodiče dětí s výchovnými či vzdělávacími potřebami může být důvodem příležitost k seznámení, sdělování si zkušeností s výchovou, a získat tak ještě přínosné informace o možnostech využití dalších komunitních zdrojů. Dnes se rodiče považují za partnery školy, co nejčastější kontakt při neoficiálních setkáních je podmínkou tohoto vzájemného propojení a posílení vztahu rodina a škola.

V roce 2005 došlo ke změně školského zákona, vznikla tak povinnost zřídit školskou radu na základních, středních a vyšších odborných školách. Školská rada umožňuje větší možnost rodičům nezletilých žáků, zřizovateli a pedagogům ovlivňovat dění ve škole, podílet se na formování podoby školy a možnost být vtažen do rozhodování o některých věcech se zárukou, že jejich hlas bude vyslyšen. Školskou radu zřizuje zřizovatel školy, určuje počet členů, vydává volební řád. Členové školské rady jsou jmenováni na tři roky.

Škola se snaží získat v rodičích opravdové a stálé partnery na základě otevřenosti, informovanosti, podílu rozhodování, komunikaci a vzájemné spolupráci. Pokud se podaří navázat kvalitní vztahy, tak to má pozitivní vliv na motivaci rodičů k aktivní spoluúčasti na řízení, ale i finanční podpoře komunitní činnosti.

Spolupráce mezi školou a zřizovatelem jsou individuální, většinou se omezují na oblast finanční podpory provozu školy. Jsou ale školy, spíše na venkově, kde se podařilo prosadit koncept komunitního vzdělávání s pochopením zřizovatele, a zajistit tak na základě potřeb místní komunity vzdělávací možnosti, kulturní aktivity a účast na životě obce díky zapojení do projektů. Největším úkolem školy je vždy přesvědčit zřizovatele a veřejnost, že škola je otevřená instituce, na jejímž rozvoji se mohou všichni podílet.⁵³

3.3.6 Vnitřní a vnější podmínky pro rozvoj VKŠ v obcích

Aby bylo možné založit komunitní školu, je nejprve nutné důkladně zmapovat a posoudit podmínky, které by naplňovaly koncept venkovské komunitní školy, a staly se společenským, kulturním a vzdělávacím centrem místní komunity. Zjistit, jaká jsou východiska pro vznik a rozvoj VKŠ v obci, čili zmapovat nabídky současných vzdělávacích i volnočasových činností, jaké se nabízí prostorové možnosti, vybavení a předně potenciál zájmu lidí i vhodných lektorů. Důležité pro vznik VKŠ je znát i názory klíčových aktérů v obci.

Pan Tupý v diplomové práci z roku 2015 vymezil tyto podmínky, které jsem podle jeho poznatků zjištěných ve výzkumné části práce zpracovala do následujících tabulek.

⁵³ SSŠ BRNO. Analýza připravenosti prostředí v ČR a možnost rozvoje komunitních škol. Brno: Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, 2008, s. 15-17.

Tabulka 1 – Vnitřní objektivní podmínky pro rozvoj VKŠ v obcích

1) V obci a blízkém okolí je dost takových, kteří mohou potřebovat vzdělávání prostřednictvím VKŠ.
2) VKŠ v obci působí pro dost široký geografický prostor, ve kterém se nemusí obávat konkurenta pro vzdělávací činnosti.
3) Na kurzy VKŠ není větším problémem dostávat se i z okolí obce.
4) Kurzy pořádané VKŠ v obci jsou finančně vcelku dostupné v porovnání s kurzy jiných vzdělávacích institucí ve městě, kam je možné dojíždět.
5) VKŠ v obci má dobré technické zázemí pro vzdělávání.
6) O VKŠ v obci je možné dozvědět se dost kvalitních informací, aniž by je někdo musel pracně zjišťovat.
7) V obci působí více institucí a organizací, které mohou být pro fungování VKŠ přínosné.

Tabulka 2 – Vnitřní subjektivní podmínky pro rozvoj VKŠ v obcích

1) Obecní samospráva VKŠ kladně podporuje.
2) Rodiče dětí s VKŠ dobře spolupracují.
3) Některé spolky a sdružení v obci a blízkém okolí s VKŠ dobře spolupracují.
4) Někteří podnikatelé z obce a blízkého okolí s VKŠ dobře spolupracují.
5) Obyvatelé obce a jejího okolí mají zájem vzdělávat se prostřednictvím VKŠ.
6) Je přínosné, když je VKŠ přímo spojená s místní školou.
7) Pedagogové místní školy jsou zainteresováni ve prospěch VKŠ.
8) V obci a jejím blízkém okolí jsou lektori pro VKŠ (kromě učitelů místní školy).
9) Komunitnímu koordinátorovi VKŠ místní komunita dost důvěřuje.
10) Kdyby byla potřeba, našel by se zde jiný komunitní koordinátor.
11) Při řízení činností VKŠ je zapotřebí stále osobně (ne pouze formálně) jednat se všemi stranami, aby se VKŠ rozvíjela.

Tabulka 3 – Vnější objektivní podmínky pro rozvoj VKŠ v obcích

1) Když budeme chtít, najdeme prostředky ve фонech (českých a zahraničních institucí), ze kterých lze dostatečně podporovat koncept komunitního vzdělávání prostřednictvím VKŠ.
2) Pro činnosti VKŠ musíme hledat lektory, kteří nejsou z obce a blízkého okolí obce.
3) Právní formy, které lze zvolit pro VKŠ, jsou vcelku vyhovující.
4) Vytvořený legislativní rámec pro vznik a fungování VKŠ je poměrně příznivý.
5) Širší koordinace aktivit, které slouží pro vznik a fungování VKŠ (tj. poradenství a metodická pomoc, vzdělávání komunitních koordinátorů a lektorů), je vcelku dobře zajištěna.

Tabulka 4 – Vnější subjektivní podmínky pro rozvoj VKŠ v obcích

1) Ohledně fungování VKŠ je možné navázat prospěšnou spoluprací s MŠMT.
2) Ohledně fungování VKŠ je možné navázat prospěšnou spoluprací také s jinými institucemi a organizacemi zabývajícími se komunitním vzděláváním.
3) Mezi tuzemskými VKŠ probíhá vcelku dobrá spolupráce.
4) Mezi tuzemskými a zahraničními VKŠ probíhá vcelku dobrá výměna informací a zkušeností.
5) Výměna informací probíhá také s dalšími zahraničními institucemi a organizacemi zabývajícími se komunitním vzděláváním.

Zdroj: (Tupý, 2015), vlastní zpracování

Výše uvedené podmínky poskytly autorce diplomové práce východiska pro praktickou část. Na jejich základě autorka sestavila výzkumný nástroj dotazník určený k šetření postojů místních obyvatel a obyvatel okolních obcí a doplnila jej o interview s ředitelkou základní školy a starostou obce Dolní Podluží.

4 Škola v Dolním Podluží – může se stát venkovskou komunitní školou?

4.1 Obecné informace o základním školství v Ústeckém kraji

Empirický výzkum byl proveden v obci Dolní Podluží a v přilehlých, respektive přiškolených obcích Jiřetín pod Jedlovou, Horní Podluží, Rybniště. Důvodů pro výběr této lokality bylo hned několik. Jedním bylo, že sama žiji v nedalekém městě Varnsdorf vzdáleném deset kilometrů a znám dobře zkoumaný region. Dalším důvodem bylo, že venkovskou komunitní školou se rozumí subjekt sídlící v obci do 5 000 obyvatel. V Dolním Podluží současně žije 1 195 obyvatel, přilehlá obec Jiřetín pod Jedlovou čítá 652 obyvatel, v Horním Podluží žije 795 obyvatel a v Rybništi žije 654 obyvatel, celkem tedy 3 296 obyvatel.

Zkoumaná lokalita spadá do Ústeckého kraje, proto si dovoluji uvést několik základních údajů o tomto kraji. Ústecký kraj je vymezen územím okresů Děčín, Ústí nad Labem, Teplice, Litoměřice, Louny, Most a Chomutov. V Ústeckém kraji je evidováno 354 obcí, z toho 59 má statut města. Je čtvrtým nejlidnatějším krajem v ČR, rozkládá se na rozloze 5 339 km² a na jeho území se v současné době nachází 16 obcí s rozšířenou působností.

Ve školním roce 2016/2017 se vzdělávalo v základních školách v Ústeckém kraji celkem 71 445 žáků. Aktivně činných základních škol a školských zařízení bylo v tomto kraji bez rozdílu zřizovatele celkem 275, školních družin a klubů celkem 269 a středisek volného času celkem 35.

Organizací zabývajících se komunitním vzděláváním v Ústeckém kraji je Centrum komunitní práce Ústí nad Labem. Informace o této organizaci jsou blíže popsány v kapitole č. 3.2.3.1 Komunitní školy v ČR.

4.2 Existence místní akční skupiny Český sever, z. s. a komunitní vzdělávání

Jak již bylo zmíněno, několik venkovských komunitních škol vzniklo na základě podpory místních akčních skupin působících v dané oblasti, které se díky spolupráci

s partnery podílí na rozvoji venkova a na získávání finanční podpory z EU a národních programů v regionu. V monitorované oblasti působí místní akční skupina (dále jen MAS) Český sever. MAS Český sever vznikla v nejsevernější části České republiky jako iniciativa neziskových organizací, podnikatelských subjektů, fyzických osob a veřejné sféry v roce 2004 pod původním názvem MAS Šluknovsko. V roce 2014 došlo ke změně názvu z důvodu přistoupení Děčínska, Českolipska a Novoborska a také proto, aby název co nejvíce vystihoval celé území a byl stručný a srozumitelný.

MAS Český sever se současně rozkládá na území dvou krajů, Ústeckého a Libereckého, a je druhou největší v Ústeckém kraji. Zahrnuje 41 měst a obcí, oblast Šluknovského výběžku, Českého Švýcarska, Českokamenicka a Novoborska. Na území MAS působí čtyři mikroregiony (Sever, Tolštejn, České Švýcarsko a Českokamenicko). Vzhledem k tomu, že téměř dvě třetiny celkové hranice MAS tvoří státní hranice s Německem, je region také součástí Euroregionu Nisa a Euroregionu Labe. Specifikum dotčeného území spočívá ve značné odlehlosti území, především Šluknovska a v rozsáhlém zastoupení velkoplošných chráněných území, jako je Národní park České Švýcarsko a tři chráněné krajinné oblasti.

Obrázek 2 – Území MAS Český sever



Zdroj: https://www.masceskysever.cz/wp-content/uploads/2018/01/strategie-mas_1.-popis-uzemi-a-zduvodneni-vyberu_unor_2016.pdf

Spolek původně vznikl jako reakce na přistoupení České republiky k rozšiřování principů iniciativy LEADER⁺ založením národního programu LEADER ČR. Díky tomuto programu bylo možné v obdobích 2007–2013 a 2014–2020 získávat finanční prostředky z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD).

Jedním z hlavních úkolů MAS v nynějším plánovacím období bylo zpracovat ve spolupráci s partnery na základě reálných potřeb strategii komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) pro území MAS Český sever, která také pro období 2014–2020 vznikla. V analytické části strategie byly shrnuty klíčové závěry ve formě SWOT analýzy, ze které vyplývají následující příležitosti komunitního rozvoje: budování komunitních škol a mimoškolních prostor, podpora spolupráce spolků, obcí a podnikatelů včetně příhraniční spolupráce a větší využití potenciálu chalupářů a významných osobností.

V roce 2016 zpracovala MAS Český sever další stěžejní dokument, který jednak určuje priority a jednotlivé úkony nutné k dosažení cílů vzdělávací politiky v území, ale také slouží jako podklad pro čerpání dotačních prostředků – Místní akční plán (MAP) vzdělávání pro území správního obvodu ORP Varnsdorf a území správního obvodu ORP Rumburk. V místním akčním plánu jsou nastíněna palčivá témata, která obce v daném regionu v oblasti vzdělávání trápí a zároveň jsou pro ně hledána východiska. Mezi priority Místního akčního plánu patří vznik a rozvoj komunitních škol v území a podpora venkovských škol. Zmíněno je, že důležitou roli v kvalitě života v daných obcích zastává kultura a trávení volného času. Neformální volnočasové aktivity a činorodost obyvatel jsou spjaty spíše s lokálními tradicemi, které jsou zřetelnější na venkově, kde škola sehrává zásadní roli jako komunitní centrum. Zejména díky meziobecní spolupráci se nabízí možnost k nalezení cest a prostředků, jakými by se mohli zřizovatelé vydat, aby jednak udrželi optimálně dimenzovanou síť škol, ale také motivovali školy a školská zařízení k rozvoji a zvyšování úrovně kvality vzdělávání a vybavenosti. Navíc může dojít k přeměně škol na kulturní, společenská a komunitní centra v dané lokalitě, kde škola získá prostor pro svou tvořivost a otevřenost nejen pro žáky, ale i ostatní občany komunity s širší nabídkou vzdělávání a volnočasových aktivit. Prostory pro komunitní práci by mohly být sdíleny i více školami a tento krok by napomohl venkovským školám k jejich udržitelnosti a zamezení zániku.

Vzhledem k tomu, že na území MAS Český sever doposud žádná venkovská komunitní škola nevznikla, uspořádala MAS v roce 2017 pro ředitele škol, pedagogické pracovníky, členy realizačního týmu MAP a partnery projektu MAP výjezdní pracovní setkání se zástupci komunitních škol na téma „Komunitní školy – přenos dobré praxe“. V rámci výjezdního zasedání proběhla exkurze včetně workshopu v Komunitní škole Bory, Základní škole Hany Benešové a v Mateřské škole Bory, p. o. Dále se zúčastnili exkurze a diskuze v Komunitní škole Hrabová, o. s. Účastníci získali informace potřebné k založení komunitní školy (jaká to obnáší úskalí, předně financování provozu, získávání dotačních prostředků, zajištění osob a majetku v době konání aktivit při využití objektů mimo běžnou výuku, a jak mohou být nastaveny role vůči zřizovateli a mnoho dalších podnětných informací).

4.3 Základní škola v Dolním Podluží

4.3.1 Obecné informace a historie školy

Obec Dolní Podluží se nachází v Ústeckém kraji v okrese Děčín, jedná se o příhraniční obec s Německem na severní straně Lužických hor. Obec Dolní Podluží je součástí ORP Varnsdorf a počet obyvatel čítá 1 195. Obec provozuje obecní knihovnu, zřizuje mateřskou školu pro děti s trvalým pobytem v obci a základní školu, která je spádová pro okolní obce Jiřetín pod Jedlovou (s počtem obyvatel 652), Horní Podluží (s počtem obyvatel 795) a Rybníště (s počtem obyvatel 654). Tyto obce též spadají pod pověřenou obec Varnsdorf.

Historie školy v Dolním Podluží se započala v roce 1877, kdy byla postavena budova obecné německé školy určené pro primární vzdělávání dětí prvního stupně národní školy. Z důvodu industrializace výroby byly kladeny vyšší nároky na produktivitu a vzdělání pracujících, proto v roce 1894 tehdejší obecní zastupitelstvo schválilo zřídit chlapeckou měšťanskou školu, která byla založena v roce 1896 a dočasně umístěna v budově obecné školy. Tehdejší společenské poměry a zvyklosti byly důvodem omezení měšťanské školy původně pouze pro chlapce. Ředitelem chlapecké měšťanské školy byl od

jejího vzniku do roku 1902 Johann Grünwald, poté převzal úřad ředitele školy Josef Fritsche až do roku 1923.⁵⁴

V roce 1900 podala místní školská rada z Dolního Podluží žádost na zemský školský úřad do Prahy o povolení zřídit měšťanskou školu také pro dívky. Zřízení měšťanské školy i pro dívky bylo součástí pedagogických myšlenek obou ředitelů Johanna Grünwalda a Josefa Fritsche. Kladné rozhodnutí o zřízení získali v roce 1902. Dívčí měšťanská škola zahájila vyučování od 1. září 1903 v přízemí budovy národní školy ve dvou třídách a od následujícího školního roku měli otevřít ještě třetí dívčí třídu. Stavba nové budovy měšťanské školy byla nevyhnutelná a v květnu roku 1903 byl položen základní kámen. Škola byla dostavěna v roce 1904, v září tohoto roku proběhlo slavnostní otevření a předání školy. Se vznikem samostatného Československa v roce 1918 došlo k proměně na českou školu.

Od roku 1948 do roku 1952 vedle sebe nezávisle fungovaly dvě školy obecná (národní škola) a měšťanská (střední škola). Národní škola pro první až pátý ročník a střední škola pro šestý až devátý ročník.

Malotřídní školy v Horním Podluží a v Jiřetíně pod Jedlovou byly zrušeny v roce 1996. Doposud se zachovala malotřídní škola už jenom v nedalekém Rybništi, kde se vzdělávají děti od prvního do čtvrtého ročníku. V základní škole v Dolním Podluží se od roku 1945 do současnosti vystřídalo 11 ředitelů, na škole učilo 170 pedagogů a školou prošlo více jak 3000 žáků.

4.3.2 Současná situace školy

V současnosti je vzdělávání v základní škole v Dolním Podluží organizováno ve dvou budovách, každý stupeň vzdělávání zvlášť. Ve výkazech k 30. 9. 2018 pro školní rok 2018/2019 je uvedeno, že vzdělávání je poskytováno 204 žákům, z toho 110 na prvním stupni a 94 na druhém stupni. Ve škole je zaměstnáno 22 pedagogů (z toho 4 asistenti pedagoga) a 2 vychovatelky. Ve škole je možné docházet do školní družiny, jejíž kapacita je stanovena pro 60 žáků, dále škola poskytuje stravování ve školní jídelně, která je zároveň i vývařovnou pro místní mateřskou školu. Doplnkovou činností školní jídelny je poskytování stravování i cizím strážníkům, přičemž důchodci mají obědy dotované obcí.

⁵⁴ MENCHEL, Helmut. *V zrcadle století*. In Permoník – měsíčník pro občany a chalupáře Jiřetín pod Jedlovou, Dolního Podluží a Horního Podluží. Jiřetín pod Jedlovou: 2000 č. 1 – 4. ev. č. 12241

Základní škola v Dolním Podluží je státní školou zřízenou jako příspěvková organizace obce. Tudíž finance na platy zaměstnanců školy jsou poskytovány ze státního rozpočtu na základě normativů a provozní náklady a investice do školních budov jsou hrazeny obcí nebo z jiných zdrojů. Příspěvky od obce na chod školy jsou shrnuty v níže uvedené tabulce, z níž lze vyčíst požadovanou finanční potřebu za posledních deset let. Požadované příspěvky nevykazují velké výkyvy, jsou poměrně vyrovnané a je vidět, že škola každoročně hospodaří s obdobnými finančními zdroji.

Tabulka 5 – Výše příspěvků od zřizovatele na provoz školy

Rok	Částka v Kč
2008	2 000 000
2009	1 721 000
2010	1 723 000
2011	1 600 000
2012	2 000 000
2013	2 090 000
2014	2 250 000
2015	2 075 300
2016	2 278 100
2017	2 052 400
2018	2 307 000

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Budova prvního stupně byla v roce 2014 zrekonstruovaná díky zapojení školy do projektu Zelená úsporám. Byla vyměněna okna, budova získala novou zateplenou fasádu. Nábytek a vybavení školy jsou také postupně modernizovány, byla vybudována nová počítačová učebna a díky financím získaným v roce 2011 z projektu „EU peníze školám“ byly pořízeny do všech učeben interaktivní tabule.

V základní škole Dolní Podluží byla v souladu se školským zákonem číslo 561/2004 Sb., dle § 167 a 168 od roku 2005 zřízena školská rada, která umožňuje zákonným zástupcům nezletilých žáků, pedagogickým pracovníkům a zástupcům zřizovatele podílet se na koncepčních záměrech rozvoje školy, schvalovat školní řád, hodnocení žáků a výroční zprávu o činnosti školy, projednávat rozpočet a inspekční zprávy

a podávat podněty a oznámení řediteli školy, zřizovateli a orgánům státní správy.⁵⁵ Školská rada je v základní škole v Dolním Podluží šestičlenná a tvoří ji dva zástupci pedagogů, dva zástupci zřizovatele a dva zástupci rodičů nezletilých žáků.

4.3.3 Činnosti školy pořádané pro žáky

Z výroční zprávy o činnosti základní školy pro školní rok 2017/2018 je zřejmé, že škola poskytuje svým žákům pestrou nabídku zájmových kroužků, kterých bylo v uvedeném školním roce šestnáct plus speciálně zaměřené na logopedii a poruchy učení (určený pro druhý stupeň). Žáci školy se mohli přihlásit do kroužku: vaření, hudebně-pohybového, aerobiku, hry na kytaru, tanečního, výtvarného (pro I. i II. stupeň), keramiky, tvořivé dílny (pro II. stupeň), stolního tenisu, rybářského, turistického, mladý zdravotník, miniházené, dramatického a přípravy na přijímací zkoušky. Z výroční zprávy je též patrné, že o kroužky je velký zájem.

Tabulka 6 – Přehled zájmových kroužků

rok 2015–2016		rok 2016–2017		rok 2017–2018	
název kroužku	účastníci	název kroužku	účastníci	název kroužku	účastníci
Flétna – začátečníci	6	Flétna	6	Vaření	25
Flétna pokročilí	6	Kytara – 5 skupin	27	Kytara – 4 skupiny	26
Kytara – 4 skupiny	30	Hudebně poh. výchova	16	Hudebně poh. výchova	15
Aerobic	35	Aerobic	41	Aerobic – 2 skupiny	37
Výtvarný – I. st.	12	Výtvarný – I. st.	17	Taneční	16
Tvořivá dílna – II. st.	10	Tvořivá dílna – II. st.	6	Výtvarný – I. st.	21
Keramika	17	Keramika	21	Výtvarný – II. st.	21
Stolní tenis	19	Stolní tenis	11	Tvořivá dílna – II. st.	16
Hudebně pohybová výchova	16	Příprava na přijímací zkoušku	8	Keramika	14
Rybářský kroužek	10	Rybářský kroužek	20	Stolní tenis	8
Mladý zdravotník	12	Turistický kroužek	20	Příprava na přijímací zkoušku	9
Miniházená	22	Mladý zdravotník	22	Rybářský kroužek	20
Barevný minivolejbal	10	Miniházená	22	Turistický kroužek	29
		Německý jazyk	1	Mladý zdravotník	10
				Miniházená	21
				Dramatický	11

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

⁵⁵ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, § 167, 168

Tabulka 7 – Přehled zájmových kroužků – doučování

rok 2015–2016		rok 2016–2017		rok 2017–2018	
název kroužku	účastníci	název kroužku	účastníci	název kroužku	účastníci
Logopedie	18	Logopedie	14	Logopedie	19
Poruchy učení – 4 sk.	33	Poruchy učení – 3. sk	33	Poruchy učení – II. st.	11

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Žáci 1. -3. třídy se zúčastňují plaveckého výcviku, který pořádá Plavecká škola Delfín ve varnsdorfském bazénu. Žáci tak získají základní plavecké dovednosti, které pak mohou ve volném čase dále rozvíjet. Mezi další akce školy se řadí řada exkurzí formou prezentací na středních školách určená pro deváté třídy. Dále škola pořádá vlastivědné výlety do Máchova kraje, Národního parku České Švýcarsko, v německém Grossschönau žáci navštívili muzeum textilu a starých motocyklů. Žáci školy se zúčastňují především sportovních, ale i vědomostních soutěží například Pythagoriáda, Matematický klokan.

4.3.4 Akce školy pořádané pro veřejnost a ve spolupráci s ostatními subjekty

Škola, kromě výše uvedených akcí organizovaných pro své žáky, pořádá též tradiční akce pro veřejnost ve spolupráci s ostatními subjekty.

Ve spolupráci s místním obecním úřadem pořádá škola pro své spoluobčany Rozsvícení vánočního stromu, které probíhá na návsi a v tělocvičně základní školy. Žáci na této akci pomáhají se zdobením vánočního stromu a tělocvičny, dále přispívají kulturním programem, zpívají koledy, recitují básně, pomáhají v tvořivých dílnách a prodávají své výrobky. Občané se mohou vlastnoručně upečeným vánočním cukrovím zapojit do soutěže o nejchutnější výrobek. Obec zajišťuje pro obyvatele občerstvení zdarma (svařené víno, vánočka).

Tabulka 8 – Výtěžky z akce Rozsvícení vánočního stromu

Rok	Výtěžek v Kč	Použití
2017	1027	Materiál na výtvarné pomůcky
2016	920	Materiál na výtvarné pomůcky
2015	1100	Materiál na výtvarné pomůcky

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Další pořádanou akcí školy pro veřejnost je Vánoční koncert, kde žáci zajišťují vystoupení, prodej výrobků a tvořivé dílničky. Na akci pořádané obecním úřadem v Dolním Podluží Živý betlém žáci školy také pravidelně vystupují. Stálou školní akcí je i Den otevřených dveří. Akce je rozdělena do dvou bloků, v dopoledním bloku je umožněna návštěva výuky budoucím školákům, jejich rodičům a zájemcům z řad veřejnosti, v odpoledním programu probíhají tvořivé dílny a ukázky práce zájmových kroužků. Oblíbenou akcí pro veřejnost je Velikonoční odpoledne, na kterém žáci školy opět vystupují, organizují tvořivé dílny a prodávají své výrobky.

Tabulka 9 – Výtěžky z akce Velikonoční odpoledne

Rok	Výtěžek v Kč	Použití
2017	897	Materiál na výtvarné pomůcky
2016	1080	Materiál na výtvarné pomůcky
2015	1210	Materiál na výtvarné pomůcky

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Z výtěžku z akcí, i když se nejedná o horentní sumu, jsou pořízeny do školy vodové a temperové barvy, barevné papíry, xerox, výtvarný karton, čtvrtky, tuže aj.

Škola se prezentuje i v obcích Jiřetín pod Jedlovou a v Horním Podluží. V Jiřetíně pod Jedlovou se žáci školy podílejí na akci Svatojiřetínský Advent pořádaný obecním úřadem v Jiřetíně. Kromě pěveckého a tanečního vystoupení pomáhají žáci s výzdobou vánočních stromů, organizují dílničky pro veřejnost a prodávají své výrobky. Tato obec se pravidelně připojuje k celostátní akci Noc kostelů, na které žáci školy z Dolního Podluží vystupují. V obci Horní Podluží vystupují žáci školy v rámci akce Den matek.

4.3.5 Ostatní činnosti školy

Škola v Dolním Podluží využívá výzev vyhlášených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a zapojuje se do projektů financovaných z Evropského sociálního fondu (dále ESF) a ze státního rozpočtu, prostřednictvím operačních programů Vzdělávání

pro konkurenceschopnost (dále OPVK), v oblasti podpory Zvyšování kvality ve vzdělávání.

V listopadu roku 2015 realizovala škola v rámci výzvy 56 projekt s názvem Podpora vzdělanosti. Žáci školy absolvovali jazykové pobyty v Německu a ve Velké Británii. Do německého Augsburgu vyjelo 11 žáků, kde se zúčastnili kurzů zaměřených na jazyková témata všedního dne. Jednalo se o jednoduché rozhovory, poslech s porozuměním, čtení a psaní. V rámci projektu byli seznámeni s reáliemi regionu, jeho minulostí, současnou podobou a také poznali konkrétní kulturní prostředí přímo v rodinách. Spoluúčast žáků na tomto projektu činila 450 Kč na žáka. Dalších 11 žáků absolvovalo jazykový pobyt ve Velké Británii ve městě Bournemouth. Každý den v dopoledních hodinách probíhala výuka ve školách. Žáci byli rozděleni do skupin podle jazykové úrovně. Každá skupina se zaměřovala na určité téma a tím rozvíjela komunikační schopnosti. Součástí pobytu byly i návštěvy různých památek. Díky tomu měli žáci příležitost komunikovat anglicky jak ve škole, tak i v reálných situacích. Také se dozvěděli mnoho informací o historii Anglie a jejích památkách. Na jazykový pobyt v Anglii přispíval každý žák 850 Kč. Dalšími aktivitami v rámci tohoto projektu byly jazykové pobyty pro učitele a čtenářské dílny.

V období od září 2017 do srpna 2018 byla škola zapojena do výzvy Šablony I, kdy získala peníze z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OPVVV). Za získané finance bylo realizováno vzdělávání pedagogických pracovníků, doučování žáků a školní asistent.

Dalším projektem, do kterého se škola v září 2018 zapojila, je projekt s názvem Příběhy našich sousedů (Paměť národa). Jedná se o projekt neziskové organizace Post Bellum pro žáky osmých a devátých ročníků základních škol. Úkolem žáků je vyzpovídat pamětníka a natočit vzpomínky, pořídit fotografie, prozkoumat archivy a na závěr vytvořit rozhlasovou, televizní či psanou reportáž nebo dokument.

Zlepšování práce v rámci formativního hodnocení je projektem probíhajícím na škole od května 2018 do prosince 2020 financovaným z EU, který reaguje na problém aktuálního hodnocení výkonu žáků v základních školách Středočeského, Libereckého a Ústeckého kraje. Na základě provedené analýzy v uvedených regionech bude využito poznatků k podpoře učení v souvislostech, zda se žák učí, jak přemýšlí, čemu nerozumí.

4.3.6 Shrnutí

Na základě zjištěných současných poznatků o základní škole v Dolním Podluží je zřejmé, že se škola jednak zapojuje do akcí a činností v obci Dolní Podluží a v přilehlých obcích, ale také aspiruje o zapojení místních obyvatel a občanů přilehlých obcí do aktivit školy. O akce pořádané školou je zájem, protože se nekonají příliš často. Vždy jsou tematicky orientované k nějakým svátkům. Veřejnosti se tak nabízí příležitost podívat se do budovy školy, kterou třeba sami v mládí navštěvovali, a zároveň podpořit žáky školy zakoupením výrobků, anebo se mohou sami zapojit do pořádaných soutěží. Nejoblíbenější a veřejností nejnavštěvovanější akcí školy je Velikonoční odpoledne. Ale přesto mohu konstatovat, že by tuto krásnou akci, ale i další činnosti, mohl pořádat i jiný spolek či organizace.

Škola nemá problém zapojit se jak do projektů ESF, tak lokálních programů a díky tomu získat finance pro potřeby školy. Žáci mohli například navštívit zahraničí nebo mohla škola realizovat vzdělávání pedagogů a doučování žáků.

Vzhledem k těmto skutečnostem se domnívám, že má škola potenciál stát se dobře fungující venkovskou komunitní školou. Proto je empirická část diplomové práce zaměřená k zodpovězení otázek:

1. Mají občané zájem o to, aby v Dolním Podluží vznikla a fungovala komunitní škola?
 - Jací občané tento zájem jeví (dle pohlaví, věku, profesní orientace, s dětmi / bez dětí v místní základní škole)?
 - Na jakých dosavadních aktivitách této školy se podílejí aktivně či pasivně?
 - Mají občané zájem o využití prostorů školy pro vlastní osobní rozvoj a záliby, respektive o jaké aktivity?
 - Mají občané zájem o vzdělávací kurzy, které by pořádala místní škola, (respektive o jaké kurzy, ochotu zaplatit je, časové parametry)?
 - Bylo by prospěšné založit v obci komunitní školu (kdo by ji měl koordinovat, případně zapojení sebe do jejích aktivit)?
2. Jaké jsou postoje reprezentace místní školy a obecního zastupitelstva ke vzniku a fungování místní komunitní školy po seznámení s výsledky dotazníkového šetření?

5 Praktická část – zjistit podmínky a možnosti zřízení venkovské komunitní školy ve venkovské obci Dolní Podluží

5.1 Výzkumný nástroj

Jako výzkumný nástroj byl pro kvantitativní šetření použit dotazník. Při konstrukci dotazníku byl v úvodní části respondentům vysvětlen cíl dotazníku a význam respondentových odpovědí při řešení dané problematiky, počet otázek, další pokyny, informace a poděkování. Druhá část dotazníku už obsahovala samotné otázky, které byly sestaveny na základě studia odborné literatury a též na základě získaných vlastních poznatků o obci a škole. V dotazníku byly použity hodnotící škály, které se používají k měření postojů názorů lidí – tzv. Likertovy škály. Na stupnici člověk vyjádří stupeň svého souhlasu či nesouhlasu s výrokem.⁵⁶ V dotazníku bylo respondentům umožněno vyjádřit vlastní názor, to však bylo pro autorku dotazníku náročné k vyhodnocování.

Dotazník obsahuje 16 otázek. S výjimkou otevřené otázky č. 15 obsahuje dotazník otázky uzavřené č. 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 11, 14, 16 a otázky polouzavřené s možností doplnění textové odpovědi č. 5, 7, 9, 12 a 13.

Dotazník byl po skončení šetření vyhodnocen pomocí programu Excel, u každé skupiny výroků jednotlivých otázek byl sečten počet získaných odpovědí. Pouze u otevřené otázky a otázek polouzavřených s možností doplnění textové odpovědi byla provedena analýza výzkumných „volných“ odpovědí.

Dotazníkové šetření bylo následně doplněno kvalitativním šetřením provedeným technikou polostandardizovaných rozhovorů s ředitelkou základní školy v Dolním Podluží a se starostkou obce Dolní Podluží, neboť tyto osoby jsou potenciálními aktéry vzniku a provozování místní komunitní školy. Otázky rozhovoru byly otevřené a reagovaly na výsledky primárního šetření dotazníkovou technikou.

⁵⁶ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6; s. 92.

5.2 Respondenti – objekt primárního šetření

Respondenty zapojenými do dotazníkového šetření byli obyvatelé starší 18 let čtyř obcí, Dolního Podluží, Jiřetína pod Jedlovou, Horního Podluží a Rybniště. V tomto 1. kroku primárního šetření šlo o záměrný výběr, uskutečněný podle dvou relevantních znaků základního souboru, důležitých pro dané zkoumání – bydlení v obcích, pro něž je nejvíce dostupná základní škola v Dolním Podluží; věk 18 let (jako rozhodný pro samostatnou volbu vzdělávání v komunitní škole).⁵⁷

Občané ve výše zmíněných obcích, kterých je v součtu celkem 3296, tvoří v Dolním Podluží 420 domácností, v Jiřetíně pod Jedlovou 217 domácností, v Horním Podluží 273 domácností a v Rybništi 195 domácností. Na základě těchto informací bylo docíleno základního souboru, kterého se výzkum týká. Čili základní soubor pro dotazníkové šetření zahrnuje celkem 1 105 domácností. Aby byl výběrový soubor co nejvíce reprezentativní, byla ze základního souboru v tomto 2. výběrovém kroku vybrána přibližně čtvrtina domácností náhodným způsobem. Výběrový soubor byl stanoven na celkem 280 domácností, z Dolního Podluží bylo do výzkumu zařazeno 110 domácností, z Jiřetína pod Jedlovou 50 domácností, z Horního Podluží 65 domácností a z Rybniště 55 domácností.

Jak uvádí Gavora, je náhodný výběr z hlediska teorie pravděpodobnosti nejlepším výběrem. Jeho osoby dobře reprezentují základní soubor. Je-li dost velký, je označován za reprezentativní soubor, kdy každá osoba měla stejnou pravděpodobnost dostat se do výběrového souboru.⁵⁸

Respondenty, respektive účastníky kvalitativního šetření technikou polostandardizovaných rozhovorů byly dvě osoby, ředitelka základní školy v Dolním Podluží a starostka obce Dolního Podluží.

⁵⁷ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6; s. 64.

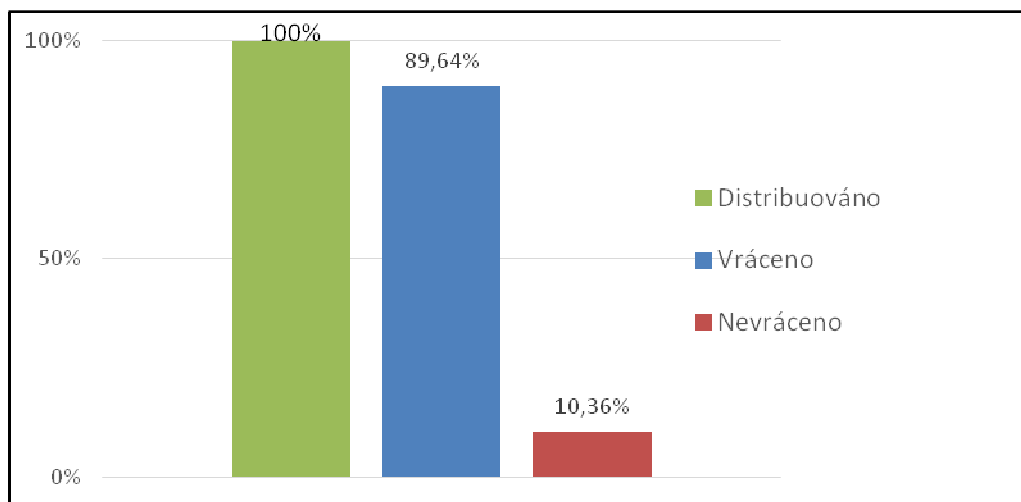
⁵⁸ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6; s. 60.

5.3 Průběh výzkumu

Šetření ve výše uvedených obcích probíhalo v období od 23. 11. 2018 do 19.12.2018. Dotazníky byly osobně předány do domácností v obcích zahrnutých do výzkumu, respondentům byl vysvětlen důvod, proč je mají vyplnit a jakým způsobem. Pokud měli respondenti nějaké dotazy, tak byly výzkumníkem zodpovězeny. Výzkumník se setkal i s neochotou respondentů dotazník vyplnit, proto jim bylo třeba detailně objasnit problematiku diplomové práce. Někteří respondenti nechtěli vyplňovat dotazník v papírové podobě, proto byl dotazník výzkumníkem zpracován i do elektronické podoby a na jejich žádost jim byl zaslán elektronicky.

Respondentům bylo předáno celkem 280 dotazníků v obcích Dolní Podluží, Jiřetín pod Jedlovou, Horní Podluží a Rybníště. Vráceno jich bylo 251, což tvoří 89,64 % z celkového počtu rozdaných dotazníků. Zkoumaný soubor tedy tvoří 251 respondentů.

Graf 1 – Návratnost dotazníků



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Podle Gavory není nikdy díky nejrůznějším činitelům 100 % návratnost dotazníků. Za požadovanou minimální návratnost dotazníkového výzkumu se považuje 75 % (W. Wiersma 1985, s. 157). Dosáhnout takové návratnosti je velmi těžké, proto se připouští

i nižší.⁵⁹ Vzhledem k tomu, že se podařilo dosáhnout návratnosti dotazníků téměř 90 %, považují informace získané v navrácených dotaznících pro práci za dostačující.

5.4 Zpracování výsledků dotazníkového šetření

Výsledky dotazníkového šetření byly pro přehlednost zpracovány do tabulek a grafů, obsahující absolutní a relevantní četnosti.

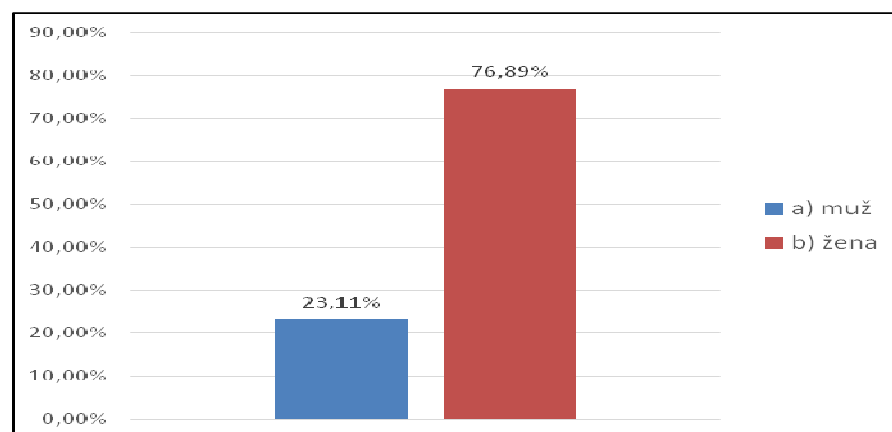
5.4.1 Základní charakteristiky výběrového souboru (vzorku)

Tabulka 10 – Pohlaví respondentů

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl
a) muž	58	23,11%
b) žena	193	76,89%
celkem	251	100,00%

Zdroj: Vlastní zpracování, 2018

Graf 2 – Pohlaví respondentů



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

⁵⁹ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6; s. 107.

Celkově se do výzkumu zapojilo 251 respondentů, z toho $\frac{3}{4}$ žen a $\frac{1}{4}$ mužů. Pravděpodobnost, že se do výzkumu zapojí více žen než mužů, se ze sociálního hlediska dala přepokládat vzhledem k tomu, že ženy se převážně starají o domácnost a výchovu dětí, což bylo zde také potvrzeno.

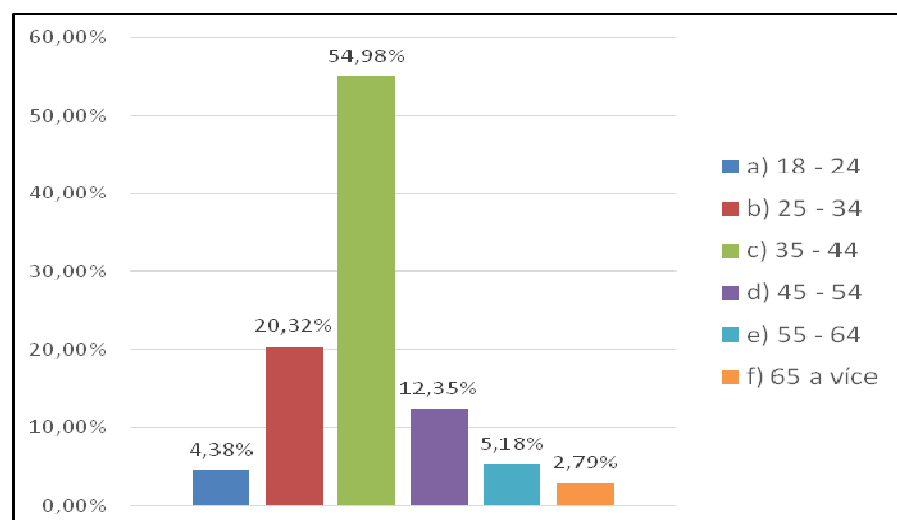
Druhá otázka se týkala zjišťování věku respondentů zapojených do výzkumu. Byly stanoveny věkové intervaly respondentů.

Tabulka 11 – Intervaly věku respondentů

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl
a) 18 - 24	11	4,38%
b) 25 - 34	51	20,32%
c) 35 - 44	138	54,98%
d) 45 - 54	31	12,35%
e) 55 - 64	13	5,18%
f) 65 a více	7	2,79%
celkem	251	100,00%

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Graf 3 – Intervaly věku respondentů



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Více jak polovina respondentů byla ve věku 35 až 44 let, jedná se o kategorii osob zařazených do produktivní generace. Aritmetickým průměrem byl spočítán průměrný věk nejvíce zastoupené skupiny, který po zaokrouhlení činil 40 let. Věkové rozložení souboru vykazuje průběh dle tzv. Gaussovy křivky. Respondenti do 35 let věku tvořili čtvrtinu souboru, zatímco respondenti 45letí a starší byli zastoupeni pětinou.

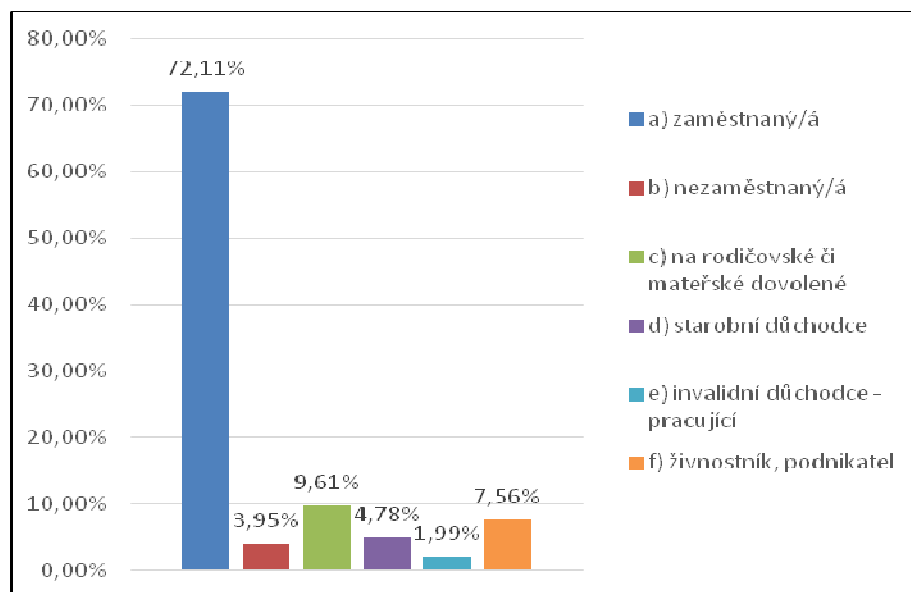
Další dotaz byl soustředěn na pracovní vztah.

Tabulka 12 – Pracovní vztah

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl
a) zaměstnaný/á	181	72,11%
b) nezaměstnaný/á	10	3,95%
c) na rodičovské či mateřské dovolené	24	9,61%
d) starobní důchodce	12	4,78%
e) invalidní důchodce - pracující	5	1,99%
f) živnostník, podnikatel	19	7,56%
celkem	251	100,00%

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Graf 4 – Pracovní vztah



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Nejvíce respondentů šetřené lokality byli pracující obyvatelé, tvořili cca 72 %. K nim lze přičíst 7,5 % živnostníků a podnikatelů a pracujících invalidních důchodců 2 %. Respondenti na rodičovské dovolené představují další zastoupenou skupinu necelých 10 %. Necelých 5 % respondentů představovali starobní důchodci (nepracující) a 4 % byli nezaměstnaní (případní adepti pro vzdělávání pro trh práce).

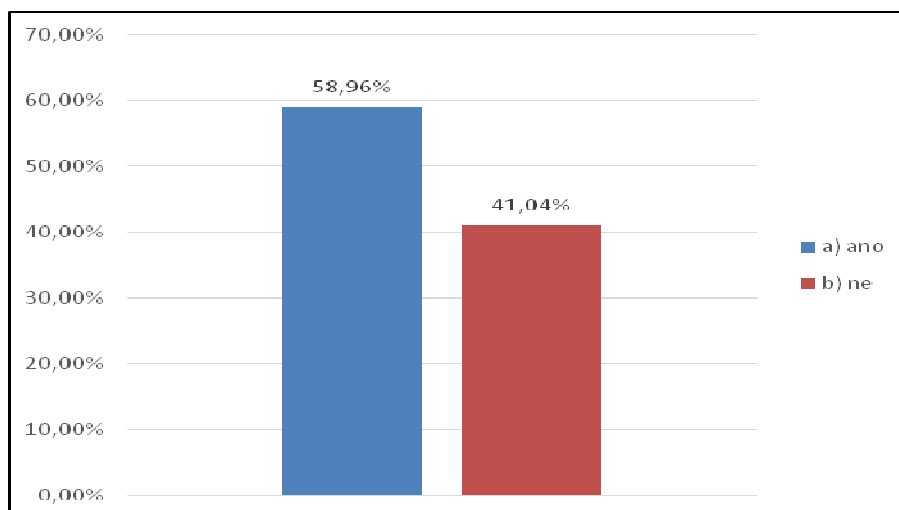
Ve čtvrté otázce měli respondenti odpovědět, zda jejich dítě či vnouče navštěvuje Základní školu v Dolním Podluží. To se týká tří pětín respondentů. Propojení s místní základní školou je tedy poměrně „živé“.

Tabulka 13 – Návštěvnost dětí v Základní škole v Dolním Podluží

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl
a) ano	148	58,96%
b) ne	103	41,04%
celkem	251	100,00%

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Graf 5 – Návštěvnost dětí základní školy v Dolním Podluží



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

5.4.2 Účast na aktivitách školy (skutečná a případná)

Tři čtvrtiny dotazovaných se účastní akcí pořádaných školou. Mezi nejvíce oblíbené akce patří Vánoční koncert, Rozsvícení vánočního stromu a Velikonoční odpoledne. Další je Den otevřených dveří. Tři účastníci doplnili, že se zúčastnili ještě akce Den matek, Živý betlém a Neckyády. Hodnotit, jak velkým aktérem místního kulturního a společenského života škola je, se na základě tohoto výsledku nedá, neboť není srovnání s návštěvností jiných akcí kulturního a společenského života, které v těchto obcích pořádají jiné organizace. Je však možné konstatovat, že akce pořádané školou nemají vzdělávací charakter.

Tabulka 14 – Účast respondentů na akcích pořádaných Základní školou v Dolním Podluží

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl
a) ano - uveďte jaké:	186	74,10%
g) ne	65	25,90%
celkem	251	100,00%

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

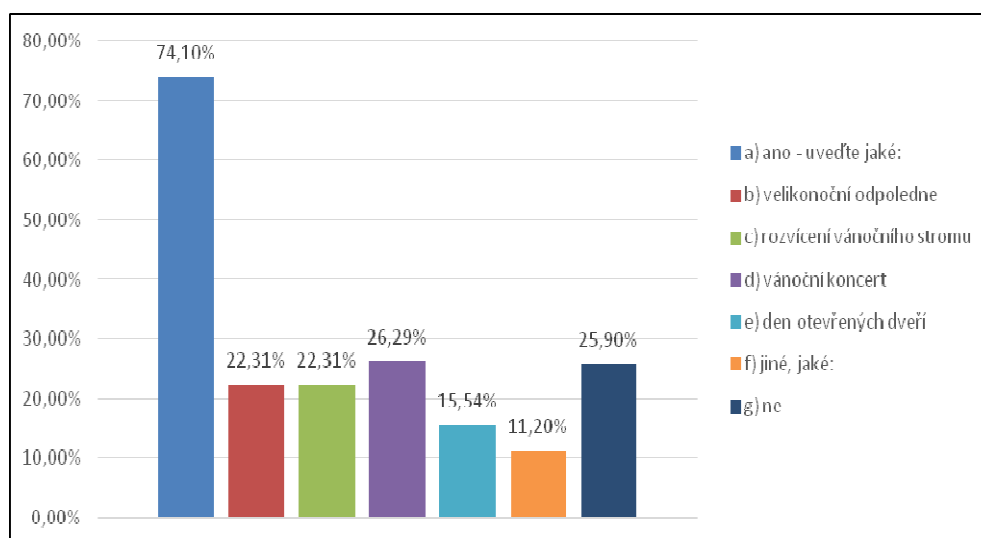
Tabulka 15 - Účast respondentů na akcích pořádaných Základní školou v Dolním Podluží

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl
b) velikonoční odpoledne	56	22,31%
c) rozsvícení vánočního stromu	56	22,31%
d) vánoční koncert	66	26,29%
e) den otevřených dveří	39	15,54%
f) jiné, jaké	3	11,20%
celkem	220	97,65%

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Z výše uvedených údajů je patrné, že ze 186 respondentů se několik dotazovaných zúčastnilo více jak jedné akce pořádané školou.

Graf 6 – Účast respondentů na akcích pořádaných Základní školou v Dolním Podluží



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

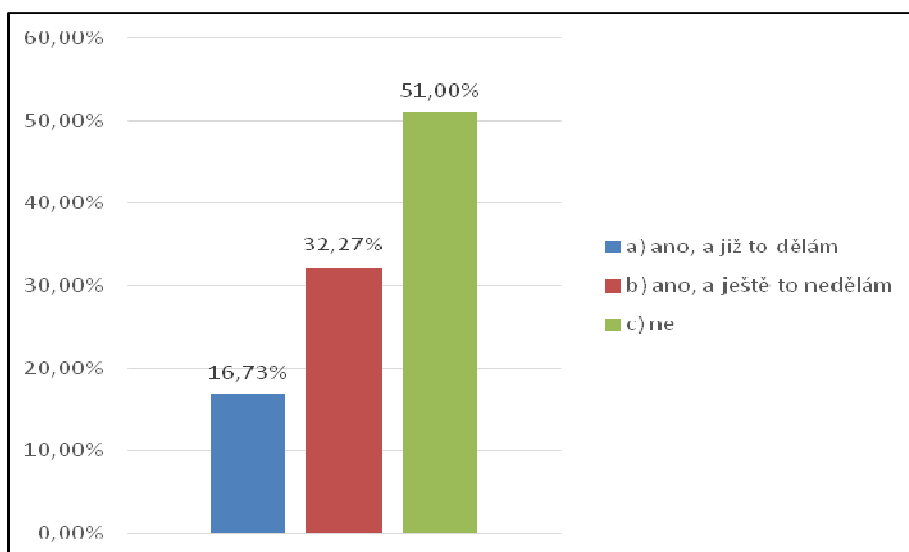
Šestá otázka se věnovala zjišťování, zda by byli respondenti ochotní podílet se na akcích pořádaných školou. Šestina respondentů to již dělá a třetina sdělila, že by byli ochotní, ale doposud se ještě na žádné spolupráci nepodíleli. Celá polovina nemá zájem se nikterak podílet na akcích školy. Z těchto odpovědí vyplývá celkem příznivé zjištění, že je určitý reálný potenciál spolupráce občanů v šetřené lokalitě se školou, který by pro fungování školy jako komunitní byl využitelný.

Tabulka 16 – Ochota podílet se na organizaci akcí pořádaných školou v Dolním Podluží

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl
a) ano, a již to dělám	42	16,73%
b) ano, a ještě to nedělám	81	32,27%
c) ne	128	51,00%
celkem	251	100,00%

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Graf 7 – Ochota podílet se na organizaci akcí pořádaných školou v Dolním Podluží



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

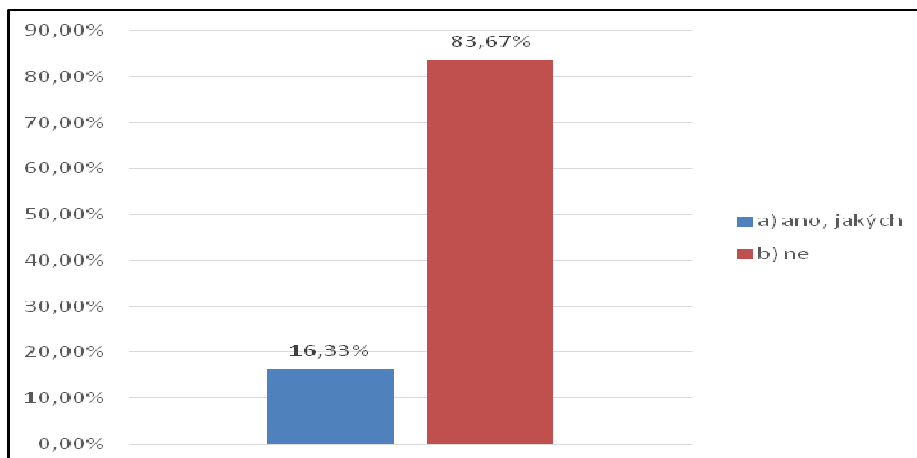
Na otázku zájmu využití prostorů školy pro vlastní osobní rozvoj odpověděla výrazná většina, že takový zájem nemá. Jen šestina by měla zájem k vlastním aktivitám využívat prostory školy a to v následujících oblastech: pro výuku jazyků, kreslení pravou hemisférou, tvoření, cvičení jógy, techniky vitráže, psaní na stroji, ruční práce, keramiku, rukodělné práce, tanec, fotografování, teorii rybaření, sport, skauting. Největší zájem by byl o tělocvičnu, odpovědi týkající se sportu a tance se několikrát opakovaly.

Tabulka 17 – Zájem využití prostorů školy k vlastnímu rozvoji, zálibám či kreativě

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl
a) ano, jakých	41	16,33%
b) ne	210	83,67%
celkem	251	100,00%

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Graf 8 – Zájem využití prostorů školy k vlastnímu rozvoji, zálibám či kreativitě



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

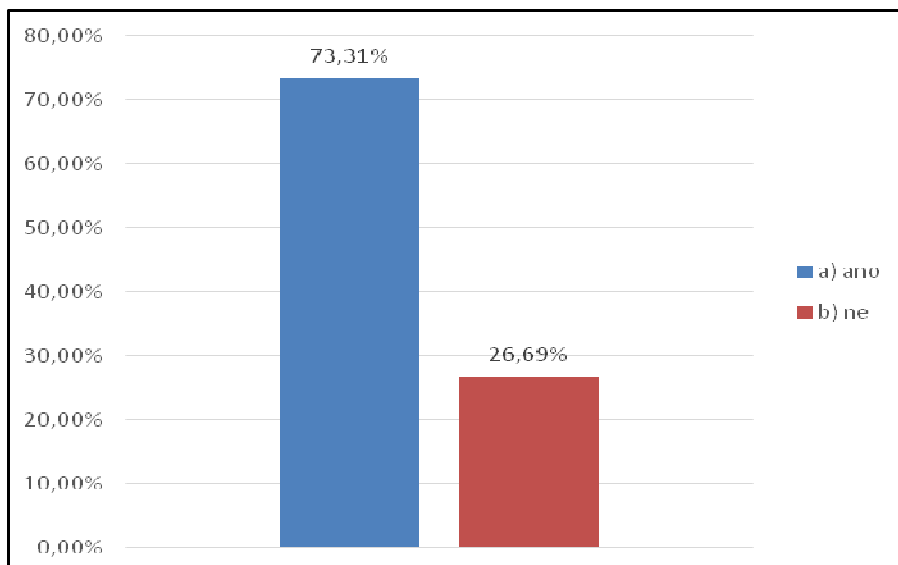
Další otázky přímo zaměřovaly zájem o vzdělávací (a případně další zájmové) kurzy pořádané školou. Výsledkem je zjištění, že pokud by škola organizovala pro rodiče a občany šetřené lokality nějaké zájmové kurzy, tak by toho s velkou pravděpodobností využili. Týká se to skoro tří čtvrtin respondentů.

Tabulka 18 – Zájem rodičů či obyvatel lokality o zájmové kurzy pořádané školou v Dolním Podluží

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl
a) ano	184	73,31%
b) ne	67	26,69%
celkem	251	100,00%

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Graf 9 – Zájem rodičů či obyvatel lokality o zájmové kurzy pořádané školou v Dolním Podluží



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

A jaké kurzy by to měly být?

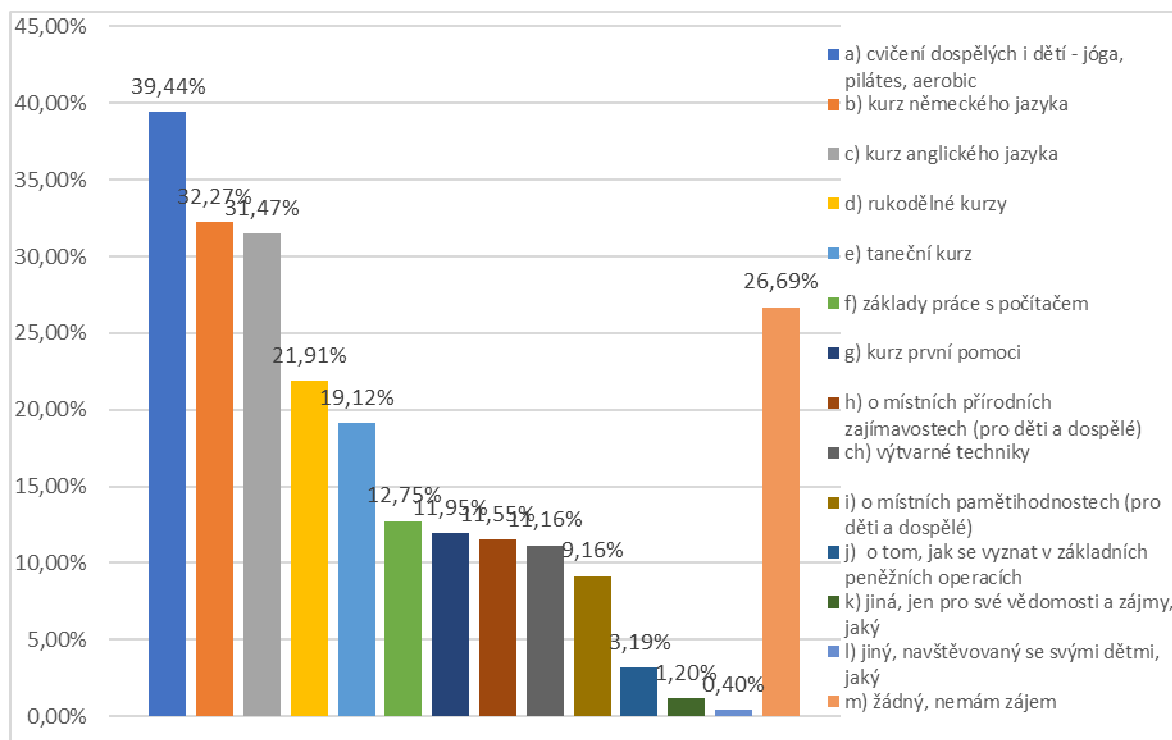
Tabulka 19 – Nabízené kurzy či aktivity

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl
a) cvičení dospělých i dětí - jóga, pilátes, aerobic	99	39,44%
b) kurz německého jazyka	81	32,27%
c) kurz anglického jazyka	79	31,47%
d) rukodělné kurzy	55	21,91%
e) taneční kurz	48	19,12%
f) základy práce s počítačem	32	12,75%
g) kurz první pomoci	30	11,95%
h) o místních přírodních zajímavostech (pro děti a dospělé)	29	11,55%
ch) výtvarné techniky	28	11,16%
i) o místních pamětihodnostech (pro děti a dospělé)	23	9,16%
j) o tom, jak se vyznat v základních peněžních operacích	8	3,19%
k) jiný, jen pro své vědomosti a zájmy, jaký	3	1,20%
l) jiný, navštěvovaný se svými dětmi, jaký	1	0,40%
m) žádný, nemám zájem	67	26,69%

Zdroj: vlastní zpracování, 2018⁶⁰

⁶⁰ Pozn. Respondenti volili více odpovědí a případně i doplnili zaměření kurzů

Graf 10 – Nabízené kurzy či aktivity



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Největší zájem, který vyplývá z výše uvedeného přehledu, je o jazykové kurzy. Dolní Podluží je příhraniční obec s Německem, to je jedním z důvodů vyššího zájmu o německý jazyk. V německém příhraničí je velká nabídka jak pracovních příležitostí, tak i možností využívání tamních služeb, proto je znalost jazyků velkou výhodou. Umět se dorozumět je předností i pro případné uchazeče práce nejen v zahraničí, ale i u nás ve firmách obchodujících se zahraničím. Relevantně větší zájem byl o:

- cvičení + tanec (pohybové aktivity),
- rukodělné a výtvarné kurzy (speciální manuální aktivity),
- místní přírodní zajímavosti a pamětihodnosti (pro děti a dospělé),
- základy práce s počítačem,
- kurz první pomoci,
- finanční gramotnost (málo zájemců).

Ovšem čtvrtina respondentů nemá zájem o žádný kurz, což může představovat riziko. Tři občané uvedli, že by měli zájem o gymnastiku, házenou a tai-chi. Jeden obyvatel uvedl, že by navštěvoval se svými dětmi kurz bojové simulace airsoftu. Jeví se, že

by pro lokalitu bylo výhodné pořádat kurzy v místě bydliště jak z důvodu úspory času, tak i financí při dojíždění za zájmovými aktivitami vně obce (viz dále ochota zaplatit za kurzy).

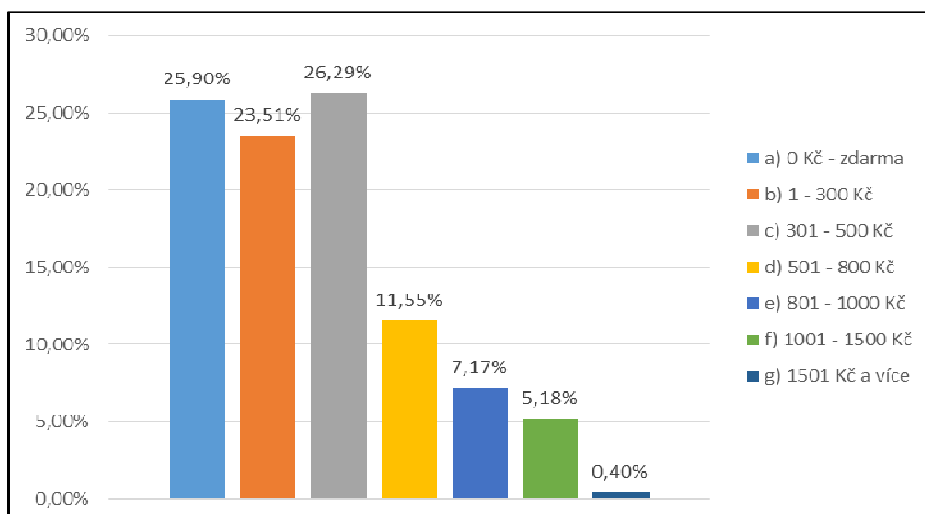
Výsledky dotazu zabývajícího se výší částky, kterou by byli respondenti ochotní v součtu čtvrtletně zaplatit za pořádané kurzy, znázorňuje tabulka č. 20 a uvedený graf. Nejvíce respondentů by nemělo problém hradit čtvrtletně 301 až 500 Kč, avšak stejný podíl by chtěl mít kurzy zdarma. V pořadí třetí nejvyšší skupina tvořící téměř 24 % by byla ochotna platit kurzovné do 300 Kč. Výzkumník byl mile překvapen, že v ostatních kategoriích, které tvoří necelých 25 % respondentů, by byli ochotni hradit i vyšší částky.

Tabulka 20 – Čtvrtletní výše platby za kurzy či aktivity pořádané školou

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl
a) 0 Kč - zdarma	65	25,90%
b) 1 - 300 Kč	59	23,51%
c) 301 - 500 Kč	66	26,29%
d) 501 - 800 Kč	29	11,55%
e) 801 - 1000 Kč	18	7,17%
f) 1001 - 1500 Kč	13	5,18%
g) 1501 a více	1	0,40%
celkem	251	100,00%

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Graf 11 – Čtvrtletní výše platby za kurzy či aktivity pořádané školou



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

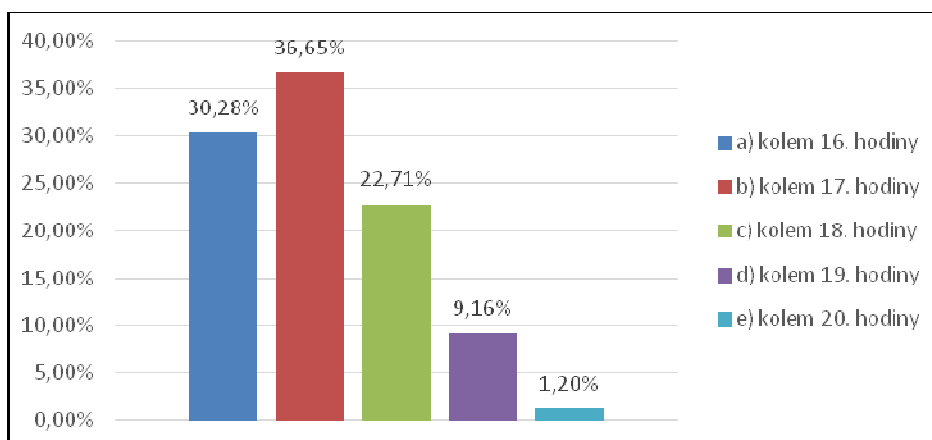
Další otázky se zabývaly časovými parametry kurzů. Největšímu počtu respondentů by vyhovovalo, kdyby zájmové aktivity začínaly od 17 hodin. Jim se blíží skupina dotazovaných s vyhovujícím začátkem kurzu už od 16 hodin. Pro téměř čtvrtinu čas vyhovuje i od 18 hodin. Pozdější začátek se již jeví jako nevyhovující.

Tabulka 21 – Vyhovující čas začátku kurzu

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl
a) kolem 16. hodiny	76	30,28%
b) kolem 17. hodiny	92	36,65%
c) kolem 18. hodiny	57	22,71%
d) kolem 19. hodiny	23	9,16%
e) kolem 20. hodiny	3	1,20%
celkem	251	100,00%

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Graf 12 – Vyhovující čas začátku kurzu



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

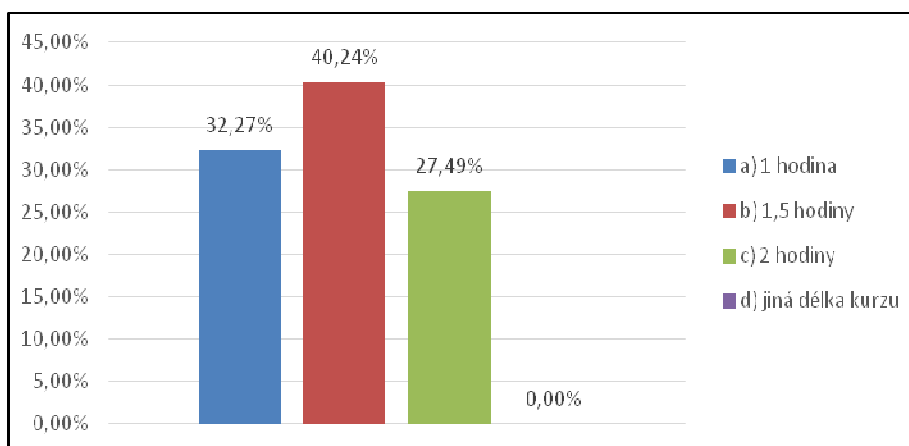
A kolik času respondenti byli ochotní jednou týdně věnovat kurzu či aktivitě? Výsledky jsou dosti jednoznačné – 1,5 hodiny, případně jen 1 hodina, méně již 2 hodiny. 32 % respondentům by stačila hodina týdně a dvě hodiny týdně by uvítalo 27 %. Jinou délku kurzu nikdo nepožadoval.

Tabulka 22 – Čas vymezený pro kurz či aktivitu

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl
a) 1 hodina	81	32,27%
b) 1,5 hodiny	101	40,24%
c) 2 hodiny	69	27,49%
d) jiná délka kurzu	0	0,00%
celkem	251	100,00%

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Graf 13 – Čas vymezený pro kurz či aktivitu



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

5.4.3 Postoje k existenci komunitní školy v Dolním Podluží

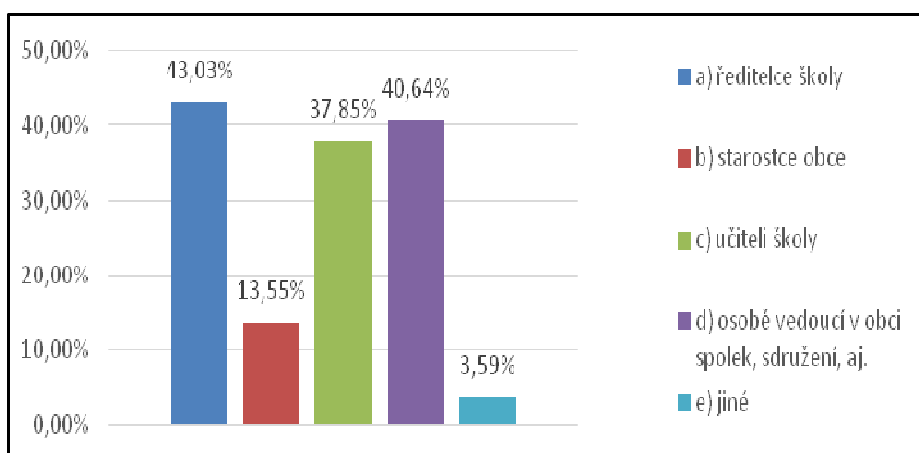
Tento oddíl dotazování se týká jednak důvěry k institutu místní komunitní školy a jednak vlastní angažovanosti pro ni. V jedné otázce určovali respondenti, komu by svěřili funkci koordinátora. Bylo vysvětleno, co tato role pro komunitní školu znamená. Respondenti volili více odpovědí. Vysoké důvěře se v tomto ohledu těší reprezentanti školy, ale i nějakého spolku (sdružení) v obci. Dotazovaným se pravděpodobně jeví logičtější, že koordinátora komunitní školy by vykonával buď pedagogický pracovník, anebo hlavní reprezentant kulturního a společenského života v obci. Svěřit tuto roli starostce obce se s největší pravděpodobností jeví jako „další břemeno“ pro nejangažovanější osobu veřejné správy a samosprávy. Několik respondentů si v roli komunitního koordinátora představilo odborníka (bez bližší specifikace), anebo manifestního zájemce o takovou roli, případně člena sdružení přátel školy.

Tabulka 23 – Role koordinátora

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl
a) ředitelce školy	108	43,03%
b) starostce obce	34	13,55%
c) učitelé školy	95	37,85%
d) osobě vedoucí v obci spolek, sdružení, aj.	102	40,64%
e) jiné	9	3,59%

Zdroj: vlastní zpracování, 2018⁶¹

Graf 14 – Role koordinátora



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Na otázku, jestli by byli respondenti ochotní participovat na nějaké aktivitě školy, které škola doposud ještě nepořádala, odpověděla výrazná část respondentů, že by ochotní nebyli.

Předposlední otázka dotazníku navazovala na předcházející. Ti co vyjádřili ochotu spolupracovat (bylo jich necelých 16 %), měli sdělit, o jaký kurz či aktivitu by se jednalo. Aktivity či kurzy, při kterých by rádi spolupracovali, byly následující: pečení dortů, účetnictví, pěší výlety rodičů s dětmi, lyžařský kurz, cykloturistika, bruslení, konverzace v cizích jazycích, korálkování, jóga, turistika, výtvarné techniky aj. Na základě těchto

⁶¹ Pozn. Respondenti volili více odpovědí

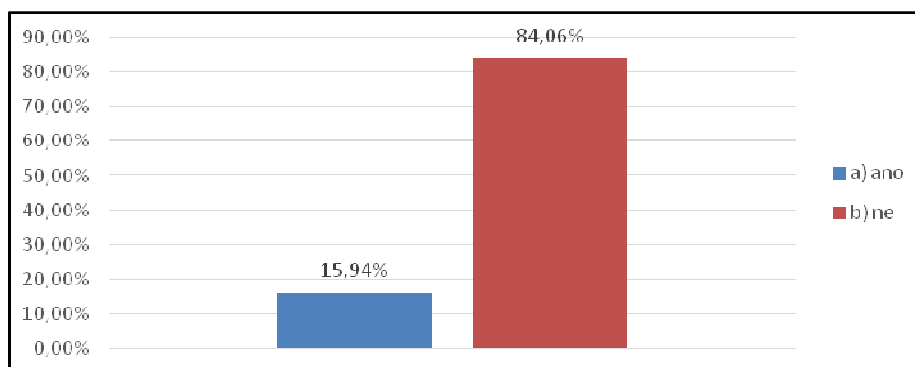
získaných údajů, které korespondují s již zmíněným dotazem týkajícího se zájmu respondentů o kurzy, je možné konstatovat, že je tady potencionálně možná spolupráce s místní osobou.

Tabulka 24 – Spolupráce respondenta se školou při pilotním vedení nějakého kurzu

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl
a) ano	40	15,94%
b) ne	211	84,06%
celkem	251	100,00%

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Graf 15 – Spolupráce respondenta se školou při pilotním vedení nějakého kurzu



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

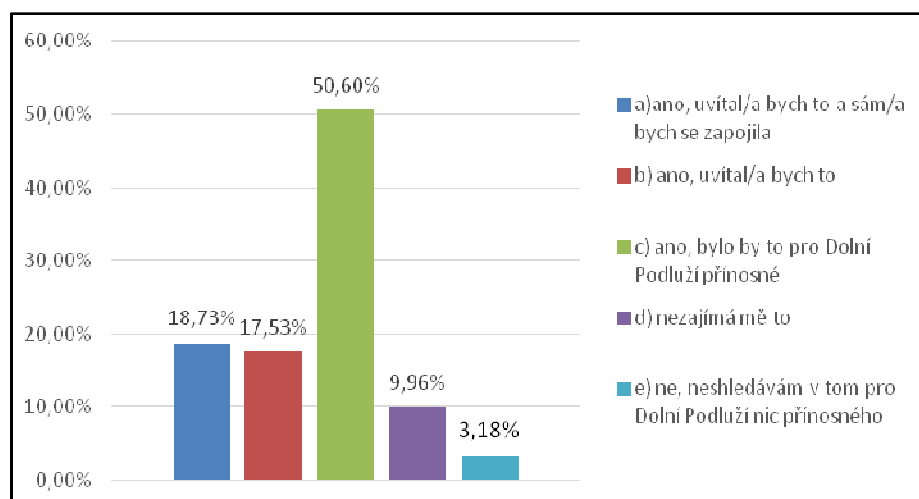
Otázka, která dotazníkové šetření dovršovala, byla uvedena: Jakýkoliv způsob vzdělávání přístupný celé místní komunitě, myšleno nejen dětem, ale i rodičům, prarodičům, důchodcům, zkrátka všem spoluobčanům obce a občanům okolních vesnic, se nazývá komunitní vzdělávání. Myslíte si, že by se Základní škola v Dolním Podluží při takové spolupráci mohla stát komunitní školou?

Tabulka 25 – Úsudek respondentů na vznik komunitní školy v Dolním Podluží

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl
a) ano, uvítal/a bych to a sám/a bych se zapojila	47	18,73%
b) ano, uvítal/a bych to	44	17,53%
c) ano, bylo by to pro Dolní Podluží přínosné	127	50,60%
d) nezajímá mě to	25	9,96%
e) ne, neshledávám v tom pro Dolní Podluží nic přínosného	8	3,18%
Celkem	251	100,00%

Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Graf 16 – Úsudek respondentů na vznik komunitní školy v Dolním Podluží



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Více jak 50 % dotazovaných si myslí, že by vznik komunitní školy pro Dolní Podluží byl přínosný, 18 % by jej uvítali a sami by se i zapojili a 17 % respondentů by jej pouze uvítali. Kladných odpovědí tak tvoří více jak 86 %. Zbylých 13 % dotazovaných to nezajímá nebo v tom pro Dolní Podluží neshledávají nic přínosného. Tento výsledek konvenuje s výsledky předchozích otázek zejména o vlastním aktivním příspěvku pro fungování místní komunitní školy. Většina respondentů důvěřuje institutu takové školy, pokud by se v Dolním Podluží založila, ale vlastní účast při jejím fungování je výrazně pasivní projevovaná případným zájmem o absolvování nějakého kurzu.

5.5 Rozhovory o výsledcích dotazníkového šetření

Na kvantitativní šetření provedené dotazníkovou technikou navazovalo kvalitativní šetření formou rozhovorů se starostkou obce Dolní Podluží a s ředitelkou Základní školy v Dolním Podluží. Kladené dotazy vycházely z výsledků empirické části. První rozhovor se uskutečnil dne 26. 2. 2019 se starostkou obce Dolního Podluží. Záměrem rozhovoru bylo zjistit, jaký zastává názor na případný vznik a fungování komunitní školy v obci Dolní Podluží (záznamový arch pro rozhovor viz příloha 3).

Vznik komunitní školy v Dolním Podluží se starostce líbil a domnívá se, že už to v podstatě v současné době funguje. Spolupráce na společných akcích už se základní školou či místními spolky probíhá, pokud byla potřeba využít prostory školy, tak jim bylo vždy vyhověno.

V dotazníkovém šetření vyslovila necelá polovina respondentů největší důvěru svěřením role koordinátora ředitelce základní školy. Tento výsledek šetření starostku obce vůbec nepřekvapil, protože co se týče důvěry a důvěryhodnosti, tak ji sama považuje za nejlepšího adepta. Avšak vzhledem k jejímu již velkému časovému vytížení má obavy, že by jí to mohlo přetížit. V roli koordinátora by si dokázala představit buď někoho z pedagogického sboru, nebo předsedkyni spolku Život, která má organizační schopnosti a též zkušenosti s vedením aktivit pro dospělé a děti.

Starostka byla tázána, zdali by úzká spolupráce mezi školou – obcí – spolky a občany obnášela nějaké problémy. A jaké má případné dobré zkušenosti s dosavadní spoluprací. Paní starostka byla po nástupu do funkce mile překvapena spoluprací mezi úřadem a školou, která byla hned od počátku výborná a lepší už si ji ani nedokázala představit. Ovšem zklamáním pro ni bylo zjištění, že spolupráce mezi úřadem a místními spolky Domovina a Život téměř neexistovala. Což dnes už není pravda a spolupráce mezi úřadem, spolky, školou a občany (nejen místními, ale i okolních obcí), co se týče komunitní práce, už funguje, i když je stále co zlepšovat.

Pokud by v obci Dolní Podluží komunitní škola vznikla, tak by ji obec na 100 % podpořila propagací na svých webových stránkách, facebooku obce, v místním tisku a v obecních vývěskách. Finančně podpořen by byl také chod školy i aktivity pořádané pro občany, protože jsou nesmírně důležité pro rozvoj jak občanů, tak obce a vzájemné spolupráce. Zároveň se paní starostka domnívá, na základě vlastních získaných zkušeností

ve funkci, že by se měli občané alespoň částečně podílet na pořádaných kurzech, protože když je něco úplně zdarma, tak to není zcela dobře.

Většinu aktivit, které obec již nyní pořádá, si starostka umí představit organizovat v rámci komunitní školy a dokonce se domnívá, že by to byl velký přínos a velká pomoc pro obec. Vzhledem k tomu, že dosavadní zkušenost je taková, že většinu aktivit pořádá ona sama anebo knihovník, který je zaměstnán na zkrácený úvazek. Obec pořádá mnoho kulturních i sportovních akcí, které by mohly probíhat ve spolupráci s koordinátorem komunitní školy.

Nejen akce pořádané obcí, ale též aktivity místního spolku Domovina a Život – spolek na ochranu dětí, mládeže a seniorů, by starostka považovala za reálné organizovat v rámci komunitní školy. Spolupráce místních aktérů už v podstatě probíhá, jen to zatím není institucionálně zastřešeno organizací, která by měla právní formu pro fungování.

Na dotaz týkající se ochoty podílet se na přípravě a nabídce kurzů či aktivit pro veřejnost starostka odpověděla již v rámci předchozích dotazů. Jsou to činnosti, které už vykonává a je nadále ochotná podílet se na všem, co napomůže k dalšímu rozvoji obce.

Druhý rozhovor se uskutečnil 27. 2. 2019 s ředitelkou Základní školy v Dolním Podluží. Účelem rozhovoru bylo zjistit na základě dotazů, které vycházely z výsledků dotazníkového šetření, jaký zastává názor na vznik komunitní školy v Dolním Podluží (záznamový arch pro rozhovor viz příloha 2). Téměř tři čtvrtiny respondentů se k této otázce vyjádřilo pozitivně. Tato informace paní ředitelku příjemně překvapila, protože takový výsledek by neodhadovala. Každopádně by byla pro vznik komunitní školy v obci na základní škole, protože to vnímá jako možnost otevřít víc školu veřejnosti a díky tomu by se škola mohla stát určitým způsobem atraktivnější. Rodiče by se více zapojili do dění školy, více by o ní věděli.

K pořádání vzdělávacích kurzů či jiných aktivit komunitní školy jsou potřeba vhodné prostory, s tím ředitelka školy nemá problém, ráda je pro veřejné účely poskytne a už to i teď dělá.

Paní ředitelka byla dotázána, zda dokáže odhadnout postoj, jaký by pedagogové školy zaujali v případě přeměny školy tradiční na školu komunitní. Vzhledem ke zkušenostem a znalostem povah a reakcí svých zaměstnanců je jí jasné, že část pedagogů

zůstane pasivních, jako tomu obyčejně bývá u všech akcí, co pořádají. Na druhou stranu jsou zase nadšení učitelé, kteří by se rádi zapojili, a vůbec by jim to nevadilo.

Úzkou spoluprací školy s místní komunitou si paní ředitelka představuje tak, že by se musela předem stanovit nějaká pravidla či mantinely týkající se práce a pomoci. Jako dobrou dosavadní zkušenost s rodiči žáků uvedla, že když se zúčastnili výletů a jiných akcí, tak viděli práci učitelů jinýma očima a mohli sami zhodnotit, o jak náročnou a zodpovědnou práci se jedná a co to vše obnáší.

To, že získala nejvíce důvěry pro zastávání role koordinátora, jí moc nepřekvapilo, domnívá se, že respondenty prostě napadla z důvodů pozice, jakou nyní vykonává. Ovšem nechtěla by to mít jen na svých bedrech a byla by ráda, kdyby se této role ujal nějaký pedagog či aktivní člen spolku a vše by probíhalo po vzájemné komunikaci a spolupráci.

Tvořit přípravu a nabídku vzdělávacích aktivit nebo se jen podílet na její koordinaci není nic, co by paní ředitelka nezvládla a mohlo by to být pro ni i zajímavé. Avšak pokud by měl někdo zájem ujmout se toho s větším nasazením a chutí do práce, tak by to uvítala a ráda by mu to přenechala. Především jde o to, aby byly akce pro veřejnost přínosné, zajímavé, přestože se vždy vše nepovede.

O případném financování lektorské práce zatím paní ředitelka neuvažovala a nemá s tím dosavadní zkušenost. Uvedla však, že by se mohla podílet jednak obec, účastníci a také by se pokusili požádat o dotaci v rámci nějaké výzvy například z MAS Český sever. Vše by se ještě vidělo.

V poslední otázce uvedla paní ředitelka, že mezi vize školy patří i komunitní charakter školy, chtějí se stát školou otevřenější pro veřejnost i přes to, že to zatím nikde oficiálně neprezentovali. Této změně se nebrání a bude ji chtít i realizovat.

5.6 Shrnutí

Z provedeného dotazníkového šetření a z uskutečněných rozhovorů s ředitelkou Základní školy v Dolním Podluží a starostou obce Dolního Podluží lze dojít k následujícím poznatkům:

- Dotazníkového šetření se zúčastnili muži pouze z jedné třetiny, je proto možné usuzovat, že bude více ovlivněno požadavky žen.

- Nejpočetnější skupina, která se dotazníkového šetření zúčastnila, byli obyvatelé středního věku, kteří tvořili více jak polovinu celkově zúčastněných a jejich průměrný věk činil 39,5 roku. Jde zároveň o skupinu s dětmi školního věku, a tudíž o ty, kterým (společně s dětmi) má být určena významná pozornost v rámci komunitní školy.
- Z výzkumu je patrné, že šetřená lokalita nepatří mezi regiony v kraji s velkou nezaměstnaností vzhledem k tomu, že nezaměstnaných bylo 10 osob (tj. 3,95 %) a v Ústeckém kraji k 31. 1. 2019 dosahovala průměrná nezaměstnanost 4,71 %, což činí v relaci s ostatními kraji České republiky vysoký podíl. Ovlivnění velmi nízkou mírou nezaměstnanosti v ČR v současnosti se dá předpokládat jako dočasné.
- V Základní škole v Dolním Podluží se nyní vzdělávají tři pětiny žáků dotazovaných respondentů, lze tedy předpokládat poměrně vysoký počet potenciálních cílových klientů pro komunitní vzdělávání organizované místní školou.
- Tři čtvrtiny dotazovaných se zúčastňuje lokálních akcí, kterých pořádá škola poměrně hodně. To také svědčí o vyústění, které je uvedené výše.
- Kulturní a společenské akce pořádané školou jsou v oblibě, z výsledků je patrné, že někteří respondenti se zúčastnili více jak jedné akce.
- Přestože celá polovina respondentů by nebyla ochotna podílet se na akcích školy, vyplynulo celkem příznivé zjištění, že je určitý reálný potenciál spolupráce občanů v šetřené lokalitě se školou.
- Výrazná většina dotazovaných neprojevila zájem využít prostory školy pro vlastní rozvoj kreativity, ale tři čtvrtiny by se rády organizovaných kurzů zúčastnily. Největší zájem byl projevěn o cvičení dospělých s dětmi, jazykové kurzy němčiny a angličtiny, rukodělné a taneční kurzy. Preference zmíněných kurzů ovlivnil asi fakt, že v dotazníkovém šetření byly zapojeny více ženy.
- Důležitým poznatkem z provedeného šetření bylo, že tři čtvrtiny by byly ochotny za kurzy platit čtvrtletně v průměru 450 Kč.
- Nejvíce preferovaný čas začátku kurzů byl od 17 hodin, což ukazuje na to, že většina dotazovaných je v pracovním procesu. Jako nejvhodnější délku kurzů uvedli respondenti 1,5 hodiny.

- V roli koordinátora si dotazovaní dokázali nejčastěji představit ředitelku školy, zástupce spolku či pedagoga školy, ředitelka školy by radši volila jiného pedagoga či představitelku jednoho ze spolků.
- Více jak tři čtvrtiny dotazovaných se kladně vyjádřily k přínosu zřízení komunitní školy v Dolním Podluží.
- Starostka obce Dolní Podluží se ke zřízení komunitní školy v obci vyjádřila souhlasně. Vznik a chod školy by obec podpořila finančně, přispívala by tak i na lektorství a školu by propagovala všemi dostupnými informačními kanály.
- Stejný postoj jako paní starostka zaujímá i ředitelka základní školy, která v přeměně školy základní na školu komunitní vidí příležitost k zatraktivnění školy. S tím zároveň hodnotí lepší postavení školy jejím zpřístupněním veřejnosti a propojení systému vzdělávání s prací s komunitou a podporou místních rozvojových aktivit nejen pro místní obyvatele, ale i pro obyvatele přilehlých obcí.

6 Závěr

Když se hovoří o komunitní škole, mají lidé většinou představu, že se jedná o vzdělávání žáků a studentů. Téma mé diplomové práce „Předpoklady pro založení a fungování venkovské komunitní školy“ jsem si vybrala právě proto, abych společnosti přiblížila, že se jedná o různé formy celoživotního vzdělávání a zájmových aktivit, které jsou zacílené na všechny věkové skupiny v dané venkovské lokalitě.

V úvodu této diplomové práce jsem si vymezila cíl, který jsem při jejím zpracování naplnila nejprve zmapováním této problematiky v obecné rovině. Pozornost jsem věnovala zjišťování informací jednak o historii nejen v ČR, ale i současném stavu komunitních škol v ČR, věnovala jsem dále pozornost konceptu komunitního vzdělávání a zkušenostem s komunitním vzděláváním a školstvím v zahraničí.

V praktické části bylo účelem zjistit, zda by bylo možné uplatnit myšlenky komunitního vzdělávání v obci Dolní Podluží, jestli jsou v dané venkovské lokalitě odpovídající podmínky a možnosti ke zřízení venkovské komunitní školy. K tomu jsem použila i primární dotazníkové šetření postojů místních obyvatel a rozhovory s ředitelkou základní školy a starostkou obce Dolní Podluží, neboť obě jsou potencionálně hlavními aktéry jak vzniku, tak fungování komunitní školy v místě.

V případě, že by se v obci Dolní Podluží realizovala aktivita zřídit venkovskou komunitní školu, navrhovala bych vycházet z výsledků dotazníkového šetření tak, aby se co nejvíce vyšlo vstříc požadavkům, potřebám a přáním, které obyvatelé ze šetřené lokality v rámci výzkumu vyjádřili. Přestože v současnosti 27 % respondentů neprojevilo zájem zúčastnit se žádného kurzu či vzdělávacích aktivit pořádaných školou, mohli by časem, pokud by komunitní škola dobře fungovala a opřela se o atraktivní nabídku, změnit názor a do komunitního vzdělávání se zapojit.

Rozjezd aktivit komunitní školy je nelehkým úkolem, proto bych nejprve realizovala ty kurzy, o které byl v dotazníkovém šetření největší zájem, a získaly nejvíce hlasů od dotazovaných. Jedná se především o kurzy cvičení dospělých i dětí, kurz německého jazyka, kurz anglického jazyka, rukodělný a taneční kurz. Důležité je také podotknout, že právě nejen na těchto zmíněných kurzech vyjádřili v dotazníku respondenti ochotu spolupracovat či je vést. Pokud se místní obyvatelé zapojí do realizace či participace na nějaké aktivitě, lze do budoucna předpokládat, že chod komunitní školy bude méně problémový. Rozšíření nabídky kurzů bych provedla až po určitém období, kdy praxe

ukáže případné potíže. Nové nabídce by předcházela anketa, která by aktuálně zjišťovala poptávku občanů. Pro ověření spokojenosti účastníků s pořádaným kurzem i kvalitou lektora bych doporučovala provést zpětnou vazbu, již od počátku realizovaných kurzů.

Kurzy bych vzhledem k preferencím pořádala nejpozději od 17 hodin, vzhledem k tomu, že největší počet respondentů volil tuto hodinu. Pozdější čas na konání kurzů bych nedoporučovala, když vezmeme v potaz nejvíce upřednostněnou délku konání kurzu 1,5 hodiny.

Za zásadní věc, kterou je při vzniku komunitní školy třeba řešit, je ustavení vhodného koordinátora, který se věnuje vlastnímu chodu komunitní školy, koordinuje aktivity a především by měl umět motivovat ostatní. Největší podporu pro takovou roli získala paní ředitelka. Ta je ovšem vzhledem k výkonu funkce velmi vytížená, proto by ráda v této pozici viděla nadšeného pedagoga nebo zástupce místního spolku. Stejného názoru byla i starostka obce, která označila za vhodnou osobu pro roli koordinátora předsedkyni spolku Život. Potom lze usoudit, že před zveřejněním změny místní školy na školu komunitní, by mělo mezi všemi možnými aktéry proběhnout jednání a dohoda o komunitním koordinátorovi a možné podpoře jeho činností včetně otázky lektorství.

Většina respondentů se v dotazníkovém šetření vyjádřila kladně k případnému vzniku komunitní školy v Dolním Podluží a projevila tak důvěru institutu takové školy. Podporu a nadšení pro vznik komunitní školy v obci projevila jak ředitelka základní školy, tak též starostka obce. Jejich postoj hodnotím velmi kladně, neboť mít podporu a dobrou vazbu na vedení obce, školy i místní spolky, je dobrým předpokladem nejen vzniku, ale i následného působení komunitní školy. Znalost místního prostředí a způsobu života v obci u zmíněných aktérů je velkou výhodou.

Ze všech zjištěných podmínek jak vnitřních, tak i vnějších, považuji vznik komunitní školy v obci Dolní Podluží za reálný, za předpokladu, že se aktivně zapojí nejen obec, škola a spolky, ale též veřejnost. Vzájemná spolupráce a komunikace je úlohou a cílem dobře fungující komunitní školy.

Zcela na závěr předkládám bilanci vnitřních objektivních a vnitřních subjektivních podmínek pro vznik VKŠ tak jak bylo jinými sledováno na případě více obcí.

Tabulka 26 – Bilance vnitřních objektivních podmínek pro vznik VKŠ v obci

Vnitřní objektivní podmínky pro vznik VKŠ v obcích	podmínka splněna	nelze určit	podmínka nesplněna
V obci a blízkém okolí je dost takových, kteří mohou potřebovat vzdělávání prostřednictvím VKŠ.	X		
VKŠ v obci by působila pro dost široký geografický prostor, ve kterém se nemusí obávat konkurenta pro vzdělávací činnosti.	X		
Na kurzy VKŠ by nebyl větším problémem dostávat se i z okolí obce.	X		
Kurzy pořádané VKŠ v obci by byly finančně vcelku dostupné v porovnání s kurzy jiných vzdělávacích institucí ve městě, kam je možné dojíždět.	X		
VKŠ by měla obci dobré technické zázemí pro vzdělávání.	X		
O VKŠ v obci by bylo možné dozvědět se dost kvalitních informací, aniž by je někdo musel pracně zjišťovat.	X		
V obci působí více institucí a organizací, které mohou být pro fungování VKŠ přínosné.	X		

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Tabulka 27 – Bilance vnitřních subjektivních podmínek pro vznik VKŠ v obci

Vnitřní subjektivní podmínky pro vznik VKŠ v obcích	podmínka splněna	nelze určit	podmínka nesplněna
Oblasní samospráva VKŠ by kladně podporovala.	X		
Rodiče dětí by s VKŠ dobře spolupracovali.	X		
Některé spolky a sdružení v obci a blízkém okolí by s VKŠ dobře spolupracovaly.	X		
Některí podnikatelé z obce a blízkého okolí by s VKŠ dobře spolupracovali.		X	
Obyvatelé obce a jejího okolí mají zájem vzdělávat se prostřednictvím VKŠ.	X		
Je přínosné, když je VKŠ přímo spojená s místní školou.	X		
Pedagogové místní školy by byli zainteresováni ve prospěch VKŠ.	X		
V obci a jejím blízkém okolí jsou lektoři pro VKŠ (kromě učitelů místní školy).	X		
Komunitnímu koordinátorovi VKŠ místní komunita dost důvěřuje.	X		
Kdyby byla potřeba, našel by se zde jiný komunitní koordinátor.	X		
Při řízení činností VKŠ je zapotřebí stále osobně (ne pouze formálně) jednat se všemi stranami, aby se VKŠ rozvíjela.	X		

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

7 Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

- BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3; s. 295-296.
- BOUKALOVÁ, Kateřina. *Spolupráce v rozvoji venkova: vize nebo realita (případ místních akčních skupin)*. Praha, 2017. Disertační práce. Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, Katedra humanitních věd. Vedoucí práce Doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph. D., s. 26.
- BRADNOVÁ, Hana. *Encyklopedický slovník*. Praha: Odeon, 1993. Klub čtenářů (Odeon). ISBN 80-207-0438-8; s. 534.
- EK-EVROPSKÁ KOMISE (2003) Planting seeds for rural futures: Rural policy perspectives for a wider Europe. Second European Conference on Rural Development, 12.-14. November 2003. Salzburg. 196 s. ISBN 92-894-7145-X.
- GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6; s. 110-111.
- HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-85850-45-1; s. 37.
- MAJEROVÁ, Věra a Emerich MAJER. *Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007-. ISBN 978-80-213-1671-3; s. 34-35.
- MENCHEL, Helmut. *V zrcadle století*. In Permoník – měsíčník pro občany a chalupáře Jiřetín pod Jedlovou, Dolního Podluží a Horního Podluží. Jiřetín pod Jedlovou: 2000 č. 1 – 4. ev. č. 12241.
- MŠMT PRAHA, 2017. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, část C*, odst. 3.2.
- Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: bílá kniha*. Praha: Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8; s. 17.
- NEUMAJER, O. Slyšeli jste už o komunitním vzdělávání? In Učitelství, 2001. Č. 4, roč. 200/2001, s. 6-7. ISSN 0139-5718.
- PLAMÍNEK, Jiří. *Vedení lidí, týmů a firem: praktický atlas managementu*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2448-5. s. 130.
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6; s. 131.
- RAY, Ch. (2006) Neo-endogenous rural development in the EU. In: Cloke P, Marsden T, Mooney P (ed.) *Handbook of Rural Studies*, Sage, pp 281.
- SSŠ BRNO. *Analýza připravenosti prostředí v ČR a možnost rozvoje komunitních škol*. Brno: Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, 2008; s. 30.
- TUPÝ, Petr. *Rozvojový potenciál venkovských komunit*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, Katedra humanitních věd, 2015. s. 50. Vedoucí diplomové práce doc. Mgr. Helena Hudečková, CSc.
- Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5; s. 512-513.
- Zákon 128/2000Sb., ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení).
- Zákon č. 561/2004 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Ostatní prameny

- EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR, ECO/366 *Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD)* ze dne 11. prosince 2014 stanovisko EHSV, [online]. [cit. 2018-07-01]. Dostupné z WWW: <https://www.eesc.europa.eu/cs/node/53514>.
- GUTHOVÁ JARKOVSKÁ, Z. Venkovské komunitní školy – nástroj celoživotního vzdělávání. [online]. (PDF). [cit. 2018-08-06]. Dostupné z WWW: [file:///C:/Users/jana/Downloads/Venkovsk%C3%A9%20komunitn%C3%AD%20%C5%A1koly%20text%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/jana/Downloads/Venkovsk%C3%A9%20komunitn%C3%AD%20%C5%A1koly%20text%20(3).pdf).
- LAUERMANN, M. Komunitní škola v perspektivě českého vzdělávacího systému [online]. 2012. [cit. 2018-08-09]. Dostupné z WWW: <https://clanky.rvp.cz/clanek/a/15805/15805/KOMUNITNI-SKOLA-V-PERSPEKTIVE-CESKEHO-VZDELAVACIHO-SYSTEMU.html/>.
- LAUERMANN, M. *Ověření standardů kvality komunitní školy*. [online]. 2011 [cit. 2018-08-14]. Dostupné z WWW: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/10473/overeni-standardu-kvality-komunitni-skoly-dilci-vysledky-mezinarodniho-projektu.html/>.
- LIGA KOMUNITNÍCH ŠKOL, občanské sdružení. *O lize*. [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z WWW: <https://www.ligakomunitnichskol.cz/o-lize>.
- MAS Český sever. *Strategie komunitně vedeného rozvoje*. [online]. [cit. 2018-06-23]. Dostupné z WWW: <http://www.masceskysever.cz/file/338usztkduewsukh9rlrwrq5khpfx9io/integrovanastategie-uzemi-mas-cesky-sever.pdf>; s. 9.
- METODICKÁ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. *Přístupy k vymezení venkova* [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z WWW: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/vymezeni.html>.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD) v programovém období 2014-2020*. [online]. (PDF). [cit. 2018-07-02]. Dostupné z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/cf180d65-df99-4e41-b4e5-557a9f58026d/Komunitne-vedeny-mistni-rozvoj-CLLD-web.pdf>.
- NAŘÍZENÍ RADY (ES) Č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV). [online]. [cit. 2018-06-23]. Dostupné z WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005R1698&from=CS>. s. 25.
- NS MAS – NÁRODNÍ SÍŤ MÍSTNÍCH AKČNÍCH SKUPIN ČESKÉ REPUBLIKY, *O MAS*. [online]. [cit. 2018-09-23]. Dostupné z WWW: nsmas.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/.

8 Přílohy

Příloha 1 – Dotazník

1) Jste:

- Muž
- Žena

2) Do které věkové kategorie patříte:

- 18 – 24
- 25 – 34
- 35 – 44
- 45 – 54
- 55 – 64
- 65 a více

3) Která z následujících kategorií nejlépe vystihuje Váš pracovní vztah?

- Zaměstnaný/á
- Nezaměstnaný/á
- Na rodičovské či mateřské dovolené
- Starobní důchodce
- Invalidní důchodce - pracující
- Živnostník, podnikatel

4) Navštěvuje vaše dítě či vnouče Základní školu v Dolním Podluží?

- Ano
- Ne

5) Navštěvujete Vy nějaké akce pořádané Základní školou v Dolním Podluží? (možno zaškrtnout více odpovědí)

- Ano – uveďte jaké:
 - velikonoční odpoledne
 - rozsvícení vánočního stromu
 - vánoční koncert
 - den otevřených dveří
 - jiné, jaké _____
- Ne

6) Byl/a byste ochotný/á podílet se na organizaci akcí, které v současnosti pořádá Základní škola v Dolním Podluží?

- Ano, a již to dělám
- Ano, a ještě to nedělám
- Ne

- 7) Měl/a byste zájem, ve Vašem volném čase využívat volný prostor ve škole k rozvoji vlastních znalostí, zálib nebo kreativitě?
- Ano, jakých _____
 - Ne
- 8) Uvítal/a byste, kdyby Základní škola v Dolním Podluží nabízela vzdělávací či zájmové kurzy pro vás – rodiče, obyvatele lokality?
- Ano
 - Ne
- 9) Jaké kurzy či aktivity by Vás lákalo vyzkoušet si jako účastník? (možno zaškrtnout více odpovědí)
- Kurz německého jazyka
 - Kurz anglického jazyka
 - Základy práce s počítačem
 - Rukodělné kurzy – např. paličkování, korálkování, pletení košíků, keramika
 - Výtvarné techniky
 - Kurz první pomoci
 - Taneční kurz
 - Cvičení dospělých i dětí – jóga, pilates, aerobic
 - O místních přírodních zajímavostech (pro děti a dospělé)
 - O místních pamětihodnostech (pro děti a dospělé)
 - O tom, jak se vyznat v základních peněžních operacích (finanční gramotnost)
 - Jiný, jen pro své vědomosti a zájmy, jaký _____
 - Jiný, navštěvovaný se svými dětmi, jaký _____
 - Žádný – nemám zájem
- 10) Jak vysokou částku byste byl/a ochotný/á v součtu čtvrtletně zaplatit za kurzy či aktivity pořádané školou?
- 0 Kč – zdarma
 - 1 – 300 Kč
 - 301 – 500 Kč
 - 501 – 800 Kč
 - 801 – 1000 Kč
 - 1001 – 1500 Kč
 - 1501 a více
- 11) Jaký byste uvítal/a čas začátku kurzu?
- Kolem 16. hodiny
 - Kolem 17. hodiny

- Kolem 18. hodiny
- Kolem 19. hodiny
- Kolem 20. hodiny

12) Kolik času byste byl/a ochoten/á jednou týdně věnovat kurzu či aktivitě?

- 1 hodina
- 1,5 hodiny
- 2 hodiny
- Jiná délka kurzu: _____

13) Komu byste svěřil/a roli koordinátora (to znamená organizátora) volnočasových aktivit a kurzů? (možno zaškrtnout více odpovědí)

- Ředitelce školy
- Starostce obce
- Učitelé školy
- Osobě vedoucí v obci spolek, sdružení, aj.
- Jiné osobě, komu: _____

14) Byl/a byste ochotný/á spolupracovat se školou při vedení nějakého kurzu či aktivity, které škola ještě nepořádala?

- Ano
- Ne

15) Pokud ano, uveďte, o jaký kurz či aktivitu by se jednalo?

16) Jakýkoliv způsob vzdělávání přístupný celé místní komunitě, myšleno nejen dětem, ale i rodičům, prarodičům, důchodcům, zkrátka všem spoluobčanům obce a občanům okolních vesnic, se nazývá komunitní vzdělávání. Myslíte si, že by se Základní škola v Dolním Podluží při takové spolupráci mohla stát komunitní školou?

- Ano, uvítal/a bych to a sám/a bych se zapojil/a
- Ano, uvítal/a bych to
- Ano, bylo by to pro Dolní Podluží přínosné
- Nezajímá mě to
- Ne, neshledávám v tom pro Dolní Podluží nic přínosného

Příloha 2 – Záznamový arch pro rozhovor o výsledcích dotazníkového šetření s ředitelkou Základní školy v Dolním Podluží

- 1) V dotazníkovém šetření byla položena důležitá otázka, zda by se mohla Základní škola v Dolním Podluží stát školou komunitní? Kladných odpovědí bylo více než 73 %. Jaký Vy sama osobně zastáváte názor, že by se Vaše škola stala komunitní školou?

„Takový vysoký výsledek mě příjemně překvapil, protože bych to takto neodhadovala a já bych byla každopádně pro, protože vlastně každá takováto možnost otevře školu víc veřejnosti, víc se o ní lidé dozvědí, můžeme se určitým způsobem stát atraktivnější. Rodiče o nás víc zjistí a řeknou si, ano, tam se naše dítě bude dobře cítit, víc se zapojí do dění školy a ne jenom tím, že přijdou do školy na rodičovskou schůzku.“

- 2) Vzhledem k tomu, že tři čtvrtiny dotazovaných projevilo zájem o účast na zájmových kurzech či vzdělávacích aktivitách, souhlasila byste s využíváním prostorů školy pro veřejné účely v rámci komunitního vzdělávání?

„Určitě ano, já si myslím, a dotazníkové šetření, jak jste mi sdělila, to i potvrdilo, že je zájem o keramiku, jazykové kurzy, cvičení. Určitě bych byla pro poskytnout prostory školy pro veřejné účely a už to i teď dělám, když je potřeba.“

- 3) Jaký si myslíte, že by zaujali postoj pedagogové k přeměně tradiční školy na školu komunitní?

„Část s tím nebude mít problém i se sami zapojí do nějakých aktivit nebo do organizace, a část zůstane pasivní jako je tomu obvykle při všech akcích co děláváme. Mohu říci, že tam mám pár lidí, kterým to nebude vůbec vadit, a řeknou fajn a budou nadšení.“

- 4) V dotazníku sdělilo 16 % respondentů, že se podílí na organizaci akcí školy, shodné procento dotazovaných vyjádřilo ochotu spolupracovat na organizaci případných kurzů komunitní školy a 32 % dotazovaných to má teprve v plánu. Domníváte se, že by úzká spolupráce školy s místní komunitou při organizaci akcí školy, ale také

na případných kurzech komunitní školy způsobovala nějaké problémy? Jaké dobré zkušenosti dosavadní spolupráce s občany přinesla?

„Tak to by se musely stanovit nějaká pravidla, nějaké mantinely co by mohli dělat, s čím by mohli pomoc, já si myslím, že otevření názorům, diskuzi a pomoci jsme. Často jsme při našich kulturních akcí žádali rodiče, zda by pomohli např. s pečením, s obsluhou. Jinak se až tak moc rodiče neúčastní. Jako dobrou zkušenost mohu uvést, že když s námi rodiče byli na nějaké akci, tak to viděli jinýma očima. Když s námi jezdili na turistické výlety, které probíhaly jednou měsíčně v sobotu nebo v neděli, tak zjistili, jak je těžké děti ukočírovat a co to všechno obnáší. Vidím to určitě kladně.“

- 5) Výsledkem dotazování týkajícího se důvěry pro zastávání pozice organizátora jednotlivých kurzů či aktivit bylo, že Vás, jako osobu nejvíce vhodnou pro tuto roli, označila téměř polovina respondentů. Vysokou důvěru získali i reprezentanti školy či nějakého spolku. Co na to říkáte?

„Nevím, jestli o tom úplně přemýšlí, možná je napadnu já jako ten první, protože si říkají, že bych to asi měla organizovat. Já bych byla ráda, kdyby se zapojili učitelé. Nechtěla bych to mít jen na svých bedrech. Neměla bych ani nic proti, kdyby se toho ujal někdo ze spolku, když by to bylo na dobré domluvě, že nepůjdeme vzájemně proti sobě, tak proč ne, protože ono je té práce někdy až nad hlavu.“

- 6) Byla byste ochotna tvořit přípravu a nabídku vzdělávacích kurzů či aktivit pro veřejnost v rámci komunitní školy nebo se jen podílet na koordinaci?

„Myslím, že bych klidně mohla tvořit jak přípravu a nabídku vzdělávacích aktivit, tak se i jen podílet na koordinaci, ale kdyby se toho ujal někdo s větším nasazením, s tou větší chutí, tak se nebudu bránit a ráda bych mu to přenechala. Jinak to není nic, co bych nezvládla a myslím si, že by to mohlo být i zajímavé. Jde o to, co by bylo pro veřejnost přínosné nebo co by je zajímalo, taky se asi všechno nepovede.“

- 7) Z výsledků šetření vyplývá, že by 25 % respondentů uvítalo, kdyby kurzy byly poskytovány zdarma, zbývajících 75 % by bylo ochotno za kurzy platit. Myslíte si, že získat finance na mzdy lektorů a také pro fungování komunitní školy, by bylo obtížné? Jak byste to případně řešila?

„Nemám s tím vůbec žádnou zkušenost, kde se dají získat peníze. Možná by bylo jednou z možností požádat o dotaci v rámci nějaké výzvy z MAS Český sever, možná že by se podílela obec a případní účastníci. To by se vše vidělo.“

8) Patří mezi vize Vaší školy do budoucna i komunitní charakter školy? (v oblasti aktivit pro veřejnost, navázání spolupráce s obcemi, s novými partnery, či přeshraniční spolupráce, využívání dotačních titulů)

„Mezi vize naší školy patří samozřejmě využívat dotační tituly, také chceme být škola otevřenější pro veřejnost, i když to tam není doslova uvedeno. Určitě se nebráním jít do toho, změnit běžnou školu v komunitní.“

Příloha 3 – Záznamový arch pro rozhovor o výsledcích dotazníkového šetření se starostkou obce Dolní Podluží

- 1) Z výsledků dotazníkového šetření týkajícího se vzniku a fungování komunitní školy u vás v obci (i pro obce Jiřetín pod Jedlovou, Horní Podluží a Rybniště) vyplývá, že 86 % dotazovaných by uvítalo vznik komunitní školy a vidí to jako přínosné. Jaký názor zastáváte Vy?

„Vznik komunitní školy se mi určitě líbí a myslím si, že už to vlastně v současné době funguje. Spolupráce mezi školou a úřadem probíhá tak, že v okamžiku, kdy obec pořádá akci, na kterou potřebuje využít prostory školy, tak se vždy s paní ředitelkou školy domluvíme.“

- 2) Na dotaz týkající se svěřením důvěry role koordinátora, nejvíce hlasů získala paní ředitelka, jiný pedagog či zástupce spolku. Respondenti odpovídali na tuto otázku s ohledem na náročnost výkonu Vaší funkce – starostky. Časovou náročnost role koordinátora pro Vás vnímali s největší pravděpodobností jako „další břemeno“, přestože někteří volili i Vás. Koho byste si dokázala představit Vy v roli koordinátora?

„To, že dostala nejvíce hlasů pro roli koordinátora paní ředitelka, mě vůbec nepřekvapuje, ale vzhledem k tomu, že vím, jak je velice časově vytížená, tak se domnívám, že by jí to přetížilo ještě víc, než už je. Myslím si, co se týče důvěry a důvěryhodnosti, tak by byla paní ředitelka úplně ten nejlepší adept. Nicméně se obávám, že by to na ni kladlo takové vysoké nároky, že už by to pro ni nebylo dobře. Proto bych si uměla představit, že by takovou roli zastávala zástupkyně ředitelky anebo některý z pedagogů, nedokážu být úplně konkrétní, ale většina pedagogů na základní škole je velice důvěryhodná a je na ně obrovské spolehnutí. Věřím, že by tuto roli koordinátora dokázal zastat i některý z pedagogů. V roli koordinátora si též dokážu představit novou předsedkyni spolku Život, která zároveň pracuje v Základní škole v Dolním Podluží a zároveň vede v základní škole cvičení pro dospělé v odpoledních hodinách a taneční kroužek pro děti. Představit si ji v této roli dokážu, protože má organizační schopnosti, myslím si, že by si pro to našla i ten čas, i když vím, že je také velmi vytížená.“

3) Na otázku týkající se spolupráce respondentů s aktivitami školy odpovědělo 16 % dotazovaných, že se školou spolupracují a 32 % že to mají v plánu. Spatřujete nějaké problémy, ale také dobré zkušenosti v úzké spolupráci mezi školou – obcí – spolky – občany šetřené lokality?

„Spolupráce se školou mě v úplném začátku starostky v obci velice mile překvapila a to po všech směrech. S paní ředitelkou je úžasná spolupráce, škola jako taková dosahuje krásných výsledků ať už v hodnocení kvality výuky, tak i v hodnocení mimoškolních činností. Na kohokoliv jsem se ve škole obrátila, tak jsem se nesetkala, že by mi nebylo vyhověno anebo se o to alespoň nesnažili, aby mi mohli vyhovět. Musím školu jedinečně pochválit. Spolupráce zřizovatele se školou je úplně nejlepší, jak si mohu představit. Nevidím ani nějaké problémy, které by mohly vyvstat ve vztahu občanů okolních obcí a našich, protože paní ředitelka je natolik vstřícná, že se každému snaží vyhovět, pokud to je jen možné. Před mým příchodem do funkce spolupráce spolků Život a Domovina s obcí téměř nefungovala, protože neexistovala nějaká podpora nebo téměř žádná podpora z obce. Spolky věděly, že se na obec nemohly obrátit a když se obrátily, tak se jim nedostalo toho, co požadovaly. Což jsem změnila, protože můj přístup byl ten, že chci obec Dolní Podluží probudit ze spánku a myslím si, že se mi to povedlo. Spolupráce mezi úřadem, spolky, školou a občany, co se týče komunitní práce tak funguje, ale stále je co zlepšovat.“

4) Podpořila by obec vznik a chod komunitní školy? Jakým způsobem?

„Pokud by v obci komunitní škola vznikla, tak by ji obec 100 % podpořila. Za prvé bychom ji podpořili propagací na stránkách města, facebooku města, v místním časopisu a v obecních vývěskách. Za druhé si umím představit, že to obnáší i finanční potřebu, takže bychom podpořili chod komunitní školy i v rozpočtu, protože mi je jasné, že se v odpoledních hodinách bude muset o školu někdo starat, vykonávala by se lektorská činnost a tito lidé se musí nějakým způsobem ohodnotit. Též bychom posílili i rozpočet z důvodu větší využitelnosti školy a tím pádem i vyšších nákladů na její provoz. Zároveň si myslím, že by se měli na pořádaných aktivitách podílet i občané, protože za dobu co jsem ve funkci, jsem vyzozorovala, že když je něco úplně zadarmo, tak to není dobře. Přesto vidím jako velmi důležité, aby obec na tyto aktivity přispívala,

a je mi jasné, že se jedná o aktivity, které nebudou nikdy ziskové, ale mají se v obci dít a jsou hrozně důležité pro rozvoj jak občanů, tak obce a vzájemné spolupráce.“

5) Jaké pořádá obec aktivity pro občany? Myslíte si, že by bylo možné tyto aktivity organizovat případně v rámci komunitní školy?

„Všechny aktivity nebo většinu aktivit, které obec pořádá, si umím představit organizovat v rámci komunitní školy a dokonce si myslím, že by to byl velký přínos a velká pomoc pro obec, protože doposud to v obci funguje tak, že většinu akcí pro obec organizuji já anebo knihovník, který ale v současné době pracuje na zkrácený úvazek. Obec pořádá spoustu akcí kulturních a sportovních. Probíhá Kateřinské posvícení, masopust, Vítání jara a MDŽ, Den úcty ke stáří, Den dětí a finančně jsme podpořili vznik fotbalového klubu a oddíl tenistů. Neustále akce přidáváme, pořádáme divadelní představení v místním kině, koncerty, promítání starých fotografií. Umím si představit, že by mohly probíhat i ve spolupráci s koordinátorem komunitní školy. Dalšími akcemi jsou akce knihovny, probíhalo autorské čtení a autogramiáda s místními autory knih a knihovna pořádala i kurzy na počítačích pro seniory.“

6) Víím, že u Vás v obci nepořádá akce pro občany jenom základní škola a obec, ale také spolek Domovina a Život – spolek pro ochranu dětí, mládeže a seniorů. Myslíte si, že by bylo reálné organizovat akce společně v rámci komunitní školy?

„Určitě je to reálné, vždyť ono už to probíhá, akorát tomu můžeme říkat komunitní škola, může to dostat nějaký rámec a my vlastně už stejně všichni spolupracujeme. Bez spolupráce a bez komunikace mezi všemi, co chtějí v obci něco dělat, by to nemohlo fungovat. Takto je to ideální, a kdyby to mohlo být zastřešeno ještě nějakou organizací, tak proč ne, když by se našel schopný koordinátor, který by zároveň ulevil ostatním.“

7) Byla byste přes náročnost výkonu vaší funkce ochotna podílet se na přípravě a nabídce kurzů či aktivit pro veřejnost?

„ Samozřejmě, to už dělám a jsem ochotná podílet se na všem, co napomůže k dalšímu rozvoje obce.“

